

OLUSHIKA **Enshokolezi**

Eci citabu ciderhwa ntyo bulya cishambâla oku biyêrekîre amarhegeko Israheli ahâbagwa na Nyamuzinda oku Sinayi. Mûsa akengêza bene Israheli ago marhegeko bahâbagwa erhi batamîre omu lubanda lw'e Mowabu. Ago marhegeko gayêrekîre akalamo k'abantu n'idini. Ago marhegeko gakulikirwa n'emyanzi y'akalamo kazinda ka Mûsa: Okurhumwa kwa Yozwe, ennanga n'omugisho gwa Mûsa, olufù lwa Mûsa. Eyo myanzi ekengêza okurhenga e Mîsiri n'oku Sinayi n'obulangelire bw'obucire. Eci citabu cikengêza amarhegeko ga Nnâmahanga n'amalaganyo ekarhî ka Nnâmahanga na Israheli. Nyamuzinda acîshoga olubaga lwa Israheli ekarhî k'agandi mashanja goshi mpu lubè lubaga lwâge. Alaganya olubaga lwâge okuluhà ecihugo citagatîfu. Lwayishihâbwa eco cihugo erhi lwankashimba amarhegeko gâge. Erhi Bene Israheli bayûs'iyumva amarhegeko g'ago malaganyo, balama omu murhûla n'omu nshagali. Ci kwône barhamuyumvagya ngasi mango; bavuna irhegeko lyâge. Nyamuzinda naye abahana, abahira omu malibuko n'omu mbaka. Ebikulikirîne omu citabu c'olushika biri bigabi birhanu binene:

1. Enyigirizo ntanzi za Mûsa: cigabi 4—11
2. Enyigirizo za kabirhi za Mûsa: cigabi 12—26
3. Amarhegeko ga Nnâmahanga: cigabi 12—26
4. Enyigirizo nzinda: cigabi 27—30

5. Okusêzera n'okufà kwa Mûsa: cigabi 31—34

I. Ebinwa by'omurhondêro*Amango n'ahantu*

¹ Alaga ebinwa Mûsa abwîraga Bene Israheli boshi, amango bâli ishiriza lya Yordani. Omu irungu, omu Araba, kulola Sufu ntya, aha karhî ka Parani na Tofeli, Labani, Haseroti na Di-Zahabu.

² Hali lugendo lwa nsiku ikumi na luguma, kurhenga e Horebu, kugera oku ntongo ya Seyiri kuhika e Kadesi-Barnea.

³ Omu mwâka gwa makumi anni, omu lusiku lurhanzi lw'omwêzi gwa kali ikumi na muguma, Mûsa arhondêra ashambâlira Bene Israheli ngasi ebi Nyamuzinda anali amurhegesire mpu ababwîre,

⁴ n'ago mango erhi anaciyûsihima Sihoni, mwâmi w'Abamoriti, àyûbakaga aha Hesiboni, na Og mwâmi w'e Bashani, àyûbakaga e Ashtaroti n'e Edereyi,

⁵ ishiriza lya Yordani, omu cihugo ca Mowabu: Mûsa arhondêra amanyîsa olu lushika. Aderha, erhi:

Enyigîrizo nzinda oku Horebu

⁶ Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu àrhushambâlize muli Horebu, arhubwîra erhi: «Akasanzi mwamashinga mw'eno ntongo karhali kanyî.

⁷ Rhengi aha, mugende mujè ebwa ntongo y'Abamoriti n'emwa abalungu bâbo: omu Araba, oku Ntongo, omu Shefela, omu Nêgebu, n'oku burhambi bw'enyanya, omu cihugo ca

Abakanani na kurhenga e Libano kuhika oku lwîshi lunênênè, lwo lwîshi lwa Efrata.

⁸ Loli ecihugo mpizire omu nfune zinyu; kanyagi muyanke ecihugo Nyamubâho alaganyagya basho, Abrahamu, Izaki, na Yakôbo, oku abahaco cibè câbo bona obûko bwâbo enyuma zâbo.»

⁹ Namubwîra ntyâla obwo: «Nti niene ntakamugala mweshi.

¹⁰ Nyamubâho, Nyamuzinda winyu amuluzize, mulolage oku mukola banji nka nyenyêzi z'e malunga.

¹¹ Nyamubâho, Nyamuzinda wa basho, àmuluza muyushûke mubè bangana aha kali cihumbi, anamugishe nka kulya amubwîraga.

¹² Kurhi nakabarhula niene obuzirho bwinyu n'omuzigo gwinyu n'emmanja zinyu?

¹³ Mucîshoge omu ngasi ishanja linyu abashamuka barhimanya, balya ba makengu banamanyîkîne, abôla bo najira barhambo binyu».

¹⁴ Mwanshuza obwo mwaderha, mpu: «Nêci kwinjà okwo odesire, rhwakujira.»

¹⁵ Oku bundi narhôla abo barhambo n'emilala yinyu, bashamuka barhimanya banamanyîkîne nabayimanza nti bamukulire: abarhambula ebihumbi, abandi amagana, n'abà arnakumi arhanu, n'ab'ikumi-ikumi, nayimanza n'ababà bandisi b'amashanja ginyu.

¹⁶ Mw'ago mango gonênè, narhegeka abatwî b'emmanja zinyu, nti: Mukaziyumva bene winyu, munatwe bwinjà olubanja lw'omuntu na mwene wâbo, erhi olw'omuntu n'ecigolo câge.

17 Murhakazâg'ibà n'akabôlo omu kutwa olubanja: mukaziyumvîrhiza abarho muyumvîrhize n'abakulu; murharhînyaga omuntu, bulyâla okutwa olubanja kuli kwa Nyamuzinda; n'erhi hankajira olubanja lumuyabire, munalumpisekwo nâni nduyumve.

18 Mw'ago mango, namumanyisa ebi mukwânîne okujira byoshi.

Ebyabîre e Kadesi

19 Rhwaleka Horebu obwo, rhwayikira olya nakagali, olya nyandumà w'irungu mwabonaga. Mwo rhwâli omu njira y'okujà ebwa ntongo z'Abamoriti nka kulya Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu anali arhurhegesire, rhwalinda ruhika aha Kadesi-Barnea.

20 Oku bundi namubwîra obwo, nti: «Mwoyu mwmwamahika oku ntongo y'Abamoriti; Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu arhuhîreyo.

21 Nti, k'orhabwîni oku Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe okuhîre ecîra cihugo? Kanyà ociyanke nka kulya Nyamubâho, Nyamuzinda wa basho arhegesire, orharhînyaga, orhageragamwo musisi».

22 Lêro obwo, mweshi mwayisha emunda ndi, mwambwîra, mpu: «rhurhume endolêrezi zirhushokolere, zije zalolêreza kwinjà ecihugo, na hano zigaluka zirhubwîre ogw'enjira rhwageramwo n'ogw'emirundu rhwajamwo».

23 Erhi mbona oku kuli kwinjà okwo, narhòla balume ikumi na babirhi ekarhî kinyu, muguma muguma omu ngasi bûko.

²⁴ Nabo banacirhôla enjira esokire oku ntonto: basôka bahika omu cidekêra ca Esikoli banatwikanya.

²⁵ Bayanka amalehe g'eco cihugo, barhulerhera banarhubwîra, mpu: «Cihugo cinjà Nyamubâho Nyamuzinda wîrhu arhuhîre».

²⁶ Mwêhe mwalahira mpu murhasôkerayo, mwashuba bagoma, mpu murhayumva izù lya Nyamubâho, Nyamuzinda winyu.

²⁷ Mwakazicidudumira omu bihando binyu mpu: «Nyamubâho kushomba ali arhushombire erhi arhurhenza omu cihugo c'e Mîsiri; kwàli kuderha mpu arhuhebe omu nfune z'Abamoriti lyo rhugukumuka.

²⁸ Mpu yo ngahi eyo rhwasôkera? Bene wîrhu barhutwîre omurhima ene baderha, erhi: luli lubaga luzibu na lunji kurhulusha, erhi emirhundu yâbo eri miyûbakire buzibu-zibu n'ebyôgo byâyo bisokîre omu nkuba karhî, erhi ciru rhwanabwineyo Anakimu».

²⁹ Namubwîra obwo, nti: «Murhageragamwo musisi, murhabayobohaga.

³⁰ Nyamubâho, Nyamuzinda winyu ye kazimushokolera ye wanamulwîra kandi nka kulya mwabonaga amulwîra e Mîsiri.

³¹ Omu irungu wêne wacîbwinîre kurhi Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ajaga akuhêka nka kula omulume anahêka omugala, akulanga ngasi aha wanageraga hoshi, mwalinda muhika hanôla».

³² Cikwône muli okwo, ntà muntu wa muli mwe wayêmîre Nyamubâho, Nyamuzinda winyu.

³³ N'obwo ye wali omushokolîre omu njira, kuderha mpu amulongeze aha mwahanda, budufu akazimushokolera nka muliro lyo mubona aha mwagera, na mûshi akazimushokolera nka citû.

³⁴ Nyamubâho ayumva olubî lw'enderho zinyu, oburhè bwamugwârha acîgasha, erhi:

³⁵ «Ntà muntu ciru n'omuguma w'eri iburha libî wâlabarhe mwa cirya cihugo cinjà nacîgashaga nti nahà basho.

³⁶ Aha nyurna lya Kalebu, mugala wa Yefunè: yeki wacibona nanayishimuhà bon'abâna bâge ecihugo alabasiremwo, kulya kubà àshimbulîre enjira za Nyamubâho buzira bulenzi».

³⁷ Ciru mwanarhuma nâni Nyamubâho ambêra burhè, ambwîra, erhi: «Ciru nâwe orhaci-hikemwo.

³⁸ Erhi mwambali wâwe, Yozwè mwene Nuni, yeki wahika mulico. Omuhè omurhima bulya ye wahisa Bene Israheli kuli eco cihugo.

³⁹ Cikwône abâna binyu barhò, balya mwaderhaga mpu bakolaga bajibà mpira, na bagala binyu, abâla barhacimanya ene ebinja n'ebibî, abôla bo bacîjamwo, bo naciha bo nanaciyankira cibè câbo.

⁴⁰ Mwêhe muhindamuke mushubire omu irungu ebwa nyanja Ndukula».

⁴¹ Mwanshuza obwo mwanbwîra, mpu: «Rhwa-gayisize Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu, mpu rhukolaga rhwasôka rhugendilwa nk'okwo Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu anarhurhegesire». Mwanacihagarhira ngasi muguma emirasano yâge, mwasôkera oku ntondo.

⁴² Cikwône Nyamubâho ambwîra, erhi: «Ob-abwîre murhasôkeraga eyo munda murhana-jagikoza entambala, bulya ntali haguma ninyu, murhajagicihimisa n'abashombanyi binyu».

⁴³ Namubwîra ntyo ci murhayumvagya, mwag-omera irhegeko lya Nyamubâho, mwanacihârha mwasôkera oku ntongo.

⁴⁴ Omuamoriti oyûbaka kw'eyo ntongo amurhabâlira, amufugumukirako nka njuci, amuhimira aha Seyiri amutundulika kuhika aha Horma.

⁴⁵ Mwayisha mwajongunja, mwalakira embere za Nyamubâho, cikwône arhashîbiriraga omulenge gwinyu, arhamurhegaga okurhwiri.

⁴⁶ Mwabêra nsiku nyinji aho Kadesi, nsiku ziri nk'ezi mwanashingireho.

2

Israheli, Edomu na Mowabu

¹ Rhwanacigolonjoka obwôla, rhwajà omu irungu olunda lw'Enyanja Ndukula nk'oku Nyamubâho anali ambwîzire; rhwashinga nsiku zirhali nyi erhi rhwazunguluka entongo ya Seyiri.

² Lêro Nyamubâho ambwîra, erhi:

³ «Mwamarhama erhi muzunguluka eyi ntongo, murhôlege enjira y'olunda lw'emwênè,

⁴ onahe olubaga eri irhegeko, erhi: Mwoyo mukola mwajitwikanya omu cihugo ca bene winyu, bene Ezau, bayûbaka e Seyiri. Barhahimwa kumurhînya ci mumanye:

⁵ murhahîraga mukabakoza bulya ntamuhè cici oku cihugo câbo, ciru na hirya hy'olushando

luguma, kulya kubà nahîre Ezau eyi ntondo ya Seyiri nti ebè yâge.

⁶ Muyomole enfaranga mubagulire ebiryo mwalya mubagulire n'amîshi mwanywa.

⁷ Bulya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, akugishire omu mikolo yâwe yoshi; ashimbûlira olugendo lwâwe muli olya nnakagali w'irungu. Lâba oku ekola myâka makumi anni enôla erhi na Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe anali haguma nâwe: ntà kantu wabuzire».

⁸ Rhwatwikanya omu cihugo ca bene wîrhu bene Ezau obwo, mwo bayûbaka omu ntondo ya Seyiri, kugera aha Araba n'aha Elati n'aha Esiyoni-Geberi, omu kushibigolonjoka rhwarhola enjira ejîre ebw'irungu lya Mowabu.

⁹ Nyamubâho ambwîra obwo, erhi: «Omanyè wankarhêra ab'e Mowabu, orhanaderhaga mpu washonza Mowabu bulya ntakuhè kantu k'oku cihugo câge: bene Loti bo nahîre Ara nti lyo lyâbo ishwa.

¹⁰ Bayemimi bàyûbakaga muli eco cihugo amango ga mîra, lwâli lubaga luzibu; lunji na lwa bantu balîrî aka Ba-Anakîmi.

¹¹ Kwo bàkâgilolwa nka Ba-Refayimi na Ba-Anakîmi, ci ab'e Mowabu kwo babaderha mpu ba-Emimi.

¹² Omwôla Seyiri, omu mango ga mîra, mwabâga ahanu hakagiderhwa Bahoriti, cikwône bene Ezau babalibirhako, n'erhi babà bamabaherêrhera, bayûbakamwo ahâli hâbo, nka kulya Israheli anajiraga ecihugo Nyamubâho amuhâga mpu cibè câge.

¹³ Hiragi eyo! munayikire omugezi gwa

Zaredi!».

Okuhika ishiriza lya Yordani

Rhwayikira ogwo mugezi gwa Zaredi.

¹⁴ Akasanzi rhwajire rhwagenda, kurhenga e Kadesi Barnea, kuhika amango rhwayikiraga omugezi gwa Zaredi kali ka myâka makumi asharhu na munâni; ntyo, omurhwe gwa balya boshi bâli bakola balume b'okujà oku matabâro gwàli gwamahwa omu cihando, nka kulya Nyamubâho àli acîgashire.

¹⁵ N'okuboko kwa Nyamubâho nako kwakazibashanga omu cihando, balinda bahungumuka boshi.

¹⁶ Erhi olufù lubà lwamarhenga omu lubaga balya boshi banali bakola balume b'okujà oku matabâro,

¹⁷ Nyamubâho ambwîra, erhi:

¹⁸ «Woyo okola wayikira olubibi lwa Mowabu luderhwa Ara,

¹⁹ n'okujà emunda bene Amoni bali. Orhaderhaga mpu wabarhêra erhi okubashonza bulya ntakuhê oku ishwa lya bene Amoni, bulya bene Loti nahîre eco cihugo, kwo kâbo kashambala.

²⁰ Eco cihugo cākazagilolwa nka cihugo ca Ba-Refayimi, bulya Ba-Refayimi bāyûbakaga mwo mîra, na Bene-Amoni bākazâgibaderha mpu bo Ba-Zamuzumi

²¹ lubaga lunene, lunji na lwa bantu balîrî aka Ba-Anakimi. Nyamubâho abahungumula omu masù ga Bene-Amoni, abo Bene-Amoni babahiva banayûbaka ecihugo câbo.

²² Kwo Nyamubâho àjiriraga Bene-Ezau ntyo, abâla bayûbaka omu Seyiri, yêne arhangigukumu Abahoriti omu masù gâbo, BeneEzau babanyaga ecihugo banaciyûbaka kuhika ene.

²³ Abahiviti bàyûbakaga emirhundu ehisire e Gaza nayo ntyo: Bakafutorimi barhengaga e Kafutori babamalîra banabà bo bayûbaka cihugo câbo.

²⁴ Hirî eyo. Mugandûle muyikire omugezi gwa Arnoni Lâba oku nkufumbisire Sihoni mwâmi w'e Heshiboni, mwâmi w'Abamoriti, nkufumbisire n'ecihugo câge. Cinyagage, onabè wamushonzako entambala.

²⁵ Kurhenga ene nkola narhangiyôbohya amashanja gali hano nshi goshi gakurhinye: na ntyo, ngasi wakayumva oku oli omu njira, abè ayôboha ageremo omusisi».

Okuhimwa kwa Sihoni na Ogu

²⁶ Kurhenga omu irungu lya Kedemoti, narhuma entumwa emwa Sihoni, mwâmi w'e Hesboni, nazirhuma n'ebinwa by'obuholo nti bagendimubwîra

²⁷ nti: Mwo nagera omu cihugo câwe; naku-likira enjira yâni yône buzira kuderha mpu nyahuke ekulyo erhi ekumosho.

²⁸ Ebiryo nalya kugula nakugulirabyo n'enfaranga, amîshi nanywa nago ogangulize; kugera kwône nagera nancîgendere.

²⁹ Kwo bajizire ntyo bene Ezau bayûbaka e Seyiri na bene Mowabu bayûbaka e Ara; we oleke nyikire Yordani, mpiki mulya cihugo Nyamubâho Nyamuzinda wîrhu arhuhà.

³⁰ Ci kwône mwâmi Sihoni w'e Hesboni alahira mpu arhakarhuleka rhugere emwâge. Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ali amamuhûsa obukengêre anammudundaguza omurhima mpu ly'amuhâye bunya-mpira nk'okûla biri ene.

³¹ Nyamubâho ambwîra obwo, erhi: Lâba oku mîra nakuhâga Sihoni n'ecihugo câge*. Orhondêrage okucirhôla omunyageco.

³² Sihoni ayisha arhurhêra n'engabo yâbo yoshi, ayisha alirhulwikiza aha Yahasi.

³³ Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu arhuhaye, rhwamuhima, ye n'abagala, n'olubaga lwâge lwoshi.

³⁴ Obwo rhwanacinyaga emirhundu yâge yoshi, rhwageza engôrho omu ngasi lugo, rhwanigûza abalume, abakazi n'abâna, harhafulumukaga ciru n'omuguma.

³⁵ Bintu byâbo byône byâfulumusire, gwashuba munyago gwîrhu haguma n'ebi rhwahagulaga omu ngasi murhundu.

³⁶ Kurhenga kuli Aroeri oli oku burhambi

* **2:31 2, 31** Nk'oku kubonekîne omu citabu c'Emibalè (32, 4; 33, 22) kandi kuhonekine hanôla oku amatumu bene Israheli balwa, arhali bône bacîhimiragwo. Nnâmahanga yêne ye balwîra ebîrha na ngasi cihugo bankahashibona, erhi kushobôza abashobôzagyo. Co cihugo balaganyagya bishe: Abrahamu, Izaki na Yakôbo. Bene Israheli ntâco bankanegera bulya okuhima kurhenga emwa Nnâmahanga. Lolâ Lush 9, 1-6; Lul 43, 4. Nyakasane ye mugala byoshi: Abantu n'ebiremwa byoshi bibâ byâge. Kuhanzîbwe omuntu okujirira owâbo kubî nka kurharhegesirwi na Nyamuzinda (Irhegeko lya kalî nda: «Orhahîraga okazimba»). Co cirhumire ebihugo Nnâmahanga akazilanga, Abahabraniya bamanye barhabihiragamwo ecirhêro (lolâ 2, 9; 2, 19; 2, 37).

bw'omugezi gwa Arnoni, n'omurhundu guli omu kabanda kâge, kuhika aha Galadi, ntà murhundu rhurhahikagamwo, Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu arhuhâyo yoshi.

³⁷ Ecihugo ca bene Amoni cōki arhahikagakwo, kwo kuderha amarhambirhambi g'omugezi gwa Yaboki n'emirhundu y'oku ntondo, na ngasi hindi Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu àli àhanzize.

3

Okuhimwa kwa Ogu n'abâbo

¹ Rhwahinduka obwo, rhwarhōla enjira y'e Bashani rhwasōkerayo. Og mwâmi w'e Bashani ayisha n'engabo yâge mpu akola alirhulwikiza aha Edreyi.

² Nyamubâho ambwîra, erhi: «Orhamuyôbohaga bulya nakuhireye, ye n'olubaga lwoshi n'ecihugo câge, omukolere birya wakoleraga Sihoni, mwâmi w'Abamoriti, ola oyûbaka aha Heshiboni».

³ Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu arhuhâ Og, mwâmi w'e Bashani ntyôla, arhuhâ ye n'olubaga lwâge; rhwabahima barharhengagamwo owalobôka.

⁴ Rhwanyaga emirhundu yâge yoshi, ntà murhundu rhurhabanyagaga: mirhundu makumi gali ndarhu yoshi: ecihugo ca Argobu coshi, akarhwa-bwâmi ka Og e Bashani.

⁵ Eyo mirhundu yoshi yali eyûbasirwe buzibu-zibu yoshi yali ezongolosirwe n'ebyôgo birîrî n'emihango yalikwo enyumvi nkomokomo,

rhurhaganjiri emirhundu erhàli miyûbakire, nayo yali mwandu.

⁶ Eyôla mirhundu yoshi rhwayikolera akalîbala nka kulya rhwanakoleraga Sihoni, mwâmi w'e Heshiboni, rhwaherêrhera olugo lwoshi, abalume, abakazi n'abâna.

⁷ Ci ebintu byâbo byoshi rhwabihagula, rhwahêka n'eminyago ya muli eyo mirhundu.

⁸ Ago mango, rhwarhôla ecihugo c'abôla bâmi bamoriti bombi, cihugo ciri ishiriza lya Yordani, kurhenga oku mugezi gwa Arnoni, kuhika oku ntondo ya Hermoni.

⁹ (Ab'e Sidoni kwo baderha oyo Hermoni mpu Siryoni, Abamoriti bôhe kwo bamuderha mpu Sheniri.)

¹⁰ Rhwanyaga emirhundu yali omu irango yoshi, rhwarhôla Galadi yêshi na Bashani yêshi, kuhika e Salka n'e Edreyi, karhwa bwâmi ka Ogu omu Bashani.

¹¹ (Mwâmi Ogu yêne wali ocisigire omu bûko bwa Barefayimi. Encingo yâge yo era ncingo y'ecûma ebà aha Rabati emwa Abamoniti. Obulî bwâyo bubà bwa makoro* mwenda, n'obugali bwâyo buli bwa makoro anni, makoro ga mulume).

Okugaba ecihugo c'ishiriza lya Yordani

¹² Rhwarhôla eco cihugo obwo kugwârhira oku Aroweri aha mugezi gw'Arnoni. Nahà Rubeni na

* **3:11 3, 11** Makoro ga mulume: Olwo lugero lwâbà lwa santimetri 45. Haligi erindi ikoro ligali, bakâgikolêsa e Babiloni, lyàli lya santimetri 52 (Rhulole muli Eze 40, 5).

Gadi oluhande lw'entondo ya Galadi n'ebishagala bimuli.

¹³ Bene Menashè baguma n'abahà olundi luhande lwa Galadi na Bashani yèshi, bwo bwàli bwâmi bwa Ogu. (Argobu yèshi haguma na Bashani yèshi, kwo bamuderha mpu cihugo ca Barefayimi.

¹⁴ Yayiri mwene Menashè, erhi àmayanka omurhundu gw'Argobu gwoshi kuhika oku lubibi lw'Abanya-Geshuri n'Abanya-Makà, ebyo bishagala babiyîrika izîno lyâge, byakaziderhwa mpu «bishagala bya Yayiri» kwo binaciderhwa kuhika ene.)

¹⁵ Galadi namugabira Makiri.

¹⁶ Bene Rubeni na Bene-Gadi, nabahà olundi luhande lw'ecihugo ca Galadi, kuhika oku mugezi gwa Arnoni, nahebakwo n'ecihimbi c'ekarhî k'omugezi gujijire olubibi lwa Bene-Amoni.

¹⁷ Araba na Yordani lwâbà lubibi[†] lwâbo, kurhenga e Kinereti kuhika oku nyanja ya Araba, oku nyanja y'omunyu omu marhambi ga Pisiga e bushoshôkero bw'izûba.

¹⁸ Namuhà eri irhegeko ago mango, nti: Nyamubâho Nyamuzinda winyu amuhîre eci cihugo mpu cibè cinyu; mwe balwî mweshi, murhôle emirasano yinyu mushokolere bene winyu Bene Israheli;

¹⁹ nti bakinywi bône, n'abâna binyu n'ebintu binyu, (mmanyire oku amasò mugwêrhe garhali manyi), bône basigala muli eyi mirhundu mmuhîre,

[†] 3:17 3, 17 Nyanja y'omunyu kw'enaderhwa ntyo, nyanja ya Loti.

20 kuhika Nyamubâho ashobôze bene winyu nabo nk'oku amujirîre mwoyo, kuhika nabo barhinde muli birya bihugo Nyamubâho, Nyamuzinda winyu amuhîre erindi ishiriza lya Yordani. Enyuma z'aho, mwanashubira omu mashwa ginyu namuhâga.

21 Nahà Yozwè erîra irhegeko obwo, nti: Obwîne n'amasù gâwe wêne, ebi Nyamubâho, Nyamuzinda winyu akolîre abâla bâmi bombi, ntyo kwo Nyamubâho akazikolera n'abandi bâmi mwashanga boshi.

22 Nti orhayôbohaga, bulya Nyamubâho, Nyamuzinda winyu yêne wamulwîra.

23 Ago mango nashenga Nyamubâho engalo:

24 «Nti Yâgirwa Nyamubâho, warhondîre okuyêreka mwambali wâwe obukulu bwâwe n'obuhashe bw'okuboko kwâwe; woyo, ntà w'emalunga erhi w'enigulu wakakuhikakwo oku ikola n'oku bijiro bilushîne,

25 oleke nyikire nâni nsinzekeco eco cihugo cinjà ciri ishiriza lya Yordani, nâni ndolekwo eyi ntondo nyinjà ndolekwo na Libano!»

26 Ci mwoyo mwarhuma Nyamubâho ambêra burhè arhanyumvirhizagya. Ambwîra, erhi: «Lekeraga aho! Orhacimbwiraga olwo! »

27 Sôkera oku busongerwe bwa Pisiga, olikire amasù olunda lw'e emwênè, n'olw'emukondwè n'ebushoshôkero bw'izûba, ocîbonere n'agâwe

masù, bulya orhayikire oyu Yordani‡.

²⁸ Orhegeke Yozwè, omuhè omurhima n'oburhwâli, bulya ye walongôlana olûla lubaga ye wanabahisa mwa cira cihugo walangîra.

²⁹ Oku handi rhwabêra muli akôla kabanda, aha ishiriza lya Beti-Peori.

4

Okuhemuka kwa Peori n'oburhimanya nkana

¹ Wâni Israheli, yumvagya amarhegeko n'engeso nakuyigîriza ene: kuderha nti mugashimbe lyo mulama munahike muli cirya cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda wa basho amuhà mpu muciyanke cibè cinyu.

² Ebîra mmurhegesire murhabiyûshûlekwo akantu, murhanabinyihyakwo akantu ci mulange olushika lwa Nyamubâho, Nyamuzinda winyu nk'oku nnamurhegesire.

³ Mwacibwinire mwene n'amasù ginyu ehi Nyamubâho akolîre Balu-Peori: ngasi yêshi waku-likîre Baal-Peori, Nyamubâho amuherêrekeza ekarhî kêwe;

‡ **3:27 3, 27** Enyigîrizo z'entumwa zimanyisize oku Mûsa arhahikaga omu cihugo babalaganyagya n'oku Mûsa abîre afà embere bayikire Yordani (Lush 34, 5-6). Okwo kuyêrekine omuhigo gwa kalya kanwa ka Nyakasane (Lush 31, 2; 34, 4). Amandiko manji gwo gayêrekana oku ecarhumaga Mûsa afà kuli kugoma kw'olubaga nk'oku bakudesire hano (Rhulole muli Lush 1, 37; 4, 21; Lul 106, 32). Ci kwône, haligi mandiko maguma maguma gaderha oku Mûsa na Aroni bahanagwa omu kubà arhayêmêraga Nnâmahanga mwîkubagirwa omu karhî ka Bene Israheli aha Meriba (Mib 20, 12) na kulya kubà abuzire buyêrekana obwimâna bwa Nyamuzinda omu karhî ka Bene Israheli (Mib 20, 10)

⁴ cikwône mwe mwayosire mucîshwêkîre kuli Nyamubâho. Nyamuzinda winyu, mwoyu mucir-imwo omûka mweshi.

⁵ Ka murhabwîni niyoyu ndwîrhe namuyigîriza amarhegeko n'engeso nk'oku Nyamubâho, Nyamuzinda anarhegekaga, kuderha mpu mugashimbe hano muhika omu cihugo mwajiyanka.

⁶ Mugalange munagashimbe: bwo burhimanya bwinyu go na makengu ginyu omu masù g'amashanja. Amango bayumva aga marhegeko goshi kwo banaderha, mpu: «Olubaga lw'oburhimanya n'amakengu lunali luguma lwône: lwôlu lubaga lunji-lunji».

⁷ Anagwârhi, lubaga lunji-lunji luhi lulya banyamuzinda babà baliranyire nk'okûla Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu abà arhuliranyire* ngasi mango nka rhwamushenga?

⁸ Na kandi, lundi lubaga lunênênè luhi lulya lujira amarhegeko n'engeso zishingânîne nk'oku olu lushika nyerekîne embere zinyu olw'ene luli?

Obufulûle bwa Nyamubâho oku ntondo ya Horebu

⁹ Ci kwône omanyage wakayibagira ebi binjà amasù gâwe gabwîne omanyage harhajiraga ciru n'olusiku luguma lw'akalamo kâwe waleka ebyo

* **4:7 4, 7** Arhuliranyire: Mûsa alonzize okuyêrekana olukogo lwa Nyamuzinda. Nyamuzinda anarhulirâne ngasi mango rhwe biremwa byâge nka kula omubusi anakomerana n'abâna bâge. Olukogo lwa Nyamuzinda lwayushûka bwenêne kulusha erhi ayêmera akuyanka omubiri, aburhwa hano igulu, alama na nîrhu, na buzinda abambwa oku musalaba mpu lyo arhucungula. Lolà muli Ywn 1, 14.

binjà byakurhenga oku murhima, ci kwône obi-yigirize bagala bâwe n'abinjikulu bâwe erhikwo.

¹⁰ Olusiku wali oyîmanzire aha ntondo ya Horebu, embere za Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, Nyamubâho ambwîra: «Onshûbûlize olubaga nabayumvisa ebinwa byâni, kuderha nti bacîyigîrize okuntînya, ensiku zoshi z'akalamo kâbo hano igulu banakuyigirize bagala bâbo».

¹¹ Mwanacishegera obwo, mpu muyimange oku burhambi bw'entondo, ago mango erhi ntondo edwîrhe yagulumira kuhika omu nkuba karhî, omu mwizimya gw'ebitù n'omu milazô.

¹² Nyamubâho amushambâza obwo, kurhengeraga omu karhî k'omuliro; mwakazagiyumva izù ly'ebinwa, cikwône murhabonaga busù buhi. Mwakazagiyumva izù lyône.

¹³ Nyamubâho amumanyîsa endagâno yâge, amurhegeka mpu muyishimbe: biryâla binwa ayandikaga oku nnambi z'amabuye oku binali ikumi.

¹⁴ Niehe, antegeka obwo mpu mmuyigîrize amarhegeko n'engeso mwakazishimba omu ci-hugo mwajâmwo mpu muciyanke cibè cinyu.

¹⁵ Munacîlangage bwinjà: kulya kubà orhabonaga busù buhi, olusiku Nyamubâho akushambâliza omu karhî k'omuliro aha Horebu,

¹⁶ murhahîraga mukakola amaligo, muderha mpu mukola mwajira enshusho mbinje y'okuyêrekana kantu kalebe: ebè nshusho ya mulume ebè ya mukazi,

¹⁷ ebè nshusho ya nsimba ndebe mw'ezi zigera oku idaho, ebè nshusho ya kanyunyi kalebe mw'orhu rhubalala emalunga,

¹⁸ ebè nshusho ya nsimba ndebe mw'ezi zibà omu mîshi ekuzimu.

¹⁹ Irhondo okalengeza amasù ogalamira emalunga, okabona izûba, omwêzi, enyenyêzi n'engabo z'emalunga yoshi, orhazigaga bakukulukuza mpu obiharamye erhi kubikolera. Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe abigabire amashanja goshi gali idako ly'amalunga.

²⁰ Cikwône mwêhe, Nyamubâho àmuyansire amukûla omu luganda batulira ebyûma, e Mîsiri, mpu muhinduke lubaga mwanya gwâge nk'oku munali ene.

Obuhane

²¹ Mwoyo, mwarhuma Nyamubâho ambêra burhè, acîgasha mpu nkayikira Yordani, na mpu nkahika omu cihugo cinjà àkushobôza cibè câwe.

²² Nêci, mwo nafira mwa cino cihugo rhulimwo, ntanayikira oyu Yordani. Mwêhe mwamuyikira mujiyanka cirya cihugo cinjacinja.

²³ Mucîlange mwakanayibagira endagâno Nyamubâho, Nyamuzinda winyu àfundikaga ninyu, murhahîraga mukajira enshusho mbinje ya kantu kalebe n'obwo Nyamubâho Nyamuzinda wâwe akuhanzizekwo;

²⁴ bulya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe abà muliro ntakanjirwa, anabà Nyamuzinda wa luhali.

²⁵ Amango mwabà mwamaburha abâna munakola mugwêrhe abinjikulu, amango mwabà mukola muli nsiku mw'eco cihugo, erhi mwakakola amaligo mukajira enshusho mbinje, kwo kukola ebigayisize Nyamubâho n'okumujira burhè,

26 lêro igulu n'amalunga go gâmpumira omu kasheba gamuyagîrize olwo lusiku: murharhamihungumuke muli eco cihugo mwajiyanka mpu cibè cinyu obu mwayikira Yordani. Murhashingemo nsiku inga, kuhungumuka mwanahungumuka.

27 Nyamubâho àmushandabanya omu mashanja n'abâsigala muli mwe barhabè banga. Omu karhî k'amashanja emunda Nyamubâho amulukîriza.

28 Mukolaga mugendikolerayo banyamuzinda bàjiragwa n'enfune z'omuntu, àbabinjagwa omu murhi erhi omu ibuye, oku barhabona barhanayumva kwo barhalya barhanabayirwa.

29 Wabà oli eyo munda onalongereze Nyamubâho Nyamuzinda wâwe, wanamubona erhi wakamulonza n'omurhima gwâwe gwoshi n'omûkâ gwâwe gwoshi.

30 Omu maganya gâwe, ebi binwa byakuhikakwo, cikwône omu nsiku nzinda washubîrira Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, onayumvîrhize izù lyâge

31 bulya Nyamubâho Nyamuzinda wâwe abâ Nyamuzinda wa lukogo, arhakulekêrere arhanakushâbe; arhayibagire omulagi alaganyagya basho anaguhirakwo endahiro.

32 Orhangidôsa ensiku za mîra, ezakushokol-eraga kurhenga olusiku Nyamuzinda alemaga omuntu hano igulu: kurhengeru kuli cikwi ciguma emalunga kuhika oku cindi, ka hakola habîre akanwa kali nk'aka?

33 Ka hali olubaga lukola luyumvîrhe izù lya Nyamuzinda ozîne lyaderhera omu karhî k'omuliro nk'oku wayumvagya lwanabulilama?

34 Ka hali owundi nyamuzinda okola ôyishire alilonza ishanja omu karhî k'erindi ajira eby'okurhangula, ebimanyîso, ebisômeŕîne anatula entambala n'enfune nzihun'okuboko kulambûle ajira eby'okuyôbohya nka kulya Nyamubâho Nyamuzinda winyu àmujiŕiraga e Mîsiri, erhi mwanasinza?

35 We wahirwe okubona ebyo byoshi kuderha mpu omanyè oku Nyamubâho ye Nyamuzinda w'okuli na ntà wundi aha nyuma zâge.

36 Kurhengerà emalunga, akuyumvîsa izù lyâge mpu akuyigîrize, na kunôla igulu akuyêreka omuliro gwâge munene wanayumva ebinwa byâge kurhengerà omu kâgarhî k'omuliro.

37 Kubà ali azigîre basho, n'okubà acîshozire iburha lyâbo enyuma zâbo, kwarhumire akurhenza e Mîsiri anakuyêrekana okubâho kwâge n'obuhashe bwâge.

38 Amashanja manene na mazibu kukulusha, agalibirhakwo omu masù gâwe, mpu lyo akuhisa omu cihugo câbo, anakuhè co mpu ociyîmemwo nk'oku binaciyôsire kuhika ene.

39 Okwaninage omanyè ene onakazikurhi-manyà omu murhima gwâwe: Nyamubâho, ye Nyamuzinda oku nkuba enyanya na hano nshi oku igulu, yêne ntà wundi.

40 Olange amarhegeko gâge n'engeso zâge nkurhegesire ene, nti lyo obêrwa woyo na bagala bâwe, lyo munalamira omu cihugo Nyamubâho Nyamuzinda wâwe akuhîre mpu cibè câwe ensiku zoshi.

Ngahi omuntu akayâkira

⁴¹ Oku bundi Mûsa acîshoga mirhundu isharhu ishiriza lya Yordani, e bushoshôkero bw'izûba.

⁴² Eyo mirhundu yo omwîsi wamâyîrha akayâkiremwo, òwamayîrha mwene wâbo buzira bulonza bubî, amuyîrhe arhanali mugwerhekwo nshombo ndebe: ago mango, erhi akayâkira muli murhundu muguma mw'eyo, anaciza ogwâge mûka.

⁴³ Eyo mirhundu yeyi: kuli Bene-Rubeni, Berseri, omu irungu, omu irango kuli Bene-Menashè, Golani, omu Bashani.

Enshambâlo ya kabirhi ya Mûsa

⁴⁴ Lwo lushika Mûsa ahàga bene Israheli olu,

⁴⁵ Gagâla amahugûlo, amarhegeko n'engeso Mûsa ahàga Bene Israheli erhi barhenga e Mîsiri,

⁴⁶ ishiriza lya Yordani, omu lubanda luli hôfi na Beti-Peori; omu cihugo ca Sihoni, mwâmi muamoriti, akarhwabwâmi kâge erhi kali e Heshiboni: Mûsa na Bene Israheli bâli bamuhimire erhi barhenga e Mîsiri.

⁴⁷ Banali bayansire ecihugo câge, n'ecihugo ca Ogu, mwâmi w'e Bashani, bombi bali bâmi bamoriti babaga ishiriza lya Yordani, e bushoshôkero bw'izûba,

⁴⁸ kurhengerâ kuli Aroweri oli oku lubibi luli enyanya z'omugezi gwa Arnoni, kuhika oku ntondo ya Sioni yerigi Hermoni oyo,

⁴⁹ na kuli Araba yoshi, ishiriza lya Yordani ebushoshôkero.

5

Amarhegeko ikumi ga Nyamuzinda

¹ Mûsa ahamagala Israheli yêshi, ababwîra erhi: Yumva Israheli amarhegeko n'engeso nakubwirira omu kurhwiri; mugayîge mugalange lyo mugashimba.

A. Irhegeko lirhanzi (2-10)

² Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu âfundisire endagâno yâge haguma nîrhu oku Horebu.

³ Arhali bo na balarha Nyamubâho afundikaga eyo ndagâno, ci haguma nîrhu rhwe rhucizîne, oku rhunali aha olw'ene rhweshi.

⁴ Nyamubâho amushambâza masù omu masù oku ntondo omu karhî k'omuliro.

⁵ Nâni ago mango erhi nyimanzire aha karhî ka Nyamubâho na ninyu, ntî mmumanyîse ebinwa byâge, mwâli muyôbohire omuliro kwarhuma murhasôkera oku ntondo. Aderha obwo, erhi:

⁶ «Nie Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, nie nakurhenzagya omu cihugo c'e Mîsiri, omu nyumpa wali mujà.

⁷ “Orhâbè n'abandi ba nyamuzinda aha nyuma zâni.

⁸ Orhahîraga okajira ehy'obûko nshusho mbinje, nshusho y'ebiri emalunga enyanya, ey'ebiri idako hano nshi, erhi ebiri omu mîshi idako ly'igulu”.

⁹ “Orhahîraga okaharâmya ezo nshusho erhi okuzikolera. Bulya niono Nyamubâho Nyamuzinda wâwe mbà Nyamuzinda wa mitula. Obubî bw'ababusi nnambuhanire abâna bâbo, n'abinjikulu n'abinjikulûza bâbo, nka bali bantu banshomba”.

¹⁰ “Cikwône nnambabalire bantu bihumbi n'ebihumbi nka bali bantu bansîma banashimba amarhegeko gâni”».

B. Irhegeko lya kabirhi n'erya kasharhu (11-15)

¹¹ «Orhalahire izîno lya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ebirà, bulya Nyamubâho arhakaleka buhana owalahira izîno lyâge ebîrà.

¹² «Olusiku lwa Sabato okazilukuza nk'oku Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe anakurhegekaga».

¹³ «Wakazikola miregerege ndarhu onajire obushanja bwâwe bwoshi».

¹⁴ «Ci olusiku lwa kali nda, luli lusiku lwa Sabato, lusiku lwa Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe: ntà mukolo wajira olwo lusiku, ôli we, ôli mugala wâwe, ôli mwâli wâwe, ôli mwambali wâwe, ôli mwambali-kazi wâwe, ôli enkafu yâwe, ôli endogomi yâwe, erhi cintu câwe cirebe, ciru n'ecigolo cihânzire aha mwâwe, na ntyo mwambali na mwambali kazi wâwe nabo banarhamûka akâwe wêne».

¹⁵ «Okazikengera oku wali mujà omu cihugo c'e Mîsiri, na Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akurhenzayo n'okuboko kuzibuzibu, kuboko kulambûle, kwo kwarhumire Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akurhegeka mpu okazikenga olwa Sabato».

C. Irhegeko lya kani, elya karhanu na kuhika elya kali ikumi (16-21)

¹⁶ «Okazikenga sho na nyoko nka kulya Nyamubâho Nyamuzinda wâwe akurhegekaga, ly'olama nsiku nyinji onabone omugisho mwa cirya cihugo Nyamubâho Nyamuzinda wâwe akuhà».

¹⁷ «Orhahîra okaniga».

¹⁸ «Orhahîra okahusha».

¹⁹ «Orhahîra okazimba».

²⁰ «Orhahîra okabêshera omulungu wâwe».

21 «Orhahîra okacîfinja mukà mulungu wâwe. Orhahîra okacîfinja enyumpa ya mulungu wâwe, nîsi erhi ishwa lyâge, erhi mwambali wâge erhi omwambalikazi, nîsi erhi nkâfu yâge, erhi ndogomi yâge erhi kandi kantu ka mulungu wâwe».

22 Byo binwa Nyamubâho abwîraga endêko yinyu yoshi oku ntondo ebyo, abiderha n'izû linene, omu karhî k'omuliro, omu citû n'omwizimya: orhanayûshulagakwo bici; abiyandika kuli nnambi ibirhi za mabuye anazimpêreza.

Obulagizi bwa Mûsa

23 «Erhi nyumva izû lyarhenga omwôla karhî k'omwizimya, oku n'entondo yoshi yagulumira muliro, mwoyo mweshi oku munali barhambo b'emilala, haguma n'abagula binyu, mwanaciy-isha emunda nali,

24 “mwambwîra, mpu: Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu amarhuyêreka irenge n'obukulu bwâge, rhwamâyumva izû lyâge omu karhî k'omuliro; mpu nêci ene rhwamaja rhwabona oku Nyamubâho anaderhêza omuntu n'omuntu agalilama”.

25 “Cikwône lêro, cici cankarhumaga rhwafà? Câbà nêci oyu nyandumà w'omuliro anarhusingônola, n'erhi rhwankashubikayumva izû lya Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu, rhwanahera”.

26 “Ka hali ojira omubiri okola oyumvîrhe akîrhu izû lya Nyamuzinda ozîne lyaderhera omu karhî k'omuliro akanabulilama?”»

27 Woyo, ojeyo oyumve ngasi oku Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu akaderha, obuliyisha

orhubwîre ngasi oku Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu akubwîzire; rhwayumvîrhizakwo rhunakujire.

²⁸ Nyamubâho ayumva oku mudesire anambwîra, erhi: «Nayumvîrhe ebinwa by'olu lubaga». Oku bakubwîzire kwoshi kunali kwinjà.

²⁹ Omurhima gwâbo guruhankarhangiyôrha guli ntyôla: gukazinkenga gunashimbe amarhegeko gâni lyo babona amasîma garhahwa, bône haguma n'abâna bâbo.

³⁰ Ogende obabwîre, erhi: «Mushubire omu bihando binyu».

³¹ Cikwône wêhe, obêre ahâla hôfi nâni, nakubwîra amarhegeko goshi, olushika n'engeso wabayigîriza nabo bazikole.

Okuzigira Nyamuzinda: lyo irhegeko

³² Mulangage munakulikire nk'oku Nyamubâho, Nyamuzinda winyu ànamurhegekaga. Murhahabukire ekulyo erhi ekulembe.

³³ Mushongêze enjira Nyamubâho, Nyamuzinda winyu anamuyêrekaga lyo mubona akalamo; mwabona omugisho n'akalamo mw'eci cihugo mwâjirhola.

6

¹ Eyôla yo mihigo n'amarhegeko n'engeso Nyamubâho Nyamuzinda winyu antegegekaga mpu mmumanyîse, mpu mukazigashimba hano mubà mwahisire omu cihugo mwajiyanka.

² Ntyôla, erhi wakakazirhînya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, ensiku z'akalamo kâwe zoshi, erhi wakanashimba amarhegeko gâge

goshi, n'ebinwa byâge nk'oku nkurhegesire ene, wanalama akalamo kalîrî, w'oyo na mugala wâwe n'omwâna wâwe n'omwinjikulu wâwe.

³ Israheli, orhakarhangiyumva, okulanga n'okushimba ago marhegeko ly'obona omugisho onayôloloke nka kulya anaderhaga Nyamubâho, Nyamuzinda wa basho, hano ojà muli cirya cihugo cihululamwo amarhà n'obûci.

⁴ Yumva wâni Israheli: Nyamubâho Nyamuzinda wîrhu yêne Nyamubâho.

⁵ Ozigire Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe n'omurhima gwâwe gwoshi, n'omûka gwâwe gwoshi, n'emisî yâwe yoshi.

⁶ Ebyôla binwa nkurhegesire ene bisêre omu murhima gwâwe.

⁷ Obibwîrize bagala bâwe, obaganîrirebyo nk'otamîre omu mwâwe erhi amango odwîrhe walambagira omu njira, amango ogwîshîre erhi amango oyîmanzire;

⁸ obishwêkere oku nfune zâwe nka kakengêzo n'oku malanga gâwe nk'ishembwa.

⁹ Obiyandike oku mitungo y'enyumpa n'oku lumvi.

¹⁰ Amango Nyamubâho Nyamuzinda abà amakuhisa muli cirya cihugo alaganyagya basho, Abrahamu, Izaki na Yakôbo mpu abahà, mw'erya mirhundu minene eyera bwenêne arhanali aha yayûbakagwa,

¹¹ omu nyumpa ziyunjwîre binjà bya ngasi lubero, arhanali we waziyunjuzagyabyo, hôfi n'amaliba orhali aha gahumbagwa, hôfi n'emizâbîbu n'emizêti orhali aha karhwêragwa, amango wabà wamalya wamanayigurha,

12 orhahîra okayibagira Nyamubâho wakukûlaga omu cihugo c'e Mîsiri, omu nyumpa wàlimwo mujà.

13 Orhînye Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, okazimukolera onakazicigasha izîno lyâge.

14 Orhahîra okashimba abandi banyamuzinda, omu banyamuzinda b'amashanja gakugosire,

15 bulyâla abà Nyamuzinda wa luhali Nyamubâho Nyamuzinda wâwe ôbà omu karhî kâwe. Omanyè oburhè bwâge bwakanakuzukira atulumikirwe obone bwamakuhêrekeza hano igulu.

16 Orhahîra okarhangula Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, nka kulya wajiraga e Masa.

17 Oshimbe amarhegeko ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, na birya binwa na galya mahano àkuhâga.

18 Okazijira ebishingânîne n'ebiyinjihire omu masù ga Nyamubâho, lyo oyumva obusîme onayanke ciryà cihugo cinjà-cinjà Nyamubâho alahiriraga basho

19 mpu akabà arhahulusizi abashombanyi bâwe wanasinza! Ye wakuderhaga Nyamubâho.

20 Amango mugala wâwe akakudôsa erhi: «Ebîra binwa, aga marhegeko n'ezîra ngeso Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu àmurhegekaga kwo kuderha kurhi?»

21 Wanamubwîra erhi: «Rhwalì bajà ba Faraoni mwâmi w'e Mîsiri e Mîsiri, lêro Nyamubâho arhukula eyo munda e Mîsiri n'obuhashe bw'okuboko kwâge.

22 Nyamubâho ajirira omu masù gîrhu ebi-manyîso n'ebirhangâzo binene by'okuyôbohya,

akolera Mîsiri, Faraoni mwâmi w'e Mîsiri n'enyumpa yâge yoshi!»

²³ Rhwêhe arhurhenza cyo munda mpu arhuheke mwa cirya cihugo alaganyagya balarhà mpu àrhushobôzaco.

²⁴ Nyamubâho arhurhegesire mpu rhushimbe ago marhegeko goshi, lyo rhurhînya Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu, rhukaziyôrha rhuli n'obusîme rhunabone akalamo nk'oku binayôsire kuhik'ene.

²⁵ «Obushinganyanya bwîrhu bw'obu: okulanga bwinjà n'okushimba aga marhegeko goshi, embere za Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu, nk'oku yêne arhurhegesire.»

7

Israheli lubaga luyegûle

¹ Amango Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe abà amakuhisa muli eci cihugo wagendiyanka, n'amango wâbà wamakungush amashanja manji: Abahititi, Abagirgashi, Abamoriti, Abanyakanani, Abaperizi, Abahiviti, n'Abayebuseni, mashanja nda na mazibu kululusha,

² Nyamubâho, Nyamuzinda akufumbikabo obahime onabakolere akalîbala. Orhaderhaga mpu wanywâna mwe nabo, nîsi erhi mpu wababêra obwonjo!

³ Orhahîraga okakoma obumanina mweshi nabo: mwâli wâwe orhamugabiraga mugala w'ab'eyo; na mugala wâwe orhamusheberaga mwâli w'ab'eyôla.

4 Bulya mugala wâwe banamurheba mpu arhanshimbaga; anakolera abandi banyamuzinda n'oburhè bwa Nyamubâho wânabona bwamakuzûkira atulumukirwe amuherêrekeze mwo kano kanya.

5 Cikwône, alaga oku mwabajirira: mujè mwashâba empêrero zâbo, mujè mwavunyungula amabuye g'okuhêrera bàgwikaga, mujè mwakundula emirhi bàgwikaga mpu bakarherekêreraho na zirya nshusho* zâbo bàbinjaga onazidûlike muliro.

6 Bulyâla woyo, oli lubaga lwarherekîrwe Nyamubâho Nyamuzinda wâwe. We Nyamubâho Nyamuzinda wâwe âcîshozire mpu obè we lwâge lubaga omu mashanja goshi ganabà hano igulu.

7 Nyamubâho âcishwêkîre kuli mwe anacimwîshoga: arhali mpu kulya kubà mwaluzire mwarhalûka agandî mashanja goshi, ciru mwe banyi omu mashanja goshi,

8 ci kurhonya Nyamubâho amurhonya, n'okulonza okusêza omulagi alaganyagya basho. Kwo kwarhumire Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akulikûza n'okuboko kwâge kuzibu, akurhenza omu nyumpa y'obujà n'omu nfune za Faraoni mwâmi w'e Mîsiri.

9 Okolaga wamanya oku Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ye Nyamuzinda w'okuli, ye Nyamuzinda mutabêsha ye bîkirira endagâno yâge

* 7:5 7, 5 Lolà Lub 34, 13; Lush 7, 5; 12, 3; 16, 21. Ogwo mutungo yali nsanamu ya muzimu-mukazi «Ashera», ye Abanya-Kanâni boshi n'embaga zàli bayegîre bakâgiharâmya. Lolà Lub 23, 24. Mbaga nyinji zâkâg'iderha mpu Ashera ye mukà Nyamuzinda

n'obuzigire bwâge kuhika oku iburha lya kali cihumbi abîkira abantu bamuzigira banashimba amarhegeko gâge.

¹⁰ Cikwône abamushomba, anabahane omu magala gâbo. Arhimang'îherêrekeza ngasi omushomba, bunali buhane bwâgo bwâgo amuhà.

¹¹ Olangage ebinwa n'amarhegeko n'engeso zâni nkurhegesire ene, onazishimbage.

¹² Mango wâbà wayumvîrhe aga marhegeko, okagalanga n'okugashimba, naye Nyamubâho Nyamuzinda wâwe âkubikira endagâno n'oburhonyi alaganyagya basho.

¹³ Akusîma anakugishe oyôloloke; agisha emburho y'omu nda yâwe n'emburho y'omu ishwa lyâwe, engano yâwe, idivayi lihyâhya lyâwe, amavurha gâwe, emyêzi enkafu zâwe zirimwo, n'abânabuzi b'ebibuzi byâwe, muli cirya cihugo alaganyagya basho mpu abahà.

¹⁴ Wabà mugishe kulusha agandi mashanja goshi, emwâwe erhakabà ngumba ya mulume erhi ya mukazi erhi omu bintu byâwe.

¹⁵ Nyamubâho akucinga oku ngasi bulwâla, arhakurhumire ciru n'obuguma muli galya mahanya wabwîne arhumira ab'e Mîsiri, ci abakushomba boshi, bo anagahengulirakwo.

¹⁶ Okolaga wamalîra ago mashanja Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuhebire omu nfune goshi. Isù lyâwe lirhabâga lya bwonjo kulibo, orhanakolera nyamuzinda bâbo: ogwo gwakanabà murhego bakurhezire.

Emisî ya Nyamuzinda

17 Okolaga waderha emurhima gwâwe erhi aga mashanja gamabà manji kundusha, kurhi nakahasha nagahulusa wâni?

18 Orhabarhînyaga: okengêre kulya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akoleraga Faraoni mwâmi w'e Mîsiri n'ecihugo ca Mîsiri coshi:

19 galya marhangulo manene amasù gâwe gaciboneraga, birya bimanyîso n'ebirhangâzo, kulya kuboko kulambûle Nyamubâho Nyamuzinda wâwe akuhulusagyamwo; ntyo kwo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akolera ago mashanja oyôbohire.

20 Kali ciru Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe arhuma enyisimbo zimalîre abakaderha mpu bacînaniriza erhi mpu bacîfulika balekibonwa.

21 Orhadirhimanaga embere zâbo, bulya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ali ekarhî kêwe. Ye Nyamuzinda mukulu n'owokuyôbohwa.

22 Hinyi-hinyi Nyamubâho Nyamuzinda wâwe ajà ahungumula ago mashanja embere zâwe. Nâwe wêne orhakabagukumulira oku liguma, kuderha mpu eby'erubala byankanaluga bikulibuze.

23 Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akufumbikabo boshi, abashakanya kuhika boshi bahungumuke.

24 Akufumbika n'abâmi bâbo, oherêrekcze amazîno gâbo hanôla idako ly'amalunga harhajire owaderha mpu ahagaza embere zâwe, kuhika boshi obamalîre.

25 Enshusho bâbinjaga mpu banyamuzinda bâbo, mukazizikweba ecîko; orhayâgalagwa

n'amasholo nîsi erhi n'amarhale baziya mbisire; erhi wakaderha mpu waci yankirago, wanagwa omu murhego; bulyâla ebyo byoshi, Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe arhabikwirirwa.

²⁶ Orhahîraga okahêka ebyo byakobwa omu mwâwe, byakanarhuma wabà nyamakobwa akabyo. Okwânîne obilole nka by'eciguzi birya by'okushologosa bulya biri bihehére.

8

Amarhegeko gw'omw'irungu

¹ Aga marhegeko mmuhîre ene, mugalange bwinjà goshi, mugashimbe lyo mulama, muyôlooke munaje muli cirya cihugo Nyamubâho alaganyagya basho, muciyanke cibè cinyu.

² Okazikengera zirya njira zoshi Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akugezagyamwo omu irungu myâka makumi anni, mpu lyo akujira mwîrhohye, akurhangule anamanye eciri omu ndubi y'omurhima gwâwe: mpu alole erhi walanga erhi orhalange amarhegeko gâge.

³ Akujizire mwîrhohye, akuyumvîsa ishali akuhà amanna walya n'obwo orhagayishi na basho barhagayishi; kulonza okukumanyîsa oku omuntu arhalama na mugati gwône, ci alama na ngasi hirhenga omu kanwa ka Nyamuzinda.

⁴ Omwambalo wali oyambîrhe gurhakoyaga mw'eyo myâka makumi anni, n'okugulu kwâwe kurharhundaga.

5 Oyumvagye obwo oku Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe kwo akuhanûla kula omushamuka anahanûla omwâna wâge.

6 Onalangage amarhegeko ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe omu kushimba enjira zâge n'okumurhînya.

Enyifinjo z'Ecihugo c'Amalaganyo

7 Bulya Nyamubâho akola akuhêka omu cihugo cinjà bwenêne, cihugo cilugamwo enshalalo n'enshoko, amîshi ganakazifuguka kurhenga ekuzimu omu rhubanda n'omu birhondo.

8 Cihugo ciyêramwo engano; engano y'obwânwa n'ey'omushûshu, omuzâbîbu n'omuzêti n'amakomamanga, cihugo ca mirhi ya mizêti, ca mavurha n'obûci,

9 Mw'eco cihugo orhalye mugati mushundano, orhabulemwo kantu. Cihugo cirimwo amarhale cinali cihugo wahumbamwo amarhale oku ntondo.

10 Walya oyîgurhe onavuge Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe omunkwa muli ecôla cihugo cinjà àkuhîre.

11 Orhahîraga okayibagira Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, omu kubula bwashimba ebinwa byâge, amarhegeko gâge n'engeso zâge nkurhegesire ene.

12 Amango wâbà wamalya wanayigurha, wamâyûbaka onakola odekerîre omu nyumpa nyinjà,

13 n'amango wabona ebintu byâwe binyinyi n'ebinênênè byamayôloloka, onakola ogwêrhe nfaranga nyinji, masholo garhali manyi, n'ebirugu byâwe hyoshi byamaluga,

14 omanyem omuhimbo gwakanakuja emurhima. Ago mango omanyem wakayibagira Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe wakurhenzagya omu cihugo c'e Mísiri, omu nyumpa y'obujà.

15 Ye wakugezagyamwo oyûla côbohwa na nakagali w'irungu, hantu ha nyôrha harhanabà mîshi, ha njoka n'amahiri, yêne ye wakurhenzagya amîshi omu ibuye lizibulizibu.

16 Ye wakuyikulizagya omu irungu n'amâna, biryo basho barhayishi, kuderha mpu akujire mwîrhohye, mpu arhangikurhangula abuliku-jirira ebinja wâsima.

17 Omanyage wakaderha omu murhima gwâwe erhi: misî yâni na buzibu bwa maboko gâni byampisagya kuli obu bugale.

18 Okazikengêra Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe: ye wakuhâga emisî erhuma wabona obwo bugale bwoshi; kwo âkenzire ntyo erya ndagâno âlaganyagya basho, kw'okûla biri ene.

19 Amango wanayibagîre Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, okashimba abandibanyamuzinda b'obwîhambe, okabarhumikira erhi okabaharâmya, nkukomêrîze oku wanaherêrekeram.

20 Ak'agôla mashanja Nyamubâho âherêrekeza omu masû ginyu, ninyu kwo mwanahêrerekeram, ebwa kubula bwayumvîrhiza izû lya Nyamubâho, Nyamuzinda winyu.

9

*Nyakasane ye hima, c'arhali oburhwâli
bw'Israheli*

¹ Yumva Israheli. Woyo okolaga wayikira Yordani ene, okola wagendiyîmûla amashanja manene na mazibu kukulusha, okolawayanka emirhundu minene, miyûbakire n'ebyôgo byâyo bihisire omu nkuba-karhî.

² Libà ishanja linene, banabà balî-balî ba-Anakimu. Obayishi, wayumvîrhe babaderha, mpu: «Ndi wakahagalika ba-Anakimu?»

³ Omanyage ene oku Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ye wakushokolera nka muliro-ntakanjirwa, yêne ye wabamalîra, yêne ye wakuhimirabo; wabanyaga onabaherêrekeze oku irindo nka kulya Nyamubâho àkubwiraga.

⁴ Amango Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe abahiva wanasinza, orhaderhaga omu murhima, erhi: «Bushinganyanya bwâni bwarhumire Nyamubâho ampisa eci cihugo omu ikumi ly'eminwe», n'obwo Nyamubâho ahivire ago mashanja wanasinza erhi bubî bwâbo burhuma.

⁵ Arhali bugula bwâwe, arhali bushinganyanya bw'omurhima gwâwe burhumire washobôla ecihugo câbo, ci bubî bwâbo bwarhumire Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe anyaga aga mashanja n'okukushobôza; haligi n'okulonza okukenga akanwa alaganyagya basho, Abrahamu, Izaki na Yakôbo.

⁶ Omanyage ene oku arhali bugula bwâwe burhumire Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuhà ecîra cihugo cinjà ntya mpu cibè câwe: bulyâlya ôbà lubaga lwa cikanyi cirhagomba.

Ecâha ca Israheli oku Horebu n'obulagizi bwa Mûsa

⁷ Okengêre, orhayîbagiraga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe n'oku wamujirisize burhè omu irungu. Kurhenga amango mwarhengaga omu cihugo c'e Mîsiri, kuhika ahâla mwahika, murhahwa murhagomera Nyamuzinda.

⁸ Aha Horebu mwagayisa Nyamubâho, amulu-bira bwenêne kulinzimumalîra.

⁹ Nali nsôkîre oku ntondo nti ngendihâbwa enambi z'amabuye, zo nambi z'endagâno Nyamubâho âfundikaga ninyu. Nayôrha oku ntondo miregerege makumi anni na madufu makumi anni, buzira kukoza omugati erhi amîshi ekanwa.

¹⁰ Nyamubâho ampà zirya nambi z'amabuye, oku zinali ibirhi; zâli nyandike n'omunwe gwa Nyamuzinda, zânalikwo ebinwa Nyamubâho ambwîrîraga omu karhî k'omuliro, kw'erya ntondo, olusiku lw'embuganâno.

¹¹ Enyuma za miregerege makumi anni na madufu makumi anni, Nyamubâho ampà ezo nambi z'amabuye zombi, zo zirya nambi z'endagâno.

¹² Nyamubâho ambwîra erhi: «Yimuka oyandagale duba orhenge hano, bulyâlya olubaga warhenzagya e Mîsiri, lwakozire amaligo. Barharhamirirhenga omu njira nabayererekaga, bacîtulîre enshusho y'ecûma carhenga ecîko».

¹³ Oku bundi Nyamubâho ambwîra erhi: «Nabwîne lula lubaga, luli lubaga lwa cikanyi cirhagomba

¹⁴ «Oleke nduhererhe, nzaze izîno lyâbo idako ly'amalunga, nabà we njira ishanja lizibu na linene kulusha elîra».

¹⁵ Oku bundi obwôla nabunguluka, narhenga

kuli erya ntondo nasiga edwîrhe yahya; nali nfumbasire zirya nambi ibirhi z'endagâno.

¹⁶ Nalola nabona oku mwâli erhi mwamagayisa Nyamubâho, Nyamuzinda winyu; mwâli mwamatula akanina k'ecûma carhenga ecîko: murharhamagirhenga omu njira Nyamubâho ali amurhegesire.

¹⁷ Zirya nambi oku ziri ihirhi, nazigwârha n'amaboko gombi, nazirhimba oku idaho erhi mwanabona.

¹⁸ Oku bundi nacîha oku idaho, embere za Nyamubâho, nk'oku nanajiraga burhanzi, nashinga miregerege makumi anni na madufu makumi anni ntakoza omugati erhi mîshi ekanwa, najira ntyo erhi amaligo mwakolaga garhuma, aga mwagayisagyamwo Nyamubâho n'okumujira burhè.

¹⁹ Nêci bwo nali nyôbohire bulya burhè na gulya mungo àli àmugwêrhekwo, kuhika alinda ahiga mpu akola amuherêrekeza. Ago mango kandi Nyamubâho anyumva.

²⁰ Aroni naye Nyamubâho àli amukalihire bwenêne alonzimuheza; kandi ago mango nasengerera Aroni naye.

²¹ Nayanka cîrya câha cinyu mwâli mutuzire, kalya kanina, nakayanka nakayôca, nakavungunyula koshi nakajira muyonga nagukwêba omu mugezi gwahona oku ntondo.

²² Aha Tabera, n'aha Masa n'aha Kibroti-Hatawa, mwajira Nnâmahanga burhè.

²³ Na galya mango Nyamubâho alonzagya okumurhenza e Kadesi-Barnea, bulyâla amubwîra, erhi: «Musoke mugendirhôla cîrya

cihugo mmuhîre», mwacinungushulira eryôla irhegeko lya Nyamubâho, Nyamuzinda winyu murhamuyêmêraga murhanayumvagya izù lyâge.

²⁴ Muyôrha mugomera Nyamubâho kurhenga olusiku amumanyaga.

²⁵ Nacîrhimba oku idaho obwo embere za Nyamubâho, nanayôrha mparamize ezo nsiku makumi anni n'ago madufu makumi anni, bulya Nyamubâho âli âdesire mpu amuherêrekeza.

²⁶ Nashenga Nyamubâho namubwîra nti: «Yâgirwa Nyamubâho, omanyè wankasherêza olubaga lwâwe n'omwîmo gwâwe wêne walîkûzagya n'obuhashe bwâwe, ogu wanarhenzagya wêne e Mîsiri n'okuboko kuzibu.

²⁷ Nti kengêra abarhumisi bâwe, Abrahamu, Izaki na Yakôbo, orhalolaga obugamba bw'olubaga, obulala n'amabî gâbo,

²⁸ abâ muli cirya cihugo warhurhenzagya bakanaderha, erhi: Nyamubâho kuyabirwa ayabîrwe n'okubahisa omu cihugo abalaganyagya, erhi na nshombo kulibo, yarhumaga abahulusa mpu lyo bagendifira omu irungu.

²⁹ N'obwo lubaga lwâwe olwo, mwîmo gwâwe ogwo, wêne wagurhenzagya e Mîsiri n'obuhashe bwâge bunji n'okuboko kwâwe kulambûle».

10

Omucîmba gw'Amalaganyo n'okucîshogwa kwa Bene Levi

¹ Nyamubâho anacimbwîra obwo, erhi: «Obinje zindi nambi ibirhi za mabuye nka zirya ntanzi,

onasôkere emunda ndi oku ntongo, obinje n'omucimba gw'omurhi.

² Nâyandika kuli ezôla nambi zombi ebinwa byâli kuli ziryâ nambi ntanzi waberaga, oyishizihira omwôla mucimba.»

³ Nanacibinja omucimba omu murhi gw'omuvûla, n'erhi mbà namabinja ziryâ nambi z'amabuye zombi, zinayosire nk'eza burhanzi, nasôkera kulya ntongo n'enambi zâni omu nfune.

⁴ Ayandika kuli ezôla nambi zombi nk'oku anajiraga burhanzi ebinwa ikumi Nyamubâho amubwîrira oku ntongo, omu karhî k'omuliro, olusiku lw'embugânano. Nyamubâho àganfumbasa.

⁵ Nashubirhenga okwôla ntongo, nahira ziryâ nambi muli gulya mucimba najiraga zanakaziyôrha zibêra omwôla nk'oku Nyamubâho anantegekaga.

⁶ Bene Israheli banacirhenga aha maliba ga Bene-Yakana, bajà e Mosera; yo Aroni afîrîre, yo anabishirwe, omugala Eleazari ayîma omu cikono câge c'obudâhwa.

⁷ Kurhenga ahôla bajà e Gudigoda, barhenga e Gudigoda bajà e Yotebata, cihugo ciluziremwo enyîshi.

⁸ Ago mango, Nyamubâho ayegûla ab'obûko bwa Levi, mpu bakazibarhula omucimba gw'amalaganyo ga Nyamubâho, mpu bakaziyimanga embere za Nyamubâho, bakazimukolera banakazihâna omugisho oku izîno lyâge nk'oku binali ene.

⁹ Co carhumire Levi arhabona mwanya arhanabona ishwa aka bene wâbo: Nyamubâho yêne

ye kashambala kâge nka kulya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe anamubwîraga.

¹⁰ Niehe nabêra oku ntondo nk'oku nanajiraga obw'oburhangiriza, nabêrakwo miregerege makumi anni na madufu makumi anni; ago mango, Nyamubâho anyumvîrhiza kandi; Nyamubâho aleka omulâli gw'okukuherêrekeza.

¹¹ Ci kwône Nyamubâho kandi ambwîra, erhi: «Yimuka oshokolere olubaga bagendiyanka cirya cihugo nalaganyagya bîshe nti nabahâco bacyîmemwo».

Okukembûlwa kw'omurhima

¹² Na bunôla, wâni Israheli, bici Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuhûnyire aha nyuma ly'okurhînya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, okushimba enjira zâge zoshi, okuzigira n'okukolera Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe n'omurhima gwâwe gwoshi, n'omûka gwâwe gwoshi,

¹³ okushimba ebinwa n'aga marhegeko ga Nyamubâho nkurhegesire ene mpu lyo oyishibêrwa.

¹⁴ Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ye Nnankubà ye na Nnâmahanga goshi, ye Nn'erigulu na ngasi binalibamwo byoshi.

¹⁵ Nyamubâho ânabulibà basho bône âcîshwêkerakwo erhi kubarhonya kurhuma, na kandi enyuma zâbo, linali iburha lyâbo, aligi mw'oyo, lyône âcîshozire omu mashanja goshi.

¹⁶ Mukembûle omurhima gwinyu munaleke okubà bacikanyi cirhagomha.

¹⁷ Bulya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ye Nyamuzinda wa banyamuzinda, ye Nyakasane

wa banyakasane, ye Nyamuzinda olushire, Nyamuzinda muhimanyi na wa kurhînywa, arhajira kabôlo kuli ndi arhanalonza luhembo luci.

¹⁸ Yetwira enfunzi n'omukana olubanja, ye rhonya ebigolo, ye bihà omugati n'omzambalo.

¹⁹ Mukazigira ababunga bulya ninyu mwâli babunga omu cihugo c'e Mîsiri.

²⁰ Okazizigira Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, onakazimukolera, acîshwêkere kuliye onakazicigasha izîno lyâge.

²¹ Ye irenge lyâwe, ye Nyamuzinda wâwe, ye wakujiriraga birya binene na bidârhi amasù gâwe gâbonaga.

²² Basho erhi bayandagalira e Mîsiri, bâli bantu makumi gali nda na bunôla Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe àkuluzize nka nyenyêzi z'e malunga.

11

Ebi Israheli abonaga

¹ Ozigire Nyamubâho Nyamuzinda wâwe onashimbe ngasi lusiku ebi akurhegesire byoshi, amarhegeko gâge, engeso zâge n'ebinwa byâge.

² Mwacibwinire mwene, mwoyo ci arhali abâna binyu. Bôhe barhabonaga barhanamanyaga amahano ga Nyamubâho, Nyamuzinda winyu, obukulu bwâge, emisî y'olubî lwâge n'ey'okuboko kwâge kulambûle,

³ ehimanyîso n'ebindi akozire omu Mîsiri, ebi akolîre Faraoni mwâmi w'e Mîsiri w'e Mîsiri n'ecihugo câge coshi,

⁴ ebi akolîre emirhwe y'abalwî b'e Mîsiri, en-farasi zâbo n'engâle zâbo, galya mango abaliki-ragakwo amîshi g'Enyanja Ndukula banamuli-bisirekwo luminomino, kulya abagukumulaga baherêrekera kuhika ene.

⁵ Abâna binyu barhabonaga ebi àmujiîre omu irungu kuhika aga mango mwahika aha;

⁶ ebi akolîre Datani, Abironi na bene Eliabu wa kuli bene Rubeni, galya mango idaho liyashama linabamirangukiza omu karhî ka Israheli yêshi, lyamirangusabo n'emilala yâbo n'amahêma gâbo n'ebirugu byâbo byoshi.

⁷ Amasù ginyu gabwîne ebyo bidârhi Nya-mubâho akozire byoshi.

Amalaganyo n'oburhonde

⁸ Mulange amarhegeko mmurhegesire ene goshi, lyo mubà bazibu munahashigwârha eci cihugo mwajamwo mpu muciyanke cibè cinyu.

⁹ Ntyôla mwalamira nsiku nyinji muli eco cihugo Nyamubâho alaganyagya basho n'obûko bwâbo, cihugo cihululamwo amarhà n'obûci.

¹⁰ Kulya kubà eco cihugo wajamwo cirhali nk'ecihugo c'e Mîsiri mwarhengamwo, eyo munda mwakazagiba mwamarhwêra emburho munagaliyidômera n'okugulu nka kula badômera obusane.

¹¹ Ecihugo wajamwo mpu ogendiyanka côhe ciri cihugo ca rhubanda n'ebirhondo bidômerwa n'enkuba y'oku nkuba.

¹² Ciri cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe abà alanzire n'amasù ga Nyamubâho Nyamuzinda wâwe garhacirhengakwo,

kurhenga aha murhondêro gw'omwâka kuhika aha buzinda bwâgo.

¹³ Kwo biri ntyo. Erhi mwakanayumva amarhegeko gâni mmuhîre ene, okuzigira Nyamubâho Nyamuzinda winyu, n'okumukolera n'omurhima gwinyu gwoshi n'omûka gwinyu gwoshi;

¹⁴ ecihugo cinyu naciha enkuba amango gakwânîne, enkuba mpangûka n'enkuba y'oku lugaze, na ntyo wanahaka engano yâwe, erivayi lyâwe n'amavurha gâwe.

¹⁵ Ebintu byâwe nabihà obwasi e bulambo, walya onayigurhe.

¹⁶ Mumanyage omurhima gwinyu gwakanashumikwa, obone mwamahabuka mukazikolera abandi banyamuzinda n'okubaharâmya;

¹⁷ mucîzukize engulumira y'oburhè bwa Nyamubâho, mubone amayigala amalunga, enkuba ebulikane, ishwa lirhaciyeramwo bici, kano kanya mwamaherêrekera muli eci cihugo cinjà Nyamubâho amuhà.

Okushwinja

¹⁸ Ebi binwa mmubwîzire, mubihirage oku murhima n'omu mûka gwinyu. Mubishwêkere oku kuboko nka cêrekane n'oku malanga nka ishembwa.

¹⁹ Mubiyigîrize bagala binyu, munakazibakengezabyo, obè otamîre omu mwâwe erhi odwîrhe walambagira omu njira, obè ogwîshîre erhi obè oyîmanzire.

20 Obiyandike oku mikango y'enyumpa yâwe n'oku nyumvi zâwe,

21 na ntyo, ensiku zâwe n'eza bagala bâwe, mw'eci cihugo Nyamubâho alaganyagya basho mpu abahà, zanaluga aka ez'oku nkuba enyanya z'igulu.

22 Bulyâlya erhi mwakanalanga mukanashimba aga marhegeko mmurhegesire goshi mukazigira Nyamubâho, Nyamuzinda winyu, mukanashimba enjira zâge zoshi, n'okucishwekera kuliye,

23 Nyamubâho anamunyagira eby'aga mashanja goshi, ninyu mwene mwananyaga ebya mashanja manene na mazibu kumulusha.

24 Ngasi abà mwakanahira olushando erhi hanakola aha kwinyu, olubibi lwinyu lunali kurhenga oku irungu kuhika e Libano, kurhenga oku lwîshi, olwîshi lwa Efurata, kuhika oku nyanja y'e Buzikiro bw'izûba, lyo ishwa linyu eryo.

25 Ntâye wahagaza embere zinyu, Nyamubâho Nyamuzinda winyu amukengesa bakaz-imurhînya omu ngasi ishwa mwakanahiramwo olushando, nka kulya yêne amulaganyagya.

26 Ka murhabwîni? Nioyo namadêkereza embere zinyu ene okugishwa n'okuhehêrerwa.

27 Kugisha erhi mwakanashimba amarhegeko murhegesire ene gali ga Nyamubâho Nyamuzinda winyu.

28 Kuhehêrerwa, akabà murhashimbiri amarhegeko ga Nyamubâho, Nyamuzinda winyu, n'erhi mwakarhenga omu njira mmurhegesire

ene, mukaderha mpu mwashimba abandi banyamuzinda murhamanyaga.

²⁹ N'amango Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe abà amakuhisa mw'eci cihugo wajamwo mpu ociyanke cibè câwe, onahire omugisho oku ntondo ya Ebali.

³⁰ Ezo ntondo ntâye ohabire oku zibà ishiriza lya Yordani, omu njira y'e Bushoshôkero bw'izûba omu cihugo c'Abekanani bayûbaka omu Araba aha ishiriza lya Giligala hôfi n'omurhi gw'e More.

³¹ Nêci, mukola mwayikira Yordani, mpu mugendiyanka ecihugo Nyamubâho Nyamuzinda winyu amuhà. Mwaciyanka cibè cinyu munaciyûbakemwo.

³² Mulange munashimbe amarhegeko goshi n'engeso muhugûlire ene.

II. Okushubûlulwa kw'amarhegeko

12

¹ Alagi amarhegeko n'engeso mwalanga n'okushimba muli eco cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda wa basho akuhîre mpu cibè câwe ensiku zoshi z'akalamo kinyu hano igulu.

*Okushâba engombe za banyamuzinda
bw'obwîhambi*

² Muhongole munashande ngasi bantu amashanja mwajihulusa gâli gayubasire mpu gakazigashânirizamwo ba nyamuzinda wâbo, abè oku ntondo, abè omu birhondo, abè aha murhi gujinîrîre.

3 Mushâbe empêro zâbo, mujonjage amabuye gâbo g'aha luhêro, n'emirinzi yâbo muiyoce. Mushangule enshusho babinjiraga banyamuzinda bâbo, munazâze amazîno gâbo ahôla.

Okurherekêra Nyamubâho

4 Nyamubâho, Nyamuzinda winyu yêhe, arhalikwo mwamujirira ntyo.

5 Ci halya Nyamuzinda winyu acîshoga omu mashanja ginyu mpu ahireho izîno lyâge n'okulibezaho ho mwakaziyisha n'okumulongezaho.

6 Ahôla ho mwakazilêrha enterekêro zinyu z'embâgwa n'ezindi nterekêro, entûlo zinyu n'ensholôlo z'omu nfune zinyu, enterekêro zinyu z'okuyukîriza omuhigo n'ezindi nterekêro munalonzize, enterekêro z'olubere lw'ebintu binyu binênênê n'ebinyinyî.

7 Ahôla ho mwanakazirîra, omu masû ga Nyamubâho, Nyamuzinda winyu, kulya kubà Nyamubâho, Nyamuzinda winyu àkugishire.

8 Arhali kwo mwajira nk'oku rhudwîrhe rhwajira ahâla ene: ngasi muguma adwîrhe ajira oku anabwîne,

9 kulya kubà murhacihika aha baluhukiro n'oku kashambala Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuhîre.

10 Mukolaga mwayikira Yordani, mwa-gendibêramwo cirya cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda winyu amuhà mpu muciyîmemwo. Amucinga oku babisha bamulieburhambi muyûbake n'omurhûla.

¹¹ Ago mango, n'aho hantu Nyamubâho, Nyamuzinda winyu acîshoga mpu ho abêza izîno lyâge ho mwakazilêrha ngasi ebi namurhegesire byoshi: enterekêro zinyu z'embâgwa n'ezindi nterekêro, entûlo zinyu, ensholôlo z'omu nfune zinyuna ngasi binjà wâbà walaganyize Nyamubâho omu ciragâne;

¹² aga mango, musîme omu masû ga Nyamubâho Nyamuzinda winyu, mwe nabagala binyu na bali binyu, na bambali na bambalikazi binyu, n'omuleviti oyûbasire emwinyu, kulya kubà arhagwêrhi mwanya arhanashangîri akashambala kinyu.

Enterekêro zarherekêrwa

¹³ Orhahîraga okarherekêra aha ngasi luhêro onabwîne;

¹⁴ ci halya hantu Nyamubâho acîshoga omu ishanja linyu liguma, hône wakazirherekêrera enterekêro zâwe z'embâgwa n'okukola ngasi ebi nakurhegesire.

¹⁵ Ci kwône, ngasi mango wakanayumva omurhima gucîfinjirekwo, omu ngasi murhundu gwinyu, wanabaga onalye enyama nk'oku omugisho gwa Nyamubâho gunakuhîre. Omuntu, abè mwêru kwêru erhi nanga, anayiryakwo, ciru yankaba ya kashafu erhi ya nshagarhi.

¹⁶ Murhalye omukò, ci munagubulagire oku idaho nka mîshi.

¹⁷ Omu mirhundu yâwe, orhaliremwo ecihimbi ca kali ikumi c'engano yâwe, ec'idivayi lyâwe erhi ec'amavurha gâwe, olubere lw'ebintu byâwe binênênè erhi bisungunu nîsi erhi ciru ehiguma

hy'oku nterekêro zâwe z'okuyûkiriza omuhigo nîsi erhi enterekêro z'obulonza erhi enterekêro en-fune zâwe zihânyire.

¹⁸ Ci kwône wanabirîra omu masù ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, halya hantu Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe acîshogaga honênè, woyo, mugala wâwe na mwâli wâwe, mwambali wâwe na mwambalikazi wâwe n'omuleviti oli aha mwâwe, wanalya osîme, omu masù ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, ocîshingire ebinja byarhenga omu maboko gâwe.

¹⁹ Amango goshi wâbà olimwo eco cihugo câwe, orhahîraga okuhaba omuleviti.

²⁰ Hano Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe abà amagalihya ecihugo câwe nka kulyâla anakubwîraga, n'amango wayumva iralà ly'enyama okanaderha, erhi: «Nakasîmire okulya enyama», onayirye nk'oku onalonzize.

²¹ Erhi akabà aho hantu Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe acîshozire mpu ho ahira izîno lyâge hali kuli nâwe, wanakazibâga omu bintu binyinyi n'ebinênènè Nyamuzinda akuhîre, nka kulya nakurhegekaga.

²² Ci kwône kwo wanabirya kula banalya akashafu erhi enshagarhi: omuntu mucêse n'orhali mucêse haguma balîra.

²³ Ci kwo omanyè wakalya omukò, bulya omukò gwo mûka, orhakanalya omûka okalya n'enyama.

²⁴ Orhalyaga omukò: ogubulagire oku idaho nka mîshi.

²⁵ Orhahîraga okagukoza ekanwa lyo obêrwa woyo na mugala wâwe enyuma zâwe ebwa kubà

okozire ebishingânîne omu masù ga Nyamubâho.

²⁶ Ci kwône ebirugu bitagatîfu, birya binali byâwe, haguma n'entûlo z'okuyûkiriza omuhigo, okazibiyanka obihêke halya hantu Nyamubâho âcîshozire.

²⁷ Enterekêro y'entumwa n'omukò oyisingônolere oku luhêrero lwa Nyamubâho Nyamuzinda wâwe, n'enyama ozirye,

²⁸ Olange onashimbe bwinjà ebîra nkurhegesire, na ntyo wanakazibêrwa ensiku zoshi woyo na mugala wâwe enyuma zâwe, ebwa kubà wajizire ebiri binjà binashingânîne embere za Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe.

²⁹ Eyo munda wajà, amango Nyamubâho Nyamuzinda wâwe abà amahererêkeza amashanja gâyo goshi, amanakushokolera ayisha abanyaga n'amango wâbà wamabanyaga onakola odekerîre omu cihugo câbo,

³⁰ ago mango onamanyage wakagwârhwa omu murhego, onamanyage wakaderha mpu wabashimba wamanarhangibaherêrekeza embere zâwe. Omanyage wakadôkereza ebya banyamuzinda bâbo omu kuderha erhi: «Aga mashanja kurhigakazâg'ikolera banyamuzinda bâbo? Erhi kwo nâni najira ntyo!»

³¹ Arhali kwo wakola ntyo embere za Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe. Bulyâla ebyo byoshi Nyamubâho arhabibonakwo arhanakwirirwa ebi ago mashanja gajirira banyamuzinda bâbo: kali ciru banayôkere bagala bâbo na bâli bâbo omu cîko mpu lyo basîmîsa banyamuzinda bâbo.

13

¹ Ebyo mmurhegesire byoshi, mubilange munabishimbe, buzira kuyûshûla erhi kubinyihyakwo akantu.

² Erhi emwinyu yakazûka omulêbi erhi mulôsi wa bilôrho, akakuyêreka ecimanyîso erhi cisômerîne cirebe

³ cirya cimanyîso, erhi cirya cisômerîne cikaba nk'oku ànaderhaga, n'enyuma z'ahôla, akakubwîra erhi: «Rhucîshimbire abandi banyamuzinda, abà orhayishi, akanakubwîra mpu mubagashânize»,

⁴ orhayumvagya ebinwa by'oyo mulêbi nîsi erhi eby'oyo mulôsi w'ebilôrho, bulya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe anakurhangula kwa bene okwo, mpu amanye erhi onazigira Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe n'omurhima gwâwe gwoshi.

⁵ Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe yêne ye mwakulikira ye mwanakenga; amarhegeko gâge go mwashimba, izù lyâge lyo mwakaziyumva, ye mwakolera, ye mwacîshwêkerakwo.

⁶ Oyo mulêbi erhi oyo mulôsi ali wa kufà, bulyâla amayigîriza abantu okugomera Nya-mubâho, Nyamuzinda wâwe wakukûlaga omu ci-hugo ca Mísiri, akucungula omu nyumpa y'obujà, na kandi amakuhabula àkurhenza omu njira Nyamubâho, Nyamuzinda akurhegekaga mpu okazishimba.

⁷ Erhi mwene winyu, mwene sho erhi mwene nyoko, mugala wâwe erhi mwâli wâwe, nîsi erhi omukazi ôyegemera ecifuba câwe, erhi omwîra orhonya nka mûka gwâwe wêne, erhi akakushu-mika mahwe-mahwe, erhi: «Rhugende rhujikol-

era abandi ba nyamuzinda, balya wêne orhayishi na basho barhabayishi

⁸ “ba muli balya banyamuzinda b’amashanja gali eburhambi bwinyu, gabè ga kuli erhi ga hôfi, kurhenga oku cikwi kuhika oku cindi cikwi c’igulu”,

⁹ “orhayêmêraga ebinwa byâge orhabirhegaga okurhwiri, isù lyâge lirhabâga lya lukogo, orhamubabaliraga orhanafulikaga obubî bwâge”.

¹⁰ “Nêci, okwânîne omuyîrhe, we wamulîkira okuboko kurhanzi kw’okumuyîrha, na kandi okuboko kw’olubaga lwoshi kuholêreze”.

¹¹ “Mabuye wamubanda kuhika afê; bulyâla ali alonzize okukucîka kuli Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, wakurhenzagya e Mîsiri, omu nyumpa y’obujà”.

¹² “Israheli yêshi akumanya anageremwo omusisi, analeke okukola ago maligo ekarhî kêwe”.

¹³ “Erhi wakayumva baderha mpu murhundu muguma mw’erya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe âkuhâga mpu obêremo”,

¹⁴ “gulimwo abantu ba busha b’omu bûko bwâwe, bahabwîre abâbo bashizi bababwîra mpu: Rhugende rhukolere abandi banyamuzinda, balyâla ôrhali oyishi”,

¹⁵ “ago mango onalole ehyo hibanja bwinjà odôse ciru onadôkereze. Kukaboneka oku nêci kwo binali ntyôla, na ntâco cirhindizize obwo bubî bwanajizirwe emwâwe”,

¹⁶ “ababà bw’ogwo murhundu boshi, onabayôhemwo engôrho, ogwo murhundu onagushandâze gwo n’ebigubamwo byoshi”,

¹⁷ “ebyakanyagwa byoshi, onabilunde omu ngo y'emuhanda, omurhundu oguyôkere kuguma n'eminyago yago yoshi, gwoshi ogurhûle Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe. Gushube bigûkà by'ensiku zoshi birhaciyûbakwe”.

¹⁸ “Orhayôrhanaga akantu ka muli olwo lugo luhehêrere, kuderha mpu Nyamuzinda arhûlire, aleke oburhè anali, obwonjo bwâwe bumugwarhe akubabalire anakuluze, nka kulya àlaganyagya basho”,

¹⁹ “casinga oyumvîrhize izù lya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, oshimbe amarhegeko gâge goshi, agâla nkurhegesire ene, onakole ebish-ingânîne omu masù ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe”».

14

Lubaga lurhuzirwe Nyakasane: oleke ebiryo bihumânya olye ebicîre

¹ Mwoyo muli bâna na Nyamubâho, Nyamuzinda winyu. Murhahîra mukashâkwa nîsi erhi okumômwa ebisike nka hali ofîre.

² Bulya woyo oli lubaga lwarhûzirwe Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, na Nyamubâho àcikwishozire omu gandi mashanja goshi gabà hanôla igulu, mpu obè ishanja lyâge.

³ Orhahîraga okulya akantu k'okushologosa.

⁴ Alaga ebintu n'ensimba ndibwa: enkafu, ecibuzi n'empene,

⁵ enshagarhi, akashafu, empongo, akasa n'ensunu, empovu n'empene y'emuzirhu.

⁶ Wanalya ngasi cintu erhi nsimba ejira ensenyi mberemwo ebè erhi kuvûgusa evûgusa.

⁷ Ci kwône, omu bintu bivûgusa n'omubintu bijira ensenyi mberemwo, murhahîra mukalya ngasi bûko bwa ngamiya n'obw'omurhonè. Ezo ozilole nka nsimba zihumânya.

⁸ Engulube nayo ejira ensenyi mberemwo ci kwône erhavûgusa: oyilole nka ya kuhumânya. Orhakalya enyama zâzo orhakanahuma oku mirhumba yazo.

⁹ Omu nsimba z'omu mîshi, zo mwakalya ezi: ngasi ezijira emishûgi y'emugongo n'enjula, ezo mwanazirya.

¹⁰ Ci ezirhajira mishûgi y'emugongo zirhanajira njula murhakazirya; ezo mukazizilola nka za kuhumânya.

¹¹ Mwanalya ngasi kanyunyi kacîre.

¹² Alagi ebinyunyi murhakâlya: ikozi, cigukuma, cunjunja,

¹³ akadurha, ecihimbi na ngasi bûko nyunda bwoshi,

¹⁴ obûko cihungu bwoshi,

¹⁵ kanga, kahenè, nyamulobo, na ngasi bûko lubakà

¹⁶ cirifûfu, hunira na kaduba mahiri,

¹⁷ hajawa, enkongoro n'emînâna,

¹⁸ lubondo n'obûko bwâge, hangâli n'omutulama.

¹⁹ Ngasi rhusimba rhwa mashala mukazilolarho nka rhwakuhumânya, murhankalyarho.

²⁰ Mwanahashirya ngasi kanyunyi kacîre.

²¹ Murhankalya enyama z'omufîra. Wanayiha ecigolo ciri aha mwâwe ciyirye nîsi erhi oyigulize ow'embuga, bulya wêhe oli lubaga lwarhûzirwe Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe. Orhahîraga

okayendera omwânahene omu mahenehene ga nina.

Entûlo ya ngasi mwâka

²² Ngasi mwâka*, kwanakwânana orhôle ecihimbi ca kali ikumi c'oku myâka yâwe, eryâla eyêzire enarhenzire omu mashwa gâwe,

²³ n'omu masù ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, halya hantu ânabè acîshozire mpu abêzeho izîno lyâge, wanalîraho ecihimbi ca kali ikumi c'engano yâwe, ec'erivayi lyâwe n'eca amavurha gâwe, olubere lw'ebintu byâwe binênênè n'ebinyinyî ntyo, wanayiga okukaziyôrha orhînya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe.

²⁴ Erhi enjira yakakukulihira bwenêne, erhi wakabà orhahashirîhisa entûlo ebwa kubà ahantu Nyamubâho acîshozire mpu abêzaho izîno lyâge hali kuli n'emwâwe, amango Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe abà amakugisha,

²⁵ erya myâka wanayihingana nsaranga, zirya nsaranga onazisêgeze omu nfune zâwe, onajè halya hantu Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe acîshozire;

²⁶ ohikaho wanakaba zirya nsaranga, ozihîngane ngasi kantu onalonzize, bintu binênênè erhi binyinyi, divayi erhi ngasi mamvu gahire, ngasi ehi onayumvîrhe omurhima gusîmire. Wanalîra mulya masù ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, osîme woyo n'enyumpa yâwe.

* **14:22 14, 22** Ntûlo ya ngasi mwâka oku bya ngasi lubero: Irhegeko ly'okuhâna entûlo bwàli bwôhere bw'ago mango.

27 Orhayîbagiraga omuleviti ôli omu mirhundu yâwe, bulyâlya arhagwêrhi mwanya arhanagwêrhi kashambala haguma nâwe.

Entûlo ya ngasi myâka isharhu

28 Enyuma lya myâka isharhu, wanarhola ebihimbi bya kali ikumi by'e myâka wamasârûla muli ogu mwâka gwa kasharhu byoshi, wanagendibidêkereza ebwa mihango yâwe.

29 Okubundi obwo, hanajira abayish'irya: Omuleviti (bulya arhajira mwanya arhanajira kashambala haguma nâwe), ecigolo, enfunzi n'omukana w'oku mwinyu, balya banayîgurhe. Na ntyo, Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe âkugisha agishe na ngasi mukolo enfune zâwe zakanarhangira.

15

Okubabalira emyenda ngasi myâka nda

1 Aha kuhwa kwa ngasi myâka nda, wanajira obukuze bw'okubabalira emyenda.

2 Alaga kurhi okwo kubabalira emyenda kwâkazijirwa: omuntu balire omwenda banamusigira ecikinja, akwânîne ababalire ogwo mwenda gwarhumaga bamusigira ecikinja; arhakacilyuza olya mulungu erhi olya mwene wâbo amango oyûla amayakûza Nyamuzinda mpu mâshi obubabalire bw'emyenda!

3 Omuntu w'ecigolo wanamulyûza, mwene winyu yêhe wanamulekera ngasi hyâwe agwêrhe.

4 Na kandi, aha mwâwe harhabà mukenyi, kulya kubà Nyamuzinda akushobôza omugisho

mwo cirya cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuhà mpu ociyîmemwo,

⁵ casiga onayumve izù lya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe omu kubikirira n'okukulikira aga marhegeko nkurhegesire ene oku ganali.

⁶ Amango Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe abà amakugisha nka kulya anakulaganyagya, mashanja manji gakulya omwenda gasige ecikinja, ci wêhe orhabalye mwenda, warhegeka mashanja manji, ci wêhe orharhegekwe nago.

Okurhabâla ab'obuligo.

⁷ Erhi emwâwe yakaba eri omukenyi, muguma w'omu bene winyu, aha muhango gwâwe muguma, muli cirya cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda akuhà, orhazidohagya omurhima gwâwe, orhanabumbaga enfune zâwe wamânabona mwene winyu w'obuligo,

⁸ ci onamubumbulire enfune zâwe, n'okumuhoza kalya kantu alagîrîrekwo.

⁹ Omanyâge wakanabêza omu murhima gwâwe ezi nkengêro mbî, mpu: «Omwâka gwa kali nda ogûla guyiruka, gwo mwâka gw'okubabalira!» okazinga amalanga embere za mwene winyu mukenyi, n'okabula bwamuhà akantu, akanakuyamira emwa Nyamuzinda obone wamahemuka n'ecâha

¹⁰ Nka wamuhà, omuhè n'omurhima nkana, bulyâlya okwôla kwarhuma Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akugisha omu mirimo yâwe yoshi n'omu ngasi mukolo gw'amaboko gâwe.

¹¹ Ntà mango abakenyi bâbule mw'eci cihugo, bw'obûla nkuhîre eri irhegeko: enfune zâwe ozibumbûlire mwene winyu ozibumbûlire oli buligo n'omukenyi oli omu cihugo câwe.

¹² Erhi mwene winyu muhebraniya, mulume erhi mukazi akacîguza emunda oli, nêci anakukolera myâka nda, n'oku mwakagwa kali nda, wanamuleka agende nk'oku omurhima gunamuhîre.

¹³ Nêci onamuleke agende ci orhamulikaga maboko mûmu.

¹⁴ Onamubarhuze, ashobole oku bintu byâwe binyinyi, oku by'omu cibuga câwe n'oku by'omu mukenzi gwâwe; omuhè nk'oku Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe okugishire.

¹⁵ Okaz'ikengêra oku wali mujà e Misirina Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akucungula. Co cirhumire nkuhà eryôla irhegeko ene.

¹⁶ Ci kwône erhi oyo muntu anakakubwîra erhi: Ntalonzizi nkurhengekwo, akabà akusîmire woyo n'enyumpa yâwe, akabà asîmire okubêra aha mwâwe,

¹⁷ ago mango, wanarhôla omugera, omurhulire okurhwiri aha muhango gw'emuhanda, na ntyo anabà mwanbali wâwe ensiku zoshi. Omujà-kazi wâwe naye kwo wamujirira ntyo.

¹⁸ Orhayâgalagwa n'okumuleka agenda, bulyâla omu myâka ndarhu akukolîre, akufulukize kabirhi kalushire eby'omulimya akolera omulusiku. Naye Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe âkugisha omu mirimo yâwe yoshi.

Emburhwa-lubere z'ebintu

¹⁹ Okazirherekêra Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, ngasi mburhwa-lubere ndume y'omu bintu byâwe, ebè mpanzi erhi ngandabuzi. Orhahîraga okahingîsa erhi kubarhuza olubere lw'enkafu yâwe nîsi erhi okumôma olubere lw'ecibuzi câwe.

²⁰ Ngasi mwâka onayanke olubere lw'ecintu câwe, olulire mweshi n'enyumpa yâwe omu masù ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe halya hantu Nyamuzinda anacîshozire.

²¹ Eco cintu erhi cakaba cirikwo ishembo, erhi cakajà cakûnagira nîsi erhi ca muhûrha, erhi lindi ishembo linene, orhankacibâgira Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe.

²² Onacirire omu mwâwe, omwinjà n'omugalugalu haguma, nk'oku bakanalya empongo erhi akashafu,

²³ ci kwône orhalye omwamba gw'eco cintu, ogubulagire oku idaho nka mîshi.

16

Basâka n'emigati erhalimwo ngezo

¹ Okazikenga omwêzi gwa Aviv (Emihuli) on-ajiremwo olukulu lwa Basâka oku irenge lya Nyamubâho Nyamuzinda wâwe, kulya kubà gwàli mwêzi gwa Mihuli erhi Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akurhenza e Mîsiri budufu,

² Okazibâga Basâka, omu bintu byâwe binênênè n'ebinyinyî. Omubâgire Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, halya hantu acîshozire mpu yo ndâro y'izîno lyâge.

³ Eyo mbâgwa orhayirire mugati gulimwo engezo. Nsiku nda zoshi erhi eyo mbâgwa wayirîra omugati gurhalimwo ngezo, mugati gwa buligo, bulyâlya bwake-bwake warhengaga e Mîsiri.

⁴ Engezo erhabonekaga omu mwâwe n'omu cihugo olimwo coshi, muli ezo nsiku nda harhanasigalaga ciru n'ehitya kuli erya mbâgwa warherekêraga bijingo by'olusiku lurhanzi, na ntâhyo obikage bijingo mpu hihike sêzi.

⁵ Orhaderhaga mpu wabâgira Basâka muli lugo luguma mwo zirya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe âkuhà

⁶ ci hanali halya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe acîshozire mpu habè ndâro y'izîno lyâge, ho wabâgira Basâka, bijingo izûba libà lyamazika, go mango warhengaga e Mîsiri.

⁷ Wanayiyendera onayirîre halya hantu Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe acîshozire na buca sêzi wanagaluka oshubire omu bihando byâwe.

⁸ Washinga nsiku ndarhu walya emigati erhalimwo ngezo, n'oku lusiku lwa kali nda hanabà embugânano nkulu bwenêne y'okukuza Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe: ago mango orhahîra okajira mukolo mulebe.

Olusiku lukulu lw'Emigobe

⁹ Okaziganja migobe nda. Olusiku omugushu gwarhangiraga okurhema emyâka, wanarhangira okuganja migobe nda.

¹⁰ Oku bundi, wanajirira Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe Olukulu lw'Emigobe: ntûlo y'obulonza wajira n'okuboko kwâwe, nk'oku Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe anakugishire.

¹¹ Ocîsîmîse omu masù ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe halya hantu Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe àcîshozire mpu yo ndâro y'izîno lyâge, ho wâcîsimikiza mwe na mugala wâwe na mwâli wâwe, mwambali wâwe na mwambalikazi wâwe, omuleviti ôli omu lugo lwâwe, kuguma n'ecigolo, enfunzi n'omukana, oku banali ekarhî kâwe.

¹² Okazikengera oku wali mujà e Mîsiri: olangé onakulikire aga marhegeko.

Olukulu lw'Ebihando

¹³ Okazijira olukulu lw'ebihando miregerege nda, òba wamahaka emyâka y'oku cibuga câwe n'ey'omu mukenzi gwâwe.

¹⁴ Ago mango wanacisîmîsa, mwena mugala wâwe na mwâli wâwe, mwambali na mwambalikazi wâwe, omuleviti n'ecigolo, enfunzi n'omukana, oku banali omu lugo lwâwe.

¹⁵ Washinga miregerege nda wajirira Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe olukulu, mwo cirya ciriba Nyakasane àcîshozire, kulya kubà Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akugisha obêrwe omu mirimo yâwe yoshi omu mikolo yâwe yoshi ly'oyunjula busîme.

¹⁶ Kasharhu omu mwâka, ngasi bûko mulume onali emwâwe, ayishicîyêrekana omu masù ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, halya hantu Nyakasane anacîshozire: oku lukulu lw'Emigati erhalimwo ngezo, oku lukulu lw'Emigobe n'oku lukulu lw'Ebihando. Ntâye oyishaga maboko mûmu embere za Nyakasane,

17 ci ngasi muguma akazihâna nka kulya omugisho Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe àmuhîre gunali.

Abatwî b'emmanja

18 Ohire abatwî b'emmanja n'abandisi omu ngasi lugo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe âkuhà, nk'oku emilala yâwe enali; bakazitwîra olubaga olubanja kulya kushingânîne.

19 Orhahîraga okalenganya omuntu, orhahîraga okaderha mpu ola ye lebè, orhazigiraga abagula olubanja, bulyâla engulo y'olubanja enahûse abagula enyagîse n'omuntu olubanja lwâge.

20 Bushinganyanya wakazikulikira, na ntyo walama onayanke cîrya cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ayishikushobôza.

Okuhabigashâniza

21 Orhahîraga okagwîka omulinzi*, murhi mulebe erhi mulebe abà burhambi bw'oluhêro wayishibà oyûbakire Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe,

22 orhanagwîkaga ibuye ly'abazimu bulya Nyamubâho, Nyamuzinda arhalikwirirwa.

17

1 Orhahîraga okabâgira Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ecintu c'omu binênênè erhi ec'omu binyinyi, eciremîre erhi ecirikwo ishembo, bulya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe arhakwirirwa okwo.

* 16:21 16, 21 Lolà Lub 34, 13 n'amahugûlo gw'olo lukerekîre amahêro.

² Erhi omu karhî kâwe, muli cishagala ciguma mw'ebi Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuhà, erhi bakajira omulume nîsi erhi mukazi wakola ebigayisize Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, omu kuvuna endagâno yâge,

³ oyo muntu erhi akagendikolera abandî banyamuzinda, akanayunama embere zâbo, n'embere z'izûba, omwêzi nîsi erhi embere za gundi murhwe gw'emalunga, n'obwo okwôla ntakukurhegesiri,

⁴ n'erhi bakamushobeka embere zâwe; erhi wakabà wamayumvîrhiza n'okudôkereza bwinjà, okabona oku nêci kwo binali, galya maligo gakozirwe omu Israheli,

⁵ ago mango wanahulusa olya mulume erhi olya mukazi wajiraga ebyo bigalugalu ajè enyuma z'omuhango gw'olugo, oyo mulume erhi mukazi wanamubanda amabuye arhengemwo omûka.

⁶ Oku buhamîrizi bwa babirhi erhi bwa basharhu omuntu anatwîrwa okufà, omuntu arhankayîrhwa oku buhamîrizi bw'omuntu muguma.

⁷ Abo bahamîrizi bo barhangirika okuboko oku kuyîrha oyo muntu, na kandi olubaga lwoshi lwanamulikira okuboko. Kwo kurhenza obubî omu côgo okwo.

Okudôsa omudâhwa muleviti

⁸ Erhi hankabà olubanja lukurhalusire, lwa kuyirhana, lwa kadali erhi lwa kuyagazanya, lubanja lulebe omu lugo lwâwe, ago mango wanakanya osôkere halya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe acîshozire,

⁹ ogendilonza abadâhwa baleviti n'omutwî w'emmanja oli omu mukolo ago mango. Wanadôkereza banakumanyîse kurhi batwîre olubanja.

¹⁰ Okwânîne okulikire ako kanwa bakumanyikize aho hantu Nyakasane acîshozire, onamanye orhabulagabukola nk'oku banakuyêresire.

¹¹ Kwo wanakola nk'oku bakuyêreka na nk'oku banatwîre olubanja, buzira kuhabukira ekulyo erhi ekulembe kw'akanwa bâkubwîra.

¹² Erhi hankajira owahanjalika, arhayumva omudâhwa oyîmanzire oku kukolera Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, arhayumva n'omutwî w'emmanja, oyo muntu ali wa kufâ kwo kurhenza obubî omu Israheli okwo.

¹³ Olubaga lwoshi lwamanya okwo, luyôbohe lunaleke okuhanjalika.

Abâmi

¹⁴ Amango wâbâ wamahika muli ciryâ cihugo Nyamubâho Nyamuzinda wâwe ayishikuhâ, na hano ôbâ wamaciyanka onakolaociyubasire, ago mango wanaderha, erhi: «Nnonzize okuyîmika omwâmi wantegeka nk'oku agandi mashanja ganzungulusire ganajira».

¹⁵ Omwâmi Nyamubâho, Nyamuzinda acîshozire ye okwânîne oyîmike akurhegeke, muguma omu bene winyu ye wâyîmika abè mwâmi wakurhegeka, orhankayîmika ow'embuga mpu akurhegeke olyâla ôrhali mwene winyu.

¹⁶ Ci kwône oyo mwâmi arhahîraga akashwêka omwandu gw'enfarasi nîsi erhi okugalula olubaga e Mîsiri mpu aluza omurhwe gw'abalwîra

oku nfarasi, bulyâla Nyakasane àkubwîzire, erhi: «Murhakacishubiramwo eyi njira».

¹⁷ Arhaluze abakazi, omurhima gwâge gwakanahabuka. Arhanaluzagya enfaranga n'amasholo gâge okubozire.

¹⁸ Amango atamala oku ntebe y'obwâmi, akwânîne ayandike omu citabu, yêne wanakazicisoma, ikopye ly'olu lushika, lihamisa lulya lushika luli omu nfune z'abadâhwa baleviti: ikopye ly'oku lushika, abadâhwa baleviti bamuyandikise.

¹⁹ Eco citabu cikaziyôrha ciri aha burhambi bwâge, akacisoma ensiku z'akalamo kâge zoshi, na ntyo anamanyirhînya Nyamubâho, Nyamuzinda wâge, anamanyilanga ebinwa by'olulushika byoshi, n'aga marhegeko anamanyigashimba.

²⁰ Kuderha mpu alekicîbona enyanya za bene wâbo, aleke n'okucîyeguyla kuli ago marhegeko mpu agagera eburhambi, ekulyo erhi ekumoshô. Na ntyo, ye n'abâna bâge, analama nsiku nyinji oku ntebe y'obwâmi omu karhî k'Israheli.

18

Abadâhwa Bene Levi

¹ Abadâhwa baleviti, omulala gwa Levi gwoshi gurhahâbwè mwanya erhi kashambala haguma na Israheli, bakazirya ebiryo birherekîrwe Nyakasane, n'oku mwanya gwâge.

² Ogo mulala gurhabè na kashambala omu karhî ka bene wâbo, Nyakasane yêne wâbà kashambala kâbo nk'oku abalaganyagya.

³ Alaga omwanya gw'abadâhwa, ogu bakalinga oku lubaga, kuli balya barherekêra ebintu binênênè erhi binyinyi: banahà omudâhwa okuboko, omushaya n'olurhôlero.

⁴ Wanamuhà omwâka muhyâhya gw'engano yâwe, ogw'elivayi lyâwe n'ogw'amavurha gâwe, n'obwôya burhangiriza wakemba oku bibuzi byâwe.

⁵ Bulyâla ye Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe acîshozire omu milala yoshi mpu akaziyimanga embere za Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe mpu akolere Nyamuzinda.

⁶ Erhi omuleviti oyûbasire muli murhundu muguma omu mirhundu yâwe, halebe erhi halebe omu Israheli, erhi akayumva acîfinjire okuyisha halya hantu Nyakasane acîshozire,

⁷ anakolaho omukolo gwâge oku izîno lya Nyamubâho, Nyamuzinda wâge kuguma na bene wâbo baleviti bayimanzire halya omu masù ga Nyakasane;

⁸ analya ecihimbi ciri nk'ec'abâbo, buzira kuderha obunguke ngasi muguma akayunguka omu kuguza eby'îshe.

Abalêbi

⁹ Amango wâbà wamahika muli ciryâ cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuhà, omanyè wakanayiga amaligo g'ago mashanja.

¹⁰ Emwâwe erhabonekaga omuntu wageza omugala nîsi erhi omwâli omu muliro, owacihira omu by'okulaguza, okurhulakwo abazimu, okunywesa emizimu n'okuloga;

¹¹ erhabonekaga owagulika abandî, owadôsa emyômoka erhi abazimu, owagashaniza àbafire.

¹² Bulyâla owakola ebyo, acîshombanyize na Nyamubâho, Nyamuzinda n'ebyo byakobwa byo byarhumaga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ahiva aga mashanja embere zâwe.

¹³ Okwânîne obè mudahemukira Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe.

¹⁴ Bulyâla aga mashanja wagendinyaga gakazâgiyumva abashonga n'abalozî ci wêhe Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe arhakuhâga kantu ka bene ako.

¹⁵ Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuzûkiza, omu karhî kâwe muli bene winyu, omulêbi oli akâni: okazimuyumva.

¹⁶ Kulyâla washengaga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe okwo, oku ntongo ya Horebu, olusiku lw'embugânano, erhi: «Ntacilonza ndolemwo ogu muliro munji munji, nankanafa».

¹⁷ Naye Nyakasane ambwîra erhi: «Kwinjà bàdesire.

¹⁸ Nabazûkiza omu karhî ka bene wâbo, omulêbi okushushire, nahira ebinwa omu kanwa kâge, ayishibwîrabo ngasi ebi nârhegekaye.

¹⁹ N'erhi hankajira omuntu orhayumvirhizi ebinwa byâni, oyo mulêbi aderha omu izîno lyâni, niene niene nasambîsa oyo muntu.

²⁰ Ci omulêbi wakacîshomya mpu aderha omu izîno lyâni ebi ntamurhegesire nti aderhe, n'erhi akaderha omu izîno banyamuzinda-banyabwihamba, oyo mulêbi kufà anafà».

²¹ Wamâderhaga omu murhima gwâwe, erhi: «Kurhi rhwakamanya oku aka kanwa

Nyamuzinda arhakadesire?»

²² Omulêbi erhi akabà amâderha omu izîno lya Nyakasane, na kulya aderhaga kurhaciyishire, kulya kurhacibîre, kwo kuderha oku Nyakasane arhadesire kalya kanwa. Kwàli kuhalanjika omulêbi ahalanjikaga: orhayôbohaga oyo.

19

Olugo omuntu akayankiramwo

¹ Amango Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe abà amahungumula galya mashanja Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe anyaga ecihugo, amango wâbà wamabanyaga onakola oyûbasire omu mirhundu yâbo n'omu nyumpa zâbo,

² onaberûle mirhundu isharhu omu karhî k'ecihugo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuhà mpu cibè câwe.

³ Wanajira n'eci cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda akuhà mpu cibè câwe ocigabemwo kasharhu, kuderha mpu owayîsire omuntu ahashiyakira muli eyo mirhundu.

⁴ Alaga oku omuntu wayîsire owundi akalobôka amayakiramwo: omuntu ashurhe owâbo ci arhali n'oluhinzo lwoshi, arhânamugwerhekwo nshombo burhanzi.

⁵ Nka gala mango omuntu ajà emuzirhu boshi n'owâbo mpu bajà nshâli, lêro alengeze embasha mpu akuba omurhi, erya mbasha eshugunuke omu muhini, ecibande omu wâbo enamuyîrhe: owa bene oyo anayakira muli murhundu muguma analobôke.

⁶ Kurhakakwânana omwihôzi wa nyakufà omu burhè bwâge bunji akulikîre omwîsi, kurhakanakwânana obwofi bw'enjira burhume amugwârha n'okumushûrha empîmbo zamuyîrha, n'obwo oyo muntu arhali wa kuyîrhwa ebwa kubà ntà nshombo ali agwêrhe oku wâbo embere z'aho.

⁷ Co cirhumire nkurhegeka, nti: «Oberûle mirhundu isharhu».

⁸ N'erhi Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akakuyûshûlira ecihugo nka kulya alaganyagya basho, n'erhi akakuha cirya cihugo coshi alaganyagya basho,

⁹ casinga olange onashimbe aga marhegeko nkurhegesire ene goshi, ozigire Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, onashimbe enjira zâge ensiku zoshi, ago mango wanayûshûla yindi mirhundu isharhu kuli eryâla isharhu mirhanzi.

¹⁰ Na ntyo, omukò gw'omuntu mwêru-kwêru, gurhabulagagwa omu karhî k'ecihugo Nyamubâho Nyamuzinda wâwe ayishikushobôza mpu cibè câwe: nâwe wêne omukò gw'omuntu gurhakujekwo.

¹¹ Ci kwône erhi akabà nk'omuntu àli agwêrhe owâbo kwo enshombo, amukulukuze amuhise omu murhego, amuhamirekwo amushûrhe empîmbo zamuyîrha, abulinayakira muli murhundu muguma mw'eyôla,

¹² abagula b'emwâbo bakwânîne barhume abajimugwârha, bamuhire omu nfune z'omwihôzi, afè erhikwo.

¹³ Isù lyâwe lirhamufâga bwonjo. Okubulaga omukò gw'omuntu mwêru-kwêru okurhenze omu

Israheli, wabona omurhûla.

Olubibi

¹⁴ Amango wâbà wamâyîmamwo ciryà cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akushobôza mpu cibè câwe, orhahîraga okahindula olubibi lw'omulungu wâwe: bashakulûza bâge balutwaga.

Obuhamîrizi

¹⁵ Obubamîrizi bw'omuguma burhank-abashiyemêza abandi oku lebè anajijire kubî kulebe erhi câha cirebe. Oku cibî omuntu akajira, bulya bubî bwanabonekera omu kanwa ka bahamîrizi babirhi erhi basharhu.

¹⁶ Erhi omuhamîrizi-mulenzi akayimuka akanashobeka omuntu obugoma,

¹⁷ abo bantu babirhi bali lubanja embere za Nyamuzinda, bakwânîne baluhêke embere z'abadâhwa, n'abazuzi bali ekagombe ago mango.

¹⁸ Abôla banadôkereza bwinjâ, n'erhi kwakaboneka oku oshobesire owâbo ali muhamîrizi munywesi,

¹⁹ mumukolere ebi ali alonzize okukolera mwene wâbo. Na ntyo wanakûla obubî omu karhî kâwe.

²⁰ N'abandi bayumva ntyo, banayôboha baleke okujira obubî buli ntyo omu karhî kâwe.

Olwihôlo

²¹ Isù lyâwe lirhafaga bwonjo*. Omûka guhôlewe omûka, isù lihôlewe isù, erîno lihôlewe erîno, okuboko kuhôlewe okuboko, n'okugulu kuhôlewe okugulu.

* **19:21 19, 21** Lolà oku mahugûlo ga Lub 21, 25, kujuha ehi omuntu anasherezize oku wâbo.

20

Amatabâro

¹ Amango warhabâla mpu okola wajilwîsa abashombanyi bâwe, erhi wakabona enfarasi na ngâlè mwandu, na bantu banji kukulusha, orhayôbohaga bulya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ali haguma nâwe, Ye wakuyinamulaga, akurhenza omu cihugo c'e Mísiri.

² Amango mwâbà mukola mwalingirhangira entambala, omudâhwa anayisha ashambâze olubaga,

³ anababwîra erhi: «Yumva wâni Israheli, mwoyu mukola mwalwîsa abashombanyi binyu, murharhâga omurhima, murhayôbohaga, murharhînyaga murhanarhemukaga embere zâbo».

⁴ Bulya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, omu njira ali haguma ninyu, ye wamulwîkiza abashombanyi binyu, ye wamufungira ye wanamugalukira.

⁵ Oku bundi abandisi nabo banabwîra olubaga erhi: «Ndi olya oyûbasire enyumpa mpyâhya arhaciyihandamwo!»

⁶ Ndi olya wali amagwîka emizâbîbu yâge, arhanali acihumba amalehe marhanzi? Oyôla agende ashubire emwâge, akanasigala omu matabâro obone akola wundi wahumba amalehe marhanzi!

⁷ Ndi olya wakazâgisheba omukazi arhanali acimuyanka? Agende ashubire emwâge, akanasigala omu matabâro, abone akola wundi wayanka olya mukazi!

⁸ Abandisi banashubibwîra olubaga okûla nako, erhi: «Ndi olyâla oyôbohire n'omurhima guruhacimuli omu nda Agende ashubire emwâge akanarhuma omurhima gwa mwene wâbo gwajonga ak'ogwâge.»

⁹ Oku bundi, abandisi bayûsa bashambâza olubaga, banaluhà ngasi omurhambo wahêka ngasi murhwe.

Okulya ecihugo

¹⁰ Amango wamayegera olugo mpu olurhêre, onarhangilurhega omurhûla.

¹¹ Erhi lwakaguyemera lukanayigula enyumvi, abantu bw'olwo lugo boshi basezibwe okukukolera n'okukushiga.

¹² Ci kwône erhi lwakalahira omurhûla lukanakoza entambala, ago mango onalugorhe.

¹³ Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuhiralo omu ikumi ly'eminwe, ngasi wa bûko mulume onamuyozemwo engôrho.

¹⁴ Ci kwône abakazi, abâna, ebintu, ngasi hyoshi hiri omu lugo, ngasi ehi banyazire byoshi, onabiyanke, gwo gwâwe munyago. Olye n'omunyago gw'ababisha bâwe, Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe okufumbisirebo.

¹⁵ Byo wakazikolera emirhundu eri kuli nâwe ebyo, emirhundu erhali y'aga mashanja.

¹⁶ Ci kwône emirhundu y'aga mashanja Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuhîre mpu kwo kashambala kâwe, orhasigagamwo ehiyîsa omûka.

¹⁷ Nêci okwânîne oherêrekeze Abahititi, Abamoriti, Abanyakanani, Abaperiziti, Abahiviti,

Abayebusi nka kulya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe anakurhegekaga,

¹⁸ kuderha mpu baleki muyigîriza okujira birya byakumbwa bajirira banyamuzinda wâbo mwakanabibira Nyamubâho, Nyamuzinda winyu.

¹⁹ Erhi akabâ, omu kurhêra olugo, kukwânîne olugorhe nsiku nyinji ly'oluyanka, orhahîraga okashôshola emirhi n'embasha; bulya way-ishikazirya amalehe gâyo erhi orhanayikubiri. K'omurhi guli omu ishwa naye akolaga muntu mpu wagukolera nka lugo lugorhe?

²⁰ Ci kwône emirhi obwîne oku erhali mirehe wanayishôshola oyikube, onajiremwo obushanja walwîsamwo olu lugo ludwîrhe lwakulwîsa kuhika olulambike oku idaho.

21

Erhi omuntu akayîrhirwa omu ishwa

¹ Mw'eci cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuhà mpu ogendiciyûbaka, erhi bakashanga omuntu onizirwe atulamire omu ishwa, barhanamanyiri ndi wamuyirhaga,

² abagula bâwe n'abandisi bâwe, banagenda kurhenga halya omuntu ayîrhîrwe, balole luli lugendo lunganaci kuhika oku mirhundu eri emarhambi ga halya.

³ Na kandi, banalola lugo lubî luli hôfi n'onizirwe. Abagula ba muli olo lugo banarhôla enkafu y'endaku erya erhasâgihirwa omu mikolo bundi, erhanasâgijakwo omurhamba gw'okubulula engâlè.

⁴ Abagula ba lulya lugo, banayandagalana erya nkâfu y'endaku emunda olwîshi lwahulula lurhagana luli, banajà ahantu harhahinzirwi harhanarhwezirwi cici, bahika oku lwîshi banavuna erya nkâfu y'endaku igosi.

⁵ Abadâhwa bene Levi banayisha; bulya bo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe acîshozire mpu bamukolere banahâne omugisho oku izîno lya Nyamuzinda, n'akanwa kâbo kakazifunga akadali n'okutwa emmanja.

⁶ Abagula ba lulya lugo luli hôfi n'olya muntu wayîrhagwa, banakalabira enfune zâbo omu lwîshi, kuli erya nkâfu y'endaku bavunaga igosi.

⁷ Banaderha aka kanwa, erhi: «Arhali maboko gîrhu gabulagaga ogu mukò, n'amasù gîrhu garhabwîne cici.

⁸ «Ocikirize olubaga lwâwe lw'Israheli, we Nyamuzinda walulikûzagya, orhanalekaga omukò mwêru-kwêru gwabulagwa omu karhî k'olubaga lwâwe lwa Israheli. Banacingwa oku lwihôlo lw'omukò».

⁹ «Woyo, orhenze omu karhî kâwe okubulaga omukò gw'omuntu mwêru-kwêru, akabà walonza okujira ebishingânîne omu masù ga Nyamuzinda».

Omukazi bagwâsire mpira

¹⁰ Amango wârhabâlira abanzi bâwe, Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe erhi akabà amakuhisabo omu ikumi ly'eminwe, n'erhi okaba wamabagwârha mpira,

¹¹ erhi wakabona, muli ezo mpira, omukazi w'iranga linjà, okanamurhonya, wanamuyanka abè mukâwe,

¹² onamuhêke omu mwâwe. Akwânîne amômwe emviri zimuli oku irhwe, anatwe enyûnu,

¹³ ahogole n'emishangi yâge y'empira, abêre omu mwâwe, mwêzi gwoshi erhi alakira ab'emwâbo, îshe na nnina. Enyuma ly'aho, wanamuyegêra, okole mwe naye nk'ibà, naye abè mukâwe.

¹⁴ Erhi akabà arhacikusimisizi, wanamuleka acîjire aha alonzize, buzira kuderha mpu wamuguza nfaranga: orhakamuyungukirakwo, bulya warhanzirimuyanka.

Omwâna w'olubere

¹⁵ Amango omulume agwêrhe bakazi babirhi, omurhonyi n'omushombekazi, bombi, omurhonyi n'omushombekazi banaburhe akarhabana, erhi olubere lwakanaburhwa n'omushombekazi,

¹⁶ olusiku agabira abagala ebirugu byâge, kukolaga kuyimika, oyo mulume arhayêmêirwi okuyîmika omwâna w'omukazi murhonyi, ahâli h'olya mugala w'omushombekazi bulya yo na nfula.

¹⁷ Cikwône akwânîne amanye oku olya mugala w'omushombekazi yo na nfula, amuhê bigabi bibirhi by'ebirugu byâge: oyo mwâna ye nakwânîne okubà nfula, bulya yo mburho ntanzi y'omu magala gâge.

Entumva

¹⁸ Erhi omushamuka akabà agwêrhe omwâna w'entumva, cigamba cagambire îshe na nnina, bàmuhanwîre arhanayumva,

¹⁹ îshe na nina w'oyo mwâna banamugwârha bamujane emunda abagula b'olugo bali, aha muhango gwa lulya lugo.

²⁰ Banabwîra abagula ba lulya lugo, erhi: «Oyu mwâna wîrhu mwabona aha cikola cibà câbi, arhayumva arhanabwîrwa, àlalahire ciru anabà mulalwè».

²¹ Ago mango, ab'oku lugo boshi banamubanda amabuye kuhika afè arhengemwo omûka. Kwo kutwa ishârha aha mwâwe. Israheli yêshi àyumva oku bàguderha anayôbohe.

Omurhumba gw'owatwîragwa okufà

²² Erhi omuntu akabà anajizire ecâha cirya cakarhuma bamutwîra okufà, erhi akanaba nêci bamuyisire bamumanika oku murhi,

²³ orhahîraga okaleka omurhumba gwâge gwalâla oku murhi, ci onamubishe olwo lusiku Lonêne, bulyâla owamanisirwe bukola buhanya bw'emwa Nyamuzinda, orhakanacîshomya mpu wahemula ishwa Nyamubâho, Nyamuzinda akushobôza mpu oliyimemwo.

22

Oburhòlà

¹ Erhi wankabona enkafu ya mwene winyu yayisha yababuka, nîsi erhi ecibuzi câge cay-isha cahabuka, orhakaba nk'orhabwîne ci kwône onacidâhize mwene winyu.

² Erhi akabà nk'oyo mwene winyu ohezirwe arhayûbaka hôfi nâwe, nîsi erhi obè orhamuyishi, wanadâhya birya bintu aha mwâwe onabibêze ho kuhika oyo mwene winyu ayishibilonza, ago mango wanamugalulirabyo.

³ Kwo wakanajira ntyo nka ndogomi yâge ehezire, nîsi erhi cishûli câge; kwo wakanaz-ijira ntyo oku ngasi kalugu kahezire mwene winyu amango wamakashanga. Orhankaba nk'orhakabwîne.

⁴ Erhi wankabona endogomi ya mwene winyu, nîsi erhi enkafu yâge yahirima omu njira, orhankaba nk'orhabwîne, onamurhabâle muy-izuse naye.

Hali okurhôrwa

⁵ Omukazi arhankayambala omwambalo gw'omulume, omulume naye kwo na kwo, arhakayambala omwambalo gw'omukazi; omuntu wajira ntyo erhi ahemukîre Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe.

⁶ Erhi wakashimâna omu njira, olwôgo lw'akanyunyi, lulimwo ebyânanyunyi erhi lulimwo amaji, oku murhi erhi oku idaho, lolà n'oku omuzîre w'akanyunyi ayûbarhire galya maji erhi birya byânanyunyi, orhahîra okasigisa omuzîre abâna.

⁷ Wanaleka olya muzîre acîgendere, wanabà erhi ebyânanyunyi by'orhôla. Ntyo wanabêrwa onabone akalamo kali.

⁸ Mango okaba wayûbaka enyumpa mpyâhya, oku burhungiri bwâyo, wanahirako ebi abantu

bakagwârhirizakwo, lyo enyumpa yâwe elekitu-mula omukò gw'omuntu erhi hankajira owayi-honakwo.

⁹ Orhahîra okarhwêra yindi mburho ndebe omu lukoma lwâwe lw'emizâbîbu, erya myâka yombi yanahinduka n'amalehe g'oku mizâbîbu yâwe.

¹⁰ Orhahîra okahinga n'enkafu n'endogomi kuguma.

¹¹ Orhahîra okayambala omwambalo gulusirwe n'obudodo bw'ecitâni haguma n'obw'obwôya bw'ecibuzi.

¹² Ecishûli wakazicîbwîkîra, ohangire obushengerêre oku bikwi byâco oku binali bini.

Omunyere mushugi

¹³ Omulume erhi akayanka omukazi; akaja omu buhya na buzinda ashombe olya mukazi,

¹⁴ anamutumuze mabî malebe ciru n'okumubonêsa nshonyi omu bantu, erhi: «Oyo mukazi nabwîne namuyanka nanamuhira oku ncingo yâni, ci kwône ntamubonagakwo cêrekane ca bushugi»;

¹⁵ ago mango, îshe na nina w'olya mwanahya, banarhôla ebimanyîso by'obushugi bw'olya muhya, babiyêrekane embere z'abagula ba lulya lugo, abâ mubango gw'olugo.

¹⁶ Îshe wa nyamukazi anabwîra abagula, erhi: «Oyu mulume nabwîne namuhâ mwâli wâni, yoyûla okolaga omushombire,

¹⁷ “ciru yoyûla omushobesire amabî”, erhi: “Mwâli wâwe ntamubonagakwo cêrekane ca bushugi. Ci kwône ninyu mwene mucîbwinîre

ecêrekanè c'obushugi bwa mwâli wâni"». Ago mango, banalambûla omushangi embere z'abagula ba lulya lugo.

¹⁸ Abagula ba lulya lugo banagwârha olya muntu bamuhane,

¹⁹ banamutwa ecîru ca sikêli igana lya nfaranga, bazihe îshe wa nyamuhya, kulya kubà olya mulume anaherîze omunyere mushugi wa Israheli irenge embere z'abantu. Omukazi ali wâge na ntà mango ciru n'eriguma aderhe mpu amuhulusa.

²⁰ Ci kwône erhi akabà kwo binali kulya bashobesire nyamuhya mpu barhamubona-gakwo cêrekane ca bushugi,

²¹ oyo mwanahya banamuhêke aha muhango gw'enyumpa y'îshe, n'abantu b'oku mwâbo bamubandirekwo arnabuye kuhika afê, kulya kubà nêci ahemusire omu Israheli erhi ajirira eby'enshonyi omu nyumpa y'îshe. Kwo kutwa ishârha aha mwâwe.

Okuhemuka n'okuhusha

²² Erhi bankashimana omulume agwîshîre n'omukazi ogwêrhe îba, bombi bali ba kufà: olya mulume wali ogwîshîre na mukà bene n'olya mukazi naye yêne. Kwo kutwa ishârha omu Israheli.

²³ Erhi omunyere mushugi akabà adwîrhe ashebwa n'omulume, lêro owundi mulume amushimâne omu lugo amujire mukâge,

²⁴ abo bombi munabaheke aha muhango gw'olwo lugo, mubabande amabuye kuhika bafê: nyamunyere kulya kubà arhayamire ene barnugwârha anali omu lugo, na nyamulume naye

kulya kubà anayansire mukà owâbo. Kwo kutwa ishârha aha mwâwe.

²⁵ Ci kwône erhi omulume akashanga omunyere adwîrhe ashebwa, omu mashwa, aka-mugwârha n'okugwîshira bo naye, olya mulume wagwishiraga bo naye yêne wafâ,

²⁶ olya mwânanyere orhamujiraga kurhi, ntà cibî ajijire cakarhuma afâ. Kwo anali nka kulya omuntu akahamira oku wâbo n'okumuyîrha:

²⁷ na kandi, oyo munyere adwîrhe ashebwa, n'omu mashwa bamushangaga, kwakanaba anayamire ci ntâye wamuyumvîrhe akayishimulikûza.

²⁸ Erhi omulume akashimâna omunyere mushugi orhadwîrhi ashebwa, erhi akagwârha olya munyere n'okugwîshira bo naye, erhi bakabagwârha mâsimâsi,

²⁹ olya mulume wagwishiraga bo naye anahongera îshe wa nyamunyere sikêli makumi arhanu ga nfaranga, anagaliyanka olya munyere abè mukâge, kulya kubà anamuhemwîre; arhakanayêmêrerwa okumuhulusa ciru n'eriguma.

23

¹ Omuntu arhakayanka omukazi wîshe, arhakanalengeza ecikwi c'ecirondo c'îshe (hali abajira ogu mulongo 22, 30 omu cihebraniya).

Hali abarhayêmêrirwi okujà omu ndêko y'olubaga lwa Nyamuzinda

² Omuntu w'amazà mahinage (amasayi) erhi oyu batwîre obulume, arhakayêmêrerwa mpu ajè omu ndêko ya Nyamuzinda.

³ Omwâna w'oku lugurhu, arhakayêmêrerwa okujà omu ndêko ya Nyamuzinda. Ciru n'abinjikulûza bâge b'iburha lya kali ikumi barhayêmêrwe omu ndêko ya Nyamuzinda.

⁴ Omuamoriti n'Omwabiti barhayêmêrerwe okujà omu ndêko ya Nyamuzinda, ciru kuhika oku iburha lyâbo lya kali ikumi, ntâye wayêmêrerwe okujà omu ndêko ya Nyamuzinda, ciru n'eriguma.

⁵ Kulya kubà barhayishagimuyankirira, barhaderhaga mpu bakamulerhera omugati amango mwâli omu njira y'okurhenga e Mîsiri, na kandi kulya kubà bahongeraga Balâmu, mwene Beori, w'e Petori omu Aramu-Naharayimu.

⁶ Ci kwône Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe arhalonzagya okuyumva Balâmu, ciru Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ahindula byoshi, ahâli h'okumuhehêrera kwashuba kugisha akola amugisha, bulyâla Nyamubâho, Nyamuzinda ali akusîmire.

⁷ Ensiku z'akalamo kâwe koshi, ciru ntà mango oderhage mpu wabalongeza omurhûla n'omugisho.

⁸ Orhahîraga okashomba Omu-Edomiti bulyâla ali mwene winyu. Orhahîraga okashomba omun-yamisiri, bulyâla wali cigolo omu cihugo câbo:

⁹ Oku iburha lya kasharhu, abâna bâbo bayêmêrerwa okujà omu ndêko ya Nyamuzinda.

Ecihando cikâba cicire. Kucîshuka. Okubwîkira

obugege

¹⁰ Irhondo okaba wajihandira abashombanyi bâwe, wacinga obalwîse, onacîlange oku ngasi kabî.

¹¹ Erhi engabo yâwe yakaba erimwo omuntu orhacîri erhi bilôrho bya budufu birhuma, akwânîne arhenge omu cihando, arhanacishubiremwo.

¹² Hano ashinga gakola mafuluko, anacishuka, anashubire omu bihando izûba lizika.

¹³ Okaziyôrha ogwêrhe ahantu, emuhanda gw'ebihando, halya wakanaja muhanda.

¹⁴ Omu birugu byâwe, okaziyôrha ogwêrhe olupaho, n'okola wajà muhanda, onarhangihumba n'olupaho na buzinda ogabwikire wenago.

¹⁵ Bulya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe anakazigeragera omu bihando byâwe mpu lyo akulanga anakufumbike abashombanyi bâwe. Kukwaninage ecihando câwe ciyôrhe cicire, akanabugâna muli ehibî obone amacîhindula kuli we.

Agandi marhegeko

¹⁶ Omujà wamayâka nnawâbo, ayisha ayâkira aha mwâwe, orhahîraga okacimuhà olya nnawâbo.

¹⁷ Onaleke abêre haguma nâwe, omu ngabo yâwe, halya hantu akanacîshoga yêne muli murhundu muguma omu mirhundu yâwe, halyâla ayumvîrhe ayôsire bwinjâ, orhahîraga okamuhugûga.

¹⁸ Bâli ba Israheli barhâbemwo ow'ecishungu c'emulinzi, bene Israheli nabo kwo na kwo barhabemwo ow'entazi y'emulinzi.

¹⁹ Ciru wakahâna muhigo mucu, irhondo orhahîra okahêka omu nyumpa ya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ebirugu by'omu bushungu bw'omukazi nîsi erhi ebi akabwa kayungukaga, bulyâla omu masù ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, ebyo byombi biri byakumbwa bishwêka.

²⁰ Orhahîra okahôza mwene winyu akantu mpu ayishikugalulira obunguke, bubè bunguke oku nfaranga, bubè bunguke oku biryo nîsi erhi kandi kantu kakarhengakwo obunguke.

²¹ Omuntu w'embuga wanamuhà oluhozo agalulakwo obunguke, ci mwene winyu yêhe omuhè oluhozo buzira kulinga bunguke, lyo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akugishira entûlo zâwe mw'eci cihugo wagendiyanka.

²² Erhi wankahà Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe omulagi, orhalegereraga bwaguyukiriza, bulyâla oburhabêsha Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akulyûzabwo, obone wamacîbarhuza ecâha.

²³ Ci kwône erhi wankabula buhâna omulagi, ntà câha wankacîbarhuza.

²⁴ Akanwa wamalîka, okwaninage okaseze on-ayûkirize omuhigo wahâga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe wêne n'obulonza n'akanwa kâwe.

²⁵ Erhi wakagera omu lukoma lw'emizâbîbu ya mulungu wâwe, wamalya oku malehe gamuli oyîgurhe, ci kwône orhahîra okahira omu lurhanda lwâwe.

²⁶ Erhi wakagera omu myâka ya mulungu wâwe, wanakonola emihuli n'okuboko, ci kwône orhakahêka omugushu gw'okurhema omu myâka y'omulungu.

24

Okuzimûla

¹ Omulume ashebe omukazi anajè omu buhya ci kwône olya mukazi ashombekane omu masù ga nyamulume, bulyâla amatumula bubî bulebe, olya mulume anamuyandikira ecêrhè c'okuvuna obuhya, amufumbike co anamuhuluse arhenge aha mwâge.

² Olya mukazi erhi akabà amarhengamwo erya nyumpa, anagenda ayankwe n'owundi mulume.

³ Ci kwône, erhi oyu ibà muzinda aka-mushomba, ayandike ecêrhè c'okuvuna obuhya, amufumbike co amuhuluse arhenge aha mwâge, (nîsi erhi oyu mulume warhôlaga nyamukazi afè),

⁴ ago mango îba murhanzi wamuhulusagya arhakacimushubirira mpu amuyanke amanarhangihemuka. Bulyâla ciri cihemu eco omu masù ga Nyamuzinda. Ciryâ cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda akuhà mpu cibè câwe orhahîra okaciheba omu câha.

Amarhegeko g'okucîlanga n'okulanga abandi

⁵ Omuntu erhi akabà acishuba ajà omu buhya, arhakaja oku matabâro, barhakanamubarhuza mikolo mizirho: akwânîne ayûse mwâka gwoshi erhi akola emikolo y'aha mwâge, n'okukômeza olya muhya acishuba ayanka.

⁶ Olwanjikwa n'enkagasi birhankayankwa cikinja: okabihêka kuli kuhêka abantu omûka.

⁷ Erhi omuntu akazimba omuntu wa muli bene wâbo, bene Israheli, erhi akamurhindibuza yêne

nîsi erhi amuguze, oyu mushambo ali wa kufà.
Kwo kutwa ishârha omu côgo câwe.

⁸ Oku by'olushomyo, ocîhangâne oshimbe
bwinjà onakulikire enyigîrîzo z'abadâhwa Bene
Levi, buzira kuzigera eburhambi. Oshimbe
onakulikire ebi nabarhegesire.

⁹ Okengêre birya Nyamubâho, Nyamuzinda
wâwe akoleraga Miriamu bulya muli omu njira
y'okurhenga e Mîsiri.

¹⁰ Erhi wakahôza mulungu wâwe akantu, orha-
jaga omu mwâwe mpu wajirhôlamwo akalugu
kalebe k'ecikinja.

¹¹ Onabêre e muhanda, n'omuntu wahôzagya
ebyâwe, yêne akubuganye ecikinja erya
muhanda oli.

¹² N'erhi akabà mugunda wahozagya birya,
orhajagigwîshira onacigwêrhe cirya cikinja câge;

¹³ onamugalulireco izûba lizika lyo naye
agwîshira omu cirondo câge anakugishe;
bwanabà bushinganyanya kuli we omu masù
ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe.

¹⁴ Omuntu mugunda w'obuligo, abè wa muli
bene winyu abè wa cigolo òhanzire aha mwâwe,
orhahîra okamulenganya oku luhembo lwâge.

¹⁵ Okwânîne omuhè ngasi lusiku oluhembo
lwâge, orhanazigaga izûba lyazika arhalubona;
bulyâla ali mugalugalu n'omurhima kwo gumuli
kw'olwo luhembo. Na ntyo arhakuhamagaliri
Nyamuzinda, obone camabà câha.

¹⁶ Ababusi barhayirhwe erhi bâna bâbo
bârhumà, n'abâna barhayirhwe erhi bîshe
bârhumà. Ngasi muguma ayîrhirwa obubî bwâge
yêne.

17 Orhahîraga okalenganya ow'ecigolo oku hyâge, nîsi erhi okuyanka omwambalo gw'omukana nka cikinja.

18 Kengêra oku wali bujâ omu cihugo c'e Mîsiri n'oku Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akucungulaga: co cirhumire nkurhegeka nti eryol'irhegeko olishimbe.

19 Irhondo okaba wasârûla emyâka y'omu ishwa lyâwe, erhi wakayibagira ehirhuluba omu ishwa, orhagalukaga enyuma mpu wajihilonza. Ehyôla hikola hya mugera-wagera, hya nfûzi n'omukana, lyo Nyamubâho, Nyamuzinda wa we akugisha omu mirimo yâwe yoshi.

20 Irhondo okaba wahumbûla emizêti orhashubiriraga mpu walongereza. Ehyakasigala hiri hya cigolo cagera, hiri hya enfunzi n'omukana.

21 Irhondo okaba wahumba amalehe g'oku mizâbîbu yâwe, orhashubiriraga mpu wahumbûza. Ehyakasigala hiri hya cigolo cagera, hiri hya nfunzi n'omukana.

22 Onakengere oku wali mujâ omu cihugo c'e Mîsiri, bw'obu nkurhegesire eri irhegeko nti olishimbe.

25

Empîmbo n'obumînya

1 Abantu erhi bakabâ bagwêrhe olubanja, banaluhêka aha ngombe babatwîrelo: olubanja banaluhâ nnalo, n'ohalîre banamubwîra oku ahalîre.

2 Olyâla oyâzire akabâ ali wa kushûrhwâ, omutwî w'emmanja anamugwishize omu masù

gâge anamushûrhîse empîmbo nk'oku obubî bwâge bunali.

³ Anamushûrhîsa mpimbo makumi anni, ci arhakarhalusa aho, amababale gakanaluga obone mwene winyu amacîhemula embere zâwe.

⁴ Orhashwêkaga omunwa gw'empanzi amango edwîrhe yahûla engano.

Okuyinjira omukazi

⁵ Erhi abalondana bakabà bayûbaka haguma, lêro muguma mulibwo afage arhasiziri mwâna, olya mukà nyakufà arhakagendiyankwa embuga n'omulume w'ogundi mulala. Mulamu wâge anamujaho amuyinjire amuyanke abè mukâge.

⁶ Omwâna murhanzi oyo mukazi aburha anarhòla izîno lya nyakufà, na ntyo izîno lyâge lirhazazibwè omu Israheli.

⁷ Ci kwône erhi olya mulume akalahira mulamu, nyamukazi kwamuyinjira, anagendishanga abagula aha muhango n'okubabwîra, erhi: «Mulamu wâni alahîre bwazûsa izîno lya mwene wâbo omu Israheli. Arhayêmîri okunkolera omukolo gw'obulamu».

⁸ Ago mango, abagula ba lulya lugo bana-hamagala nyamulume bamushambâze; anayisha aderhe, erhi: «Ntalonzizi mmuyanke».

⁹ Olya mukazi w'okuyinjirwa anayegêra olya mulume wâge omu masû g'abagula, anamuhogola ecirato ekugulu, anamutwîre ebusû, erhi: «Ntyo kwo bajira omulume obulabuzûsa enyumpa ya mwene wâbo.

10 “N’izîno ly’oyo mulume kwo lyakazider-hwa ntya omu Israeli, mpu nyumpa y’oyu bahogologa ecirato”».

Okukengana ciru n’omu malwa

11 Erhi abalume bakabà badwîrhe balwa, mulume muguma bo na mwene wâbo, lêro mukà muguma mulibo ayîshe mpu alirikûza ibà oku mpimbo z’owâbo, alikire oyûla okuboko anamurhulubire omu birumbu by’enshonyi,

12 oyo mukazi onamutwe okuboka buzira lukogo.

13 Omu nshoho yâwe, orhakazagihiramwo minzani ibirhi, omunene n’omu sungunu.

14 Orhahebaga mirengo ibirhi omu mwâwe: omunene n’omusungunu.

15 Okaziyôrha ogwêrhe omunzani guyumânîne gunashingânîne, okaziyôrha ogwêrhe omulengo mugumagumà gunashingânîne, ly’olamiramwo cirya cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuhà.

16 Bulyâla omuntu ojira ebiri ntyo, omuntu okangana omu burhunzi, Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe arhamubakwo.

17 Okazikengera kulya Amaleki akujiraga omu njira bulyâl’orhenga e Mîsiri.

18 Akushanga omu njira akuyisha ebirhugo, n’oku wamarhaluka, arhêra balya bayishaga barhondêra, erhi wanarhanangusire wêshi, ciru arhayôbohaga Nyamuzinda.

19 Amango Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe abà amakurhamûla oku babisha bakugosire boshi, mw’eci cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda

wâwe akuhà mpu ociyîmemwo izîno lya Amaleki onaliherêrekeze hano igulu. Orhibagiraga.

26

Entûlo y'omwâka muhyâhya

¹ Amango wâbà wahisire muli cirya cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuhà mpu ociyîmemwo, amango wâbà wamaciyanka onakola oyûbasire,

² ago mango wanayanka oku mwâka muhyâhya gwa ngasi mburho oyêzize mw'eco cihugo Nyamubâho Nyamuzinda wâwe akushobôza, onahire omu cirhiri ojê halya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe acîshozire mpu ho aheba izîno lyâge.

³ Wanaja emunda omudâhwa ôli omu mukolo mw'ezo nsiku ali, omubwîre, erhi: «Ye mbwîzire ene, Nyamubâho, Nyamuzinda wâni, oku nahisiremwo cirya cihugo Nyamuzinda alaganyagya balarha mpu arhuhà»,

⁴ Ago mango omudâhwa anayanka cirya cirhiri omu maboko gwâwe, kandi anacidêkereza aha luhêro lwa Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe.

⁵ Nâwe wanaderha ebi binwa embere za Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, erhi: «Larha ali Muharameya, ayishaga abunga, abungulukira e Mîsiri, abêrayo nka cigolo ye na bantu basungunu, lwahindukirayo lubaga lunene, luzibu na lunji.

⁶ Ab'e Mîsiri barhukolera amaligo banarhurhindibuza, barhubarhuza obujà budârhi.

⁷ Ci kwône rhwayakûza Nyamubâho, Nyamuzinda wa balarha. Nyakasane ayumva omulenge gwîrhu, abona oku rhwarhindibuka n'oku rhubabîre;

⁸ oku bundi Nyakasane arhukûla e Mîsiri n'okuboko kuzibu, n'okuboko kulambûle abagezamwo omusisi n'ebimanyîso n'ebisômerîne ajiraga.

⁹ Yêne warhuhisagya eno munda, arhuhà cino cihugo, cihugo cihululamwo amarhà n'obûci.

¹⁰ Niono nkolaga ndwîrhe omwâka muhyâhya gw'emburho nahingagamwo liryal'ishwa wampâga, Yâgirwa Nyamubâho». Wanabidêkereza embere za Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, onahwere oku idaho embere za Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe.

¹¹ Kandi obwo, wanaleka osimîsibwe n'ebinja Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuhîre we n'enyumpa yâwe, wanasîmîsibwa nabyo, we n'omuleviti n'omubunga ôli aha mwâwe.

Entûlo ya ngasi myâka isharhu

¹² Omu mwâka gwa kasharhu, omwâka gw'ecihimbi ca kali ikumi, amango wâbà wamarhôla ecihimbi c'omu ikumi, kuli ngasi mburhooyezize wamanacishumbîriza omuleviti, ow'ecigolo, ow'enfunzi n'omukana, nabo bamabilîra omu mirhundu yâwe,

¹³ ago mango wanaderha omu masù ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, erhi: «Ngasi kantu kagishe nakarhenzize omu mwâni lwoshi. Naka-hererezize omuleviti, n'ow'ecigolo, n'ow'enfunzi n'omukana, nka kulya wanantegekaga kwoshi:

nt'irhegeko ciru n'eriguma navunyire erhi naliy-ibagira.

¹⁴ Ntabiryagakwo nandi omu mishîbo, ntabiryagakwo nnanyosire okugalugalu, ntanaderhaga nti mbishumbîrize owafîre. Izû lya Nyamubâho, Nyamuzinda wâni naliyumvirhize, kwo najijire nk'oku wanali ontegesire.

¹⁵ Kurhenga omu ndâro yâwe ntagatîfu, kurhenga e malunga alole onagishe olubaga lwâwe lw'Israheli, ogishe n'eri ishwa warhushobôzagya, nka kulya walaganyagya ba larha, ecîra cihugo cihululamwo amarhà n'obûci.»

III. Okufundika ebinwa

Israheli lubaga lwa Nyamuzinda

¹⁶ Nyamubâho, Nyamuzinda akurhegesire ene mpu oshimbe aga marhegeko n'ezi ngeso; ogalange onagashimbe n'omurhima gwâwe gwoshi n'omûka gwâwe gwoshi.

¹⁷ Warhenzize Nyamubâho mw'akanwa ene: mpu abà Nyamuzinda wâwe, casinga ogere omu njîra zâge, olange amarhegeko gâge, amahano gâge n'engeso zâge, onayumvîrhize izû lyâge,

¹⁸ Naye Nyamubâho akukûziremwo aka kanwa, oku wâbà lubaga lwâge-lwâge, nka kulya anakubwîraga, casinga olange amarhegeko gâge goshi;

¹⁹ naye anakulengeza olengerere enyanya ly'amashanja ajijire goshi, ogalushe lukengwa, izîno n'irenge onabè lubaga lwîshogwa lwa Nyamuzinda nka kulya yêne anakubwîraga.

27

Okuyandika olu lushika

¹ Mûsa, haguma n'abagula b'Israheli, barhegeka olubaga mpu: «Mula nge olu lushika mmuhîre ene oku lunali»,

² Amango wayikira Yordani, okolaga oyêrekîre mw'eci cihugo Nyamubâho Nyamuzinda wâwe akushobôza, onagwike amabuye manênene ogashîge engwa,

³ onayandikekwo ebinwa by'omu lushika byoshi, òkola wayikirira omu cihugo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akuba, cihugo cihululamwo amarhà n'obûci, nka kulya Nyamubâho, Nyamuzinda wa basho anakubwîraga,

⁴ N'amango mwâbà mwamayikira Yordani, munagwike ago mabuye oku ntondo ya Ebalà, nk'oku mmurhegesire ene munagashîge engwa.

⁵ Onayûbakireho Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe oluhêro, onayûbake n'amabuye ecûma cirhabinjaga.

⁶ Mabâle bubâle wayûbakiramwo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe oluhêro, n'olwo luhêro lwo wakazirherekêrakwo Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe enterekêro,

⁷ lwo wakazibâgirakwo onashagaluke omu masù ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe.

⁸ Oyandike kuli ago mabuye ebinwa by'olu lushika byoshi: obiyandike bwinjà.

⁹ Oku bundi Mûsa n'abadâhwa baleviti babwîra Israheli yêshi, erhi: «Hulika oyumve, wâni Israheli. Ene wahindukaga lubaga lwa Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe.

¹⁰ Okolaga wayumvirhiza izù lya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe onakazishimba ebinwa n'amarhegeko nkurhegesire ene».

Okuyishigisha olubaga oku ntongo Garizîmi

¹¹ Olwo lusiku Mûsa atwa olu lushika luyêrekîre olubaga:

¹² «Amango mwâbà mwamayikira Yordani, eyi milala eri aha yanayimanga oku ntongo ya Garizîmi egishe olubaga. Omulala gwa Simoni n'ogwa Levi, ogwa Yûda n'o gwa Isakari, ogwa Yozefu n'ogwa Benyamini.

¹³ “N'eyi yindi milala mwabona, oku yanagendiyimanga oku ntongo ya Ebali, etulagule: omulala gwa Rubeni, ogwa Gadi n'ogwa Azeri, ogwa Zabuloni, ogwa Dani n'ogwa Nefutali”».

Abayishihehêrerwa

¹⁴ Abà leviti banajà eluhya babwîre bene Israheli boshi, erhi:

¹⁵ Aherêrekere mâshi, omuntu wabinja erhi okutula enshusho, bikabulirwa omu masù ga Nyamuzinda, mukolo gwa nfune za muntu mulenga, akanabifulika ahantu hafulike. N'olubaga lwoshi lwanaderha mpu: «Amen».

¹⁶ Aherêrekere mâshi, omuntu wakolera îshe na nina amaligo. N'olubaga lwoshi lwanaderha mpu: «Amen».

¹⁷ Aherêrekere mâshi, owahindula olubibi lw'omulungu. N'olubaga lwoshi lwanaderha, mpu: «Amen».

- 18 Aherêrekere mâshi, òwahabula omuhûrha.
N'olubaga lwoshi lwanaderha, mpu: «Amen».
- 19 Aherêrekere mâshi, owahaba ecigolo,
enfunzi n'omukana. N'olubaga lwoshi
lwanaderha, mpu: «Amen».
- 20 Aherêrekere mâshi, owalâla bona muk'îshe,
bulyâla abwîkwîre ecikwî c'ecirondo
c'îshe. N'olubaga lwoshi lwanaderha,
mpu: «Amen».
- 21 Aherêrekere mâshi, owalâla na cintu cirebe.
N'olubaga lwoshi lwanaderha, mpu:
«Amen».
- 22 Aherêrekere mâshi, owalâla bona mwâlî wâbo
oburhwa n'îshe erhi oburhwa na nina. N'olubaga
lwoshi lwanaderha, mpu: «Amen».
- 23 Aherêrekere mâshi, owalâla bona nnazala.
N'olubaga lwoshi lwanaderha, mpu:
«Amen».
- 24 Aherêrekere mâshi, owashûrha omulungu bwi-
fulikwè. N'olubaga lwoshi lwanaderha
mpu: «Amen».
- 25 Aherêrekere mâshi, owayêmêra empongano
mpu bayîrhe omwêru kwêru. N'olubaga
lwoshi lwanaderha, mpu: «Amen».
- 26 Aherêrekere mâshi, orhalanziri arhanakulikiri
ebinwa by'olu Lushika byoshi. N'olubaga
lwoshi lwanaderha, mpu: «Amen».

28

Omugisho gw'omuntu mumva

- ¹ Oyumîrhage obwo, erhi wakanayumva
akanwa ka Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe,
okanalanga n'okushimba aga marhegeko

nkurhegesire ene oku ganali, Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akulengeza akuhebe enyanya z'amashanja g'igulu goshi.

² Eyi migisho yoshi yakurhindakwo enakuhe omusingo ebwa kubà wayumvîrhe izù lya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe.

³ Wâbà oli mugishe eka, wâbà oli mugishe omu ishwa.

⁴ Yâbà eri ngishe emburho y'omu nda yâwe, emburho y'ebintu byâwe, n'emyêzi enkafu yâwe erimwo n'eyi ecibuzi byâwe birimwo kwo na kwo.

⁵ Lwâbà lugishe olurhanda lwâwe n'endugiro yâwe.

⁶ Wâbà mugishe okola washubûka, wâbà mugishe okola warhabâla.

⁷ Abashombanyi bakurhêre, Nyamuzinda akuhâbo abakwâme: bàkurhêra bali njira nguma, bakuyâke bali mihanda nda erhashigânana.

⁸ Nyamuzinda arhegeke omugisho gukazikulusa, gubè omu nguli zâwe n'omu mirimo yâwe, akugisha omu ishwa Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ajikushobôza.

⁹ Nka kulyâla anacîgashaga yêne, Nyamuzinda akujira obè lubaga, nterekwa yâge, casinga olange amarhegeko ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe onashimbe enjira zâge.

¹⁰ Amashanja g'igulu goshi gabona oku izîno lya Nyamuzinda ly'odesirwe ganakazikurhînya.

¹¹ Muli eci cihugo Nyamuzinda acîgashiraga embere za basho mpu àkuhâco, Nyamuzinda akugaza ojalalîre birugu: emburho y'omu nda

yâwe, emburho y'omu bintu byâwe, n'emburho y'omu kwâwe.

¹² Nyamuzinda akuhakûlira omuhako gwâge ahakamwo ebinja, amalungu mpu garhengemwo enkuba yabombêza idaho lyâwe amango gakwânîne, anagishe emirimo yâwe yoshi. Mashanja manji gayishikazikuhuna mpu ogahoze ci wêhe orhakajà emwâbo mpu olihoza.

¹³ Nyamuzinda akujira obè irhwe ci orhabâga ihunga, wakaziyôrha oli enyanya ci arhali idako, casinga oyumve amarhegeko ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, agâla nkurhegesire ene nti ogalange onagashimbe,

¹⁴ orhanahabukiraga ekulyo erhi ekumoshho kw'ebi binwa nkurhegesire byoshi, okaderha mpu okala washimba abandî banyamuzinda n'okubagashâniza.

Amahanya

¹⁵ Ci kwône erhi wakabà orhayumvirizi izù lya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, akabà orhalanziri ebinwa byâge n'amarhegeko gâge nkurhegesire ene, agâla mahanya goshi gakurhindakwo ganakuhe omusingo.

¹⁶ Wabà oli muhehêrere eka, wâbà oli muhehêrere n'omu ishwa.

¹⁷ Lwâbà luhehêrîrwe olurhanda lwâwe n'endugiro yâwe.

¹⁸ Yâbà ehehêrîrwe emburho y'omu nda yâwe, emburho y'omu kwâwe, iburha ly'enkafu zâwe n'ery'ebibuzi byâwe.

¹⁹ Wâbà oli muhehêrere omu kushubûka n'omu kurhabâla kwâwe.

20 Nyamubâho akurhumira obuhanya, ibala n'amashunga omu mirimo yâwe yoshi, mpu lyo oshandâla onaherêrekere duba, erhi bubî bwa bijiro byâwe burhuma, haguma n'okundeka kwâwe.

21 Nyamubâho akushwêkerako ecihûsi cikuherêrekeze muli eci cihugo okola wajà mpu ociyanke cibè câwe.

22 Nyamubâho akujira ofè wayuma, ofè n'amashushira, n'emibuha n'akalurha k'omu nda, ecûmwè n'enziroondo n'oluhiga, ebyo byoshi bikushimbulule bikulagirize.

23 Enyanya zâwe, amalunga gashube marhale, n'idako lyâwe lishube ibuye lya cûma.

24 Enkuba yania omu cihugo câwe, Nyamubâho ayijire kabè katulo gunabè mushenyi, bikazirhenga e malunga byanakuhonerakwo, bikushabûle.

25 Nyamubâho akazikujira okwâmwe n'abashombanyi bâwe: òkola warhabâla ogende mulongojira, ogaluke wayisha wabayâka mihanda erhabugânana, wâbà namakobwa oku mâmi g'igulu goshi.

26 Omurhumba gwâwe gwalibwa n'enyunyi z'emalunga, gulibwe n'e by'erubala biri oku idaho na ntâye wabihanza.

27 Nyamubâho akulikirakwo amahurhe g'e Mîsiri, emibuha-mibuha, amaherhe n'ebizimba orhafume.

28 Nyamubâho akulikirakwo isirhe, obuhurha, anakudundaguze omurhima,

29 obone okola wajà watunduguza mûshi-kasirahinga, nka kula omuhûrha gutunduza omu

mwizimya, orhanahike ngahi. Amâjira gâwe goshi gabà ga bihekà. Ci kwône walibuzibwa onanyagwe ebyâwe obule n'owakufungira.

³⁰ Washeba omukazi n'owundi mulume amutwe ecishakè, wayûbaka enyumpa orhanayilalemwo, wahinga ishwa ly'emizâbîbu orhanalye oku mwâka muhyâhya.

³¹ Empanzi yâwe yabâgirwa emalanga gâwe orhanayiryekwo, endogomi yâwe bayihêka, obone oku bayihêka, erhanacigaluke, ebibuzi byâwe babigabira abashombanyi bâwe na ntâye wakulwîra.

³² Bagala bâwe na bali bâwe bahêkwa ihanga lya bene, ngasi lusiku amasù gâwe garhama mpu galola emunda bajire, n'okuboko kwâwe kurhabagalukire.

³³ Olubaga orhîshi lwakulya emburho y'omu kwâwe, n'emyâka warhamiraga. Okuhinagwa n'okunyagwa kwo kwayôrha kubà kwâwe.

³⁴ Kusiraha wasiraha hano amasù gâwe gabona ebi wabona.

³⁵ Nyamubâho akulikira ecizimba cihâsa oku madwî n'oku nfundo, orhanacifume: câkulumira wêshi, kurhenga oku lushando kuhika aha ntondo z'irhwe.

³⁶ W'oyo n'omwâmi wayîmika, Nyamubâho akuhêka omu ishanja orhayishi, ôli we, ôli basho, eyo munda wagashanizayo banyamuzinda bandibandi, ab'omurhi n'ab'ibâle.

³⁷ Wâbà birhangâlo; lwimbo na masheka omu mashanja Nyamubâho akuhêka.

³⁸ Warhwêra mburho nyinji omu ishwa, ci kwône binyi wasârûla, bulya enzige zakulyabyo.

³⁹ Wagwîka olukoma lwâwe lw'emizâbîbu on-alugenderere, ci kwône orhanywemwo divayi, bulyâla kashôlero akurhangakoyo.

⁴⁰ Wahinga emirhi y'emizêti omu cihugo câwe mwoshi, ci kwône orhacîshîge mavurha, bulya emisî yâwe oku idaho yahwêra.

⁴¹ Waburha abarhabana n'abanyere ci barhabè bâwe, bulya bagenda mpira.

⁴² Ngasi murhi na ngasi irehe ly'omu kwâwe lwâbà lwîko lwa kashôlero.

⁴³ Ecigolo cihanzire aha mwâwe casôkera enyanya bwenêne oku wahona bwandagala.

⁴⁴ Wabona wekola wamusengera ci arhaciri ye wakusengcra, obone ye kola ôli oku mbêre nâwe oku nyuma.

⁴⁵ Aga mahanya goshi gakuyishakwo, gakushimbulula gakugwârhe, galinde gakushandâza, bulya wamabula buyumvîrhiza izù lya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe orhanashimbire ebinwa n'amarhegeko akuhâga.

⁴⁶ Ago mahanya ensiku zoshi gayôrha gali cimanyîso na cisômerîne kuli we n'oku bûko bwâwe.

Okuhêkwa mpira

⁴⁷ Na kulya kubà okugala oku birugu bya ngasi lubero kurhakuzigiraga wakolera Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe n'enshagadu n'obusîme bw'omurhima,

⁴⁸ abashombanyi Nyamubâho akurhumakwo bo okolaga wakolera omu ishali, omu nyôrha, omu bwambale bubî n'omu kubula byoshi.

Akuhira omurhamba gw'ecûma omu igosi kuhika oshandâle wêshi.

⁴⁹ Nyamubâho akutulira ishanja ly'ekulî, lyay-isha libalire nk'ikozi, kurhenga aha kafende k'igulu. Lyabâ ishanja orhamanyiri olulimi lyaderha,

⁵⁰ ishanja lya busù bw'ifêka, lirhakenga mushosi, lirhafâ bwonjo bwa musole.

⁵¹ Lyakulya ebyarhenga oku bintu byâwe, n'eby'omu ishwa lyâwe, kuhika bakushâbe wêshi, barhakusigire oli engano, oli idivayi, oli amavurha, oli omwâna w'enkafu, ôli omwâna w'ecibuzi, kuhika bakuninibuze.

⁵² Lyakugorha omu mirhundu yâwe yoshi, kuhika ebyôgo byâwe, ebizibuzibu n'ebirîrî bihongoke, birya byoshi wakanayakiramwo omu cihugo câwe. Lyakugorha omu mirhundu Nyamuzinda akuhâ yoshi.

⁵³ Muli okwôla kugorha bakugorha, na muli okwôla kulibuza omubisha akulibuza, wacirya emburho y'omu nda, washêga enyama y'abânarhabana n'ey'abânanyere Nyamûbaho, Nyamuzinda wâwe abâ amakuhâ.

⁵⁴ Muli mwe, omuntu w'olukogo lunji n'ow'omurhima mulembu yêhe akolâja alola mwene wâbo kubî ciru n'omukazi babâ boshi, n'abâna bacimusigalire.

⁵⁵ Kuderha mpu akanajira muguma mulibwo ahakwo erya nyama y'abâna bâge adwîrhe alya: bulyâla arhasigalane akantu mw'okwôla kugorha bakugorha na muli okwôla kulibuza omubisha akulibuza omu mirhundu yâwe yoshi.

⁵⁶ Emwâwe, omu bakazi b'omu lubaga lwâwe,

olya w'olukogo lunji n'ow'omurhima mulembu,
olya wakagirimbira obone arhakoza olushando
oku idaho, oyôla akolaga alola kubî omulume
babà boshi ciru n'omwâli n'omugala,

⁵⁷ akolaga acîfulikabo, akola alya ecigozi
carhengaga omu magala gâge n'omwâna
waburhagwa, erhi kwo kurhuma okwo
kugorhwa n'ago malibuko omushombanyi
ayishikuhirakwo omu mirhundu yâwe yoshi.

⁵⁸ Okaba orhalanziri n'okukulikira ebinwa
by'olu lushika byoshi nk'oku binayandisirwe
mw'eci citabu, erhi orhakenziri eri izîno:
«Nyakasane, Nyamuzinda wâwe» izîno ly'irenge
n'okurhînywa.

⁵⁹ Nyamubâho akulikirakwo aga mahanya
garhankaderhwa, woyo n'iburha lyâwe; ma-
hanya manênene garhanayûrha, ndwâla ndârhi,
zirya zirhafuma duba.

⁶⁰ Akushubizakwo galya mahanya g'e
Mîsiri, galya gakugezagyamwo omusisi, obone
garhacikunanûkakwo.

⁶¹ Na kulusha aho, Nyamubâho akuzûkiza
amalwâla goshi n'amahanya garhadesirwi
mw'eci citabu c'olushika, kuhika oshandâle
wêshi.

⁶² Mwazinda muli mahungà n'obwo mwâli
banji nka nyenyêzi z'oku nkuba ebwa kubà
murhayumva izû lya Nyamubâho, Nyamuzinda
wâwe.

⁶³ Kulya Nyamubâho ali asîmire okukuha
obusîme n'obwôloloke, kwo na kandi
ayumva asîmire okukuheza n'okukushandâza.
Bamushugulamwo eci cihugo mwajiyîmamwo.

⁶⁴ Nyamubâho akushandabanya omu karhî k'amashanja goshi, kurhenga oku cikwi c'igulu kuhika oku cindi, n'eyo munda wajigashaniza bandi bandi banyamuzinda, balya murhayishi, ôli we ôli basho, banyamuzinda ba mirhi na ba mabuye.

⁶⁵ Omu karhî k'ago mashanja orhabonemwo murhûla n'olushando lw'okugulu kwâwe lurhaluhûkireyo, ci kwône, Nyamubâho akuhà omurhima gurharhûla, amasù gahûnyire n'omûka mwofi.

⁶⁶ Akalamo kêwe nêci kabà nyantamya, wakaziyumva ebihamba budufu na mûshi, orhayumve ocîkubagîre akalamo kêwe.

⁶⁷ Obwôba bwakujà emurhima, n'ebi amasù gâwe gâbona byarhuma wakaziderha, sêzi, mpu: «Ndi wampisa bijingo mpali».

⁶⁸ Nyamuzinda akushubiza e Mîsiri omu njira y'ebulambo erhi omu njira y'enyanja, n'obwo nali nkubwîzire nti: «Okacilolakwo eco cihugo», na hano ohikayo, mwagendiciguza emunda abashombanyi bâwe bali, mpu mubè bajà erhi bajà-kazi, murhanabone câgula.

Okufundika ebinwa

⁶⁹ Ebyôla, byo binwa by'endagâno Nyamubâho arhegekaga Mûsa mpu afundike bona Bene-Israeli, omu cihugo ca Mowabu, kuleka erya ndagâno arhangigfundika bo nabo e Horebu.

¹ Mûsa ahamagala Israheli yêshi amubwîra, erhi: Mwabwîne ebi Nyamuzinda akolîre ecihugo c'e Mîsiri omu masù ginyu, ebi akolîre Faraoni mwâmi w'e Mîsiri, abambali n'ecihugo câge coshi:

² Galya marhangulo wacîboneraga wêne, biryabimanyîso na balya banyandumà w'ebirhangâzo.

³ Ci kwône kuhika ene Nyamuzinda arhali acikuha omurhima gw'okumanya amasù g'okubona n'amarhwîri g'okuyumva.

⁴ Namugezize myâka makumi anni omu irungu emishangi yinyu erhamukoyeragakwo, n'emikarabanda yâwe erhakoyeraga oku magulu ginyu.

⁵ Murhalyaga mugati, murhanywaga divayi erhi cindi cinyôbwa cakalalusa, kuderha nti mubone oku niene nie Nyamubâho, Nyamuzinda winyu.

⁶ N'erhi muhika ahâla, Sihoni, mwâmi w'e Heshiboni, bona Ogu, mwâni w'e Bashani, barhurhèra bali rhulwîsa, cikwône rhwabahima.

⁷ Rhwayanka ecihugo câbo, rhwacigabira Rubeni ko kâge kashambala bo na Gadi n'oluhande lw'obûko bwa Menashè.

⁸ Mulange ebinwa by'eyi ndagâno munabiku-likire lyo muyôloloka omu mirimo yinyu yoshi.

⁹ Mwoyu muyimanzire mweshi embere za Nyamubâho, Nyamuzinda winyu: abakulu b'emilala yinyu, abagula binyu, abandisi binyu, abalume b'omu Israheli boshi,

¹⁰ mwoyo n'abâna binyu, na bakinywi, ciru n'ecigolo cihanzire omu cirâlo câwe n'omuntu okushenyera enshâli n'okudômera amîshi,

¹¹ mukologa mwagendijà omu ndagâno ya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, ndagâno afundika anayihirakwo endahiro, eyi ndagâno afundika ene haguma nâwe.

¹² Kuderha mpu ene akujire lubaga lwâge, naye yêne abè Nyamuzinda wâwe, nk'oku anakubwîraga na nka kulya analahiriraga basho, Abrahamu, Izaki na Yakôbo.

¹³ Njizire eyi ndagâno ene, n'eyi ndahiro arhali haguma ninyu mwene,

¹⁴ ci na haguma na ngasi oli hanôla haguma nîrhu omu masù ga Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu, haguma n'orhali haguma nîrhu ahâla olw'ene.

¹⁵ Nêci, murhahabiri bahi rhwàli haguma nabo omu cihugo c'e Mísiri, na bahi rhwageziremwo aga mashanja murhalusire.

¹⁶ Mwabwîne ebyakumbwa byâbo, enshusho za banyamuzinda wâbo, ez'emirhi, ez'amabuye, ez'amasholo n'ez'amarhale bajira emwâbo.

¹⁷ Ekarhî kinyu harhajiraga omulume erhi mukazi, omulala erhi ishanja omurhima gwâbo gwacîkûlako Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu ene, mpu gugendigashâniza banyamuzinda b'ago mashanja! Omu karhî kinyu harhabonekaga omuzî gwarhengakwo obwôge n'obuhereko.

¹⁸ Erhi hakajira omuntu wâbà amâyumva ebinwa by'eyi ndagâno haguma n'endahiro ekulî, akacîtakîra yêne omu murhima gwâge, erhi: «Ntâbule cici nkakulikira oku omurhima gwâni gunambwîzire, okuluza amîshi kwarhuma enyôrha yahirigirha»,

¹⁹ Nyamuzinda arhankaziga amubabalira. Ciru oburhè n'emitula ya Nyamuzinda yanahikira oyo muntu; amahanya gayandisirwe mw'eci citabu goshi ganamurhibukira, na Nyamuzinda ana-herêrekeza izîno lyâge hano idako ly'amalunga.

²⁰ Nyamuzinda anamuhanza omu milala ya Israheli yoshi, amâzûsa obukunizi n'omutula, ahanyagale, abone galya mahanya g'endagâno erikwo omwîgasho nk'oku biyandisirwe omu citabu c'olu Lushika.

²¹ Iburha lyaburhwa, erya abâna binyu bâyisha enyuma zinyu, ciru n'ecigolo carhenga omu cihugo c'ihanga amango babona amahanya gahon-era eci cihugo n'endwâla Nyamuzinda alîkire kuli eci cihugo, kwo banaderha mpu:

²² «Ecihugo coshi cashubire cibiriti, munyu, cahire mabira; ntà mburho bacirhweremwo, na ntà mburho yacicimeramwo, cirhakacimeramwo ehyâsi hibishi. Ecihugo camahîndama kulya kwa Sodomu na Gomara, Adama na Se-boyimu, bishagala Nyamuzinda asirîzagya omu burhè n'omutula gwâge!

²³ “N'amashanja goshi kwo gaderha mpu cici cirhumire Nyamuzinda akolera eci cihugo ebiri ntya? Cici camujiraga oburhè bungana aho?”

²⁴ “Ago mango banaderha” mpu: “Kunali kulya kubà balekerire endagâno ya Nyamubâho, Nyamuzinda wa bîshe, eryâla afundikaga bo nabo erhi abarhenza omu cihugo c'e Mîsiri”;

²⁵ “kunali kulya kubà bajirigashâniza abandi banyamuzinda banabaharâmya n'obwo barhay-ishi abo banyamuzinda naye yêne arhabahâgabo mpu gubè mwanya gwâbo”;

26 “Nyamuzinda burhè abîre erhi eci cihugo cirhuma, kwo kucirhumira obuhanya buyandisirwe mw’eci citabu oku bunali”.

27 “Nyamuzinda kushugula abashugwire omu cihugo câbo n’oburhè, n’omungo, n’omutula, abazunguza omu cindi cihugo, nk’okûla biyôsire buno”».

28 Ebifulike biri bya Nyamubâho, Nyamuzinda wîrhu ci kwône ebifulûle biri bîrhu rhwe n’abâna bîrhu, byanayôrha biri bîrhu, lyo rhushimba ebinwa by’olu Lushika byoshi.

30

Okurhenga omu bujà

1 Amango ebinwa byoshi byayunjula emund’oli, omugisho n’obuhanya nkuyeresire, erhi wakanakazibirhimanya omu murhima gwâwe, omu karhî k’amashanja goshi Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe abà amakuhabulira,

2 erhi wakanagaluka oshubîrira Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, okanayumvîrhiza izù lyâge, mw’ebi nkurhegesire ene byoshi, we n’abâna bâwe erhi wakayumvîrhiza n’omurhima gwâwe gwoshi n’omûka gwâwe gwoshi,

3 Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe anagalula empira zâwe, anakubabalira, anashubikushubûza orhenge omu karhî k’amashanja Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe àli erhi akushandabanyize.

4 Ciru akabà yo wahabukîre ekafende k’amalunga, Nyamubâho, Nyamuzinda ayisha akurhenzayo akushubûze,

⁵ Iyo akugalula mwa cirya cihugo basho bâli bagwêrhe, Iyo nâwe ociyanka cibè câwe, osîme onayôloloke kulusha kulya kwa basho.

⁶ Nyamubâho, Nyamuzinda akembûla omurhima gwâwe n'ogw'iburha lyâwe, ozigire Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe n'omurhima gwâwe gwoshi, n'omûka gwâwe gwoshi, Iyo obona akalamo.

⁷ Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe arhogeza aga mahanya goshi oku banzi bâwe na kuli balya bakushomba na kuli balya bakurhindibuzagya.

⁸ Wêhe washubiyumva izù Iya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe onakulikire aga marhegeko gâge nkurhegesire ene goshi.

⁹ Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akukômeza, emirimo yâwe yoshi eyôloloke: emburho y'omu nda yâwe, emburho y'omu bintu byâwe, n'ey'omu ishwa lyâwe. Bulya nêci, Nyamuzinda asubiyumva asîmire okukubona omu busîme, nka kulya ali asîmire okubona basho omu busîme,

¹⁰ casiga oyumve izù Iya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe omu kulanga amarhegeko n'ebinwa byâge, ebi biyandisirwe omu citabu c'olu Lushika, casinga oshubîrire Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe n'omurhima gwâwe gwoshi n'omûka gwâwe gwoshi.

¹¹ Olu Lushika ntwîre ene lurhakulenziri misî lurhanahumiri halya orhankahika.

¹² Arhali oku nkuba luli okaderhaga erhi: «Ndi washona arhujîre oku nkuba arhuyankirelo, rhu-luyumve Iyo rhulushimba.»

¹³ Arhali yo luli ishiriza ly'enyanya okaderhaga erhi: «Ndi warhujira ishiriza ly'enyanya arhu-

longezelo, rhuluyumve lyo rhulushimba.»

¹⁴ Bulyâla oluderho* lukuli hôfi, omu kanwa lukuli, n'omu murhima kuderha mpu olushimbe.

Enjira ibirhi wacîshogamwo

¹⁵ Lolà oku nkuyeresire ene akalamo n'omugisho, olufù n'obuhanya.

¹⁶ Erhi wakayumva amarhegeko ga Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, agâla nkurhegesire ene, erhi wakazigira Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe okanalambagira omu njirazâge, okalanga amarhegeko gâge n'ebinwa byâge n'engeso zâge, walama onayôlooke. Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe akugisha mw'eci cihugo waja mpu ociyanke cibè câwe.

¹⁷ Ci kwône erhi omurhima gwâwe gwakalalaha, akabâ orhayumva n'erhi wakarhebwa mpu muharâmye abandi banyamuzinda n'okubagashâniza,

¹⁸ nie mmubwîzireko ene, kuhera mwanahera murhanalame ensiku ndî mw'eci cihugo mwayiyanka obu mwayikira Yordani.

¹⁹ Arnalunga n'igulu bo bacaliho ntôzire ene nti bakuyagîrize: nkuyeresire akalamo n'olufù, omugisho n'obuhanya. Cîshoge akalamo ly'olama mwe n'iburha lyâwe,

²⁰ oyôrhe ozigira Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, okaziyumvirhiza izù lyâge onacîshwêkere kuli ye; bulya ho akalamo kali aho, bulya ho hali obuzîne aho, kwo na kuhashilamira omu

* **30:14 30, 14** Oku biyêrekîre obufulûle bw'Oluderho, lolà muli Ywn 1.

cihugo Nyamuzinda acîgashiraga basho, Abrahamu, Izaki na Yakôbo mpu abahaco.

IV. Ebijiro bizinda n'okufà kwa Mûsa

31

Ensiku nzinda za Mûsa

¹ Mûsa ayisha, abwîra Israheli yêshi ebi binwa, erhi:

² Ene nahumanyagya myâka igana na makumi abirhi. Ntakacikagenda n'okugaluka, na Nyamuzinda ambwîzire, erhi: orhayikire oyu Yordani.

³ Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe ye wakushokolera, ye waherêrekeza aga mashanja gali embere zâwe ye wanaganyaga. Yozwè ye wakushokolera, nka kulya Nyamuzinda aderhaga.

⁴ Nyamuzinda abakolera nka kulya akoleraga Sihoni na Ogu, bâmi bamoriti: abaherêrekeza n'ecihugo câbo.

⁵ Nyamuzinda amufumbikabo mubakolere birya byoshi binadesirwe omu marhegeko namuhîre.

⁶ Muzibuhe munasêre, murhayôbohaga murhanabarhînyaga, bulya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe yêne okushokolire: arhakulikire arhanakulekêrere.

⁷ Oku bundi Mûsa ahamagala Yozwè anamubwîra omu masù ga Israheli yêshi, erhi: «Ozibuhe onasêre, we wajâna olu lubaga mwo cirya cihugo Nyamuzinda acîgashaga mpu acîhà b'îshe, woyo we wanabafumbikeco.

⁸ Nyamuzinda yêne ye kushokolîre, ye wâbà ali nâwe, arhakulikirire arhanakulekêrere. Orhayôbohaga, orhageramwo omusisi.»

Ebi binwa bikazisomwa

⁹ Mûsa ayandika olu Lushika analufumbika abadâhwa, bene Levi, bo bakazâgibarhula omucîmba gw'endagâno ya Nyamuzinda. Afumbikalo n'abagula ba Israheli boshi.

¹⁰ Mûsa abahà er'irhegeko, erhi: «Ngasi myâka nda, galya mango gadesirwe g'okubabalirana emyenda, amango g'olukulu lw'ebihando,

¹¹ “amango Israheli yêshi ayishirilola obusù bwa Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe halya hantu acîshozire yêne, onaderhere olu Lushika omu marhwiri ga Israheli yêshi”.

¹² “Oshubûze olubaga, abalume, abakazi, abâna n'ecigolo ciri emwâwe, bayumve banalange banakulikire ebinwa by'olu Lushika byoshi”.

¹³ “Abâna bâbo, balya barhacilumanya, nabo bayumva aho banayige okurhînya Nyamubâho, Nyamuzinda wâwe, ensiku zoshi wâbà olimwo eci cihugo wajiyanka obu wayikira Yordani”».

Amahabwe g'ensiku zayisha.

¹⁴ Nyamubâho abwîra Mûsa: «Lâba oku ensiku z'okufà kwâwe ezi ziyishire. Hamagala Yozwè. Oyimange aha cihando c'embugânano, nâmubwîra oku ajira.» Mûsa na Yozwè bayisha, bayimanga aha cihando c'embugânano.

¹⁵ Nyamuzinda abonekera aha cirâlo, omu munâra gw'ecitù gwàli guyîma Nzire aha lusò lw'ecihando.

16 Nyamuzinda abwîra Mûsa, erhi: «Lolà oku okola wajigwîshira mwe na basho. Olu lubaga lukola lwajihinduka mbaraga omu kushimba banyamuzinda b'embuga, b'eci cihugo mwajijamwo. Lukolaga lwandekêrera luvune eciragâne nalagânaga rhwe nabo.

17 “Olwo lusiku lwonênè omungo gwâni gwabadubukirakwo, nâbalekêrera nambafulike obusù bwâni. Bâlîbwa n'amagala: malibuko manji na maganya manji gâbarhindakwo; kwo aderha olwo lusiku”, erhi: “K'arhakanabà obûla Nyamuzinda wâni arhali omu karhî kâni kwo kurhumire agâla mahanya gantindakwo?”

18 “Nâni, olwo lusiku nânafulika obusù bwâni, erhi bwo burhuma bulya bubî bwoshi ajizire omu kuyêrekera abandi banyamuzinda”».

Olwimbo lw'obuhamîrizi

19 «“Muyandikage olu lwimbo mukazilukolêsa; oluyigirize Bene Israheli, obahirelo omu kanwa, lyo luyishimpamîriza lunayagirize Bene Israheli”.

20 “Niono nkola namuhisa mwa cirya cihugo nalaganyagya b'îshe, cirya cihululamwo amarhà n'obûci; yêhe hano abà amalya, amâyigurha amanatwêra, akolaga âyêrekera abandi banyamuzinda, abaharâmya oku niehe angayaga n'okuvuna eciragâne câni”.

21 “Ci kwône amango amahanya n'amaligo garhakaganjwa gâbà gamamurhindakwo, olu lwimbo lwamuyagîriza nka caliho bulyâla lurhâyibagirwe omu kanwa k'iburha lyâge. Nêci, mmanyire emihigo agwêrhe ene n'obwo ntacimuhisa omu cihugo nalaganyagya b'îshe nti nabahâco”».

22 Olwo lusiku Mûsa ayandika olu lwimbo analuyigîriza Bene Israheli.

23 Oku bundi anacihà Yozwè mwene Nuni eri irhegeko, erhi: «Ozibuhe onasêre, bulya we wahisa Bene Israheli omu cihugo nabalaganyagya, nâyôrha ndi haguma nâwe.»

Olushika aha burhambi bw'omucîmba

24 Mûsa erhi abà amâyûsa ayandika omu citabu ebinwa by'olu Lushika byoshi kuhika oku kazinda,

25 arhegeka abaleviti bakâgibarhula omucîmba gw'endagâno ya Nyamuzinda, erhi:

26 «Muyanke ecitabu c'olu Lushika. Mucîgwâse aha burhambi bw'omucîmba gw'endagâno ya Nyamubâho, Nyamuzinda winyu. Cibêreho cinabe caliho w'okukuyagîriza.

27 “Bulya ntahabiri isîna lyâwe n'oku ôbà cikanyi cirhagomba, erhi mugomera Nyamuzinda ene nancizîne ndi haguma ninyu, kurhi rñwayishijira amango nâbà nafîre”».

Mûsa, erhi: «Israheli yêshi ayîshe ayumve»

28 «Mundalikire abagula b'emilala yinyu boshi n'abandisi rhubugânane, mbayumvise ebi binwa, amalunga n'igulu bo nâjira bacaliho wabayâgirize.

29 “Bulyâla mmanyire oku amango nâbà nafîre murhabule bwahemuka; mwarhenga omu njira namurhegekaga; obuhanya bwâmurhindakwo omu nsiku zayisha, ebwa kubà mwakozire amaligo omu masù ga Nyamuzinda, mwamugayisa n'emikolo y'amaboko ginyu.”»

³⁰ Oku bundi, Mûsa aderha ebinwa by'olu lwimbo byoshi kuhika oku kazinda, abibwîra endêko ya Bene Israheli yoshi.

32

Olwimbo lwa Mûsa

¹ Mwe malunga murhege okurhwiri, nkola nashambâla, w'igulu, yumva okûla naderha.

² Ihano lyâni lihone nka nkuba, akanwa naderha karhoge nka lumè, nka hishîshîrha oku hyâsi, nka cihonzi oku musihe.

³ Kulya kubà lyo nacîtakîra izîno lya Nyamubâho; mwoyo mukuze Nyamuzinda wîrhu.

⁴ Yêne y'ibuye: obushanja bwâge buli bwimâna, bulyâla enjira zâge zoshi ziri bushinganyanya. Ye Nyamuzinda mutabesha na mudahemuka. Ye Mushinganyanya ye na Mushongêza.

⁵ Bakozire amaligo n'obwo ababurhaga barhalikwo ishembo, iburha lya ndyâlya na ncuku.

⁶ Ka gwo munkwa gwâwe emwa Nyamuzinda ogwo?

Lubaga lwa bingolo-ngolo n'orhutumbaguzi.

Kali ye sho ye wakuburhaga, ye wakulemaga ye nakubika?

⁷ Kengêra ensîku zâlî burhanzi, singiriza emyâka, amâburhwa n'amâburhwa, odôse sho akubwîriza; abakulûkulu bâwe bakuganîrira.

⁸ Amango ow'Enyanya agabiraga amashanja akashambala,

amango abêrulaga bene omuntu akubûlira
amashanja olubibi

nk'oku omubalè gwa Bene Israheli gunali.

⁹ Nyamubâho yêhe, ogwâge mwanya, lunali ol-
ubaga lwâge,

na Yakôbo co câge cigabi.

¹⁰ Amushanga omu mpinga, omu nyama-wandya
w'irungu

amuyababira amulengeza, amulanga nka
mbonyi y'amasù gâge.

¹¹ Nka kula ikozi linashîbirira olwôgo lwâlyo,
kula lirembêra enyanya z'ebyâna byâlyo,
naye ashanjûla ebyûbi byâge, amurhôla amuhêka
omu mashala gâge.

¹² Nyamubâho yêne wamuherhe,
ntà nyamuzinda w'emwa bene bâli bo naye.

¹³ Amugerana omu birhondo by'ecihugo,
amulîsa oku myâka y'omu ishwa,
amulumîsa oku bûci bw'omu ibuye,
oku rhuvurha rhw'omu ibâle lizibuzibu.

¹⁴ Oku mashanza g'omu nkâfu n'oku marhà
g'ebibuzi,

bashushagiza ebyânabuzi n'engandabuzi za bene
Bashani

n'empene, bahirakwo n'amashushi g'omulà
gw'engano

basûza n'omukò gw'ecihadu c'omuzâbîbu
gwabirira.

¹⁵ Yakôbo alya ayigurha. Yeshuruni* atwêra
ahimba.

(Watwezire, warhuma wacilugira!)

* **32:15 32, 15** Yushuruni ye Israheli (Rhulole omu Lush 33, 5.26;
Iz 44, 2).

Aleka Nyamubâho wamujiraga,
ibuye lyamucizagya alibonêsa nshonyi.

¹⁶ Bârhumâ abâ mitula, erhi banyamuzinda
b'embuga bârhuma;

bamujira burhè n'ebyakobwa.

¹⁷ Bakazâgirherekêra bashetani n'obwo barhali
Nyamuzinda,

bakazirherekêra banyamuzinda barhayishi,
bahyâhya mâshi, ba lishinjo-lishinjo, balya basho
barhagashanizagya.

¹⁸ (Wayibagîre ibuye lyakuburhaga, orhacikengîri
Nyamuzinda wakuhiragaho.)

¹⁹ Nyamubâho abona okwo, n'omu burhè bwâge,
ajandika bagala na bâli bâwe.

²⁰ Aderha erhi: Nabafulika obusù bwâni, ndolage
kurhi byababêra.

Bulya lyabîre iburha ligalugalu, bâna
barhagwêrhi oku bakacîkubagirwa.

²¹ Barhumire nâbâ mitula y'irumbi lyâbo mpu
banyamuzinda,

banjijire burhè n'amarumbi gâbo;
nâni nkolaga najira babè mitula y'irumbi mpu
lubaga.

²² Nêci, oburhè bwâni bwayâsire muliro,
gwâyôca ciru n'ebiri idako ly'okuzimu, gwâyôca
idaho guyôce n'emyâka,
gurhasige olubando lw'entondo.

²³ Nabalashirakwo amahanya, nabayukizakwo
emyampi yâni.

²⁴ Bahungumuka n'ecizombo, bâlibwa n'ishûshira
banayumîrire n'obwôge.

Nabarhumira erîno ly'ebiryanyi, baguma
n'amanjoka-njoka.

²⁵ E muhanda, engôrho yamalîra abânarhabana,
omu nyumpa ebihamba.

Ebyo byaheza omwânarhabana n'omwânanyere,
omwâna ociri oku ibêre n'omushosi w'emvi.

²⁶ Nakadesire nti: «Nabashemba-shemba,
nti nazâza izîno lyâbo omu karhî k'abantu»,

²⁷ nka ntarhînyaga ifêka ly'omubisha,
kuderha nti abashombanyi bâbo bakanahaba
baderhe erhi:

«Okuboko kwîrhu kwo kwahimîne,
ci arhali Nyamubâho wakozire ebyo byoshi.»

²⁸ Nêci, bulya luli lubaga lurhabona,
lurhanagwêrhi makengu.

²⁹ Nka bali bantu barhimanya bakanayumvîrhe,
bakanabwîne bwinjà kurhi bazinda bali.

³⁰ Kurhi omuntu muguma akakânana ecihumbi,
n'ababirhi kurhi bakatundulika ebihumbi ikumi,
kuleka kulya kubà ibâle lyâbo lyabaguzize,
na kulya kubà Nyamubâho abarhibiremwo?

³¹ Cikwône ibuye lyâbo lirhali nk'ibâle lîrhu;
arhanali abashombanyi bîrhu bo bakarhulagira.

³² Bulyâla ihaji lyâbo lyâli ly'oku muzâbîbu gw'e
Sodomo,

ly'omu lukoma lw'e Gomora:

amalehe g'eyo mizâbîbu galimwo obwôge,
ebihadu by'amalehe gâbo biri bilulu-bilulu,

³³ idivayi lyâbo gali manjokanjokà,
gali mîno makali ga mpiri.

³⁴ Ci kwône yêhe, k'arhali ho andi aha burhambi
nka ntûlo,
erya mbôhe omu irhù ly'ebinja?

35 Olwihôlo n'oluhembo biri byâni,
amango okugulu kwâbo kwarhereza.
Bulyâl'olusiku lwâbo lw'okuhanyagala luli hôfi;
nehi babîkîrwe hiyishire buhena.

36 (Bulya Nyamubâho ayishihôla olubaga lwâge.
Ci kwône abambali bôhe lukogo ababêra),
hano abona bârhà enjinga hano abona
harhaciri ntagengwa harhanaciri mujà.

37 Ago mango anaderha, erhi: banyamuzinda
bâbo ngahi baligi,
liryal'ibuye bakazâgiyâkiraho?

38 Balya bakazâgirya amashushi g'enterekêro zâbo
banakazinywa idivayi
ly'okugashâniza kwâbo, bayimangage
bamurhabâle,
bahindukage lwâkiro lwinyu.

39 Mulolage oku niono, niono ndi ye,
n'oku ntà wundi oli Nyamuzinda haguma nâni.
Niene nie nyîrha nie nanciza, amango na-
mashûrha,
niene nanfumya, (na ntâye wakakûla owundi
omu nfune zâni).

40 Nêci, nnengerîze enfune zâni emalunga,
nandesire, nti: «Nie nkudesire, nie mbâho ensiku
n'amango»,

41 amango nâbà namarhyaza engôrho yâni er-
hangirayalabuka,
n'okuboko kwâni kurhangira okutwa emmanja,
ago mango nânacihôlera emunda abashombanyi
bâni bali,
balya banshomba nânabaha oluhembo lwâbo.

42 Emyampi yâni nayilalusa n'omukò,
n'engôrho yâni yavûgusa enyama:

mukò gwababanzirwe n'abagwêrhe mpira,
mpanga z'abarhambo b'omushombanyi!

⁴³ Mwe malunga, muciyigîrize haguma naye,
na bene Nyamuzinda bamuharamye!

Mwe mashanja, mucîyigîrize haguma n'olubaga
lwâge,
n'entumwa za Nyamuzinda ziderhe obuzibu
bwâge.

Bulyâla ayishihôla omukò gw'abambali,
anagalulire abashombanyi bâge amakwânane
gâbo.

Abamushomba abagalulira ebyâbo,
anakangûle ecihugo c'olubaga lwâge.

⁴⁴ Mûsa ayisha ali bona Yozwè mwene Nuni,
ebinwa by'olu lwimbo byoshi abiderhera omu
kurhwiri kw'olubaga. Okushimba irhegeko kwo
kulama

⁴⁵ Erhi Mûsa ayûsa abwîra Israheli yêshi ebi
binwa,

⁴⁶ ashubibabwîra, erhi: «Muyumvîrhize
ebi binwa byoshi; byo njijire ene caliho
w'okumuyagîriza. Murhegeke bagala binyu
balange banakulikire ebinwa by'olu Lushika
byoshi.

⁴⁷ Kuli mwe, olwo Lushika lurhali lwa kuhlîza,
bulya luli kalamo kinyu, lwo lwanamuha oku-
lama nsiku nyinji mw'eci cihugo mwajiyanka obu
mwayikira Yordani». Bamanyîsa Mûsa oku akola
afà

⁴⁸ Olwo lusiku lwonênè, Nyamubâho
ashambâza Mûsa, amubwîra erhi:

⁴⁹ «Sôkera oku ntongo ya Nebo, ntongo eri omu birhondo bya Abarimu, omu cihugo ca Mowabu, ah'ishiriza lya Yeriko, onalole bwinjà ecihugo ca Kanâni nahà Bene Israheli nti cibè câbo.

⁵⁰ “Onafire oku ntongo wasôkera, wabugâna ab'emwinyu aka mulumuna wâwe Aroni, wafiraga oku ntongo ya Hori, ajibugâna abafire”.

⁵¹ “Kulya kubà arhambêraga mwîkubagirwa omu karhî ka Bene Israheli, oku lw'e Meriba-Kadeshi, omu irungu lya Sini, kulya kubà wabuzire buyêrekana obwimâna bwâni omu karhî ka Bene Israheli”.

⁵² “Walangîrira emuhanda ci kwône ecihugo nâhà Bene Israheli orhacikozemwo okugulu”.

33

Mûsa agisha olubaga embere afè

¹ Alaga omugisho Mûsa, muntu wa Nya-muzinda, ahîre Bene Israheli embere afè.

² Aderha, erhi: Nyamubâho arhengaga e Sînayi, abamolekera kurhenga e Seyiri, alangaza anali oku ntongo ya Parani. Ho ali ayishire kurhenga oku mbugânano kurhenga e mukondwè gwa Kadeshi kuhika oku Mirhezi.

³ We zigira bashakulûza, abatagatîfu boshi omu maboko gâwe banali, bali bafukamire aha magulu gâwe. Erhi bakûla omulindi erhi we badwîrhe

⁴ (Mûsa arhuhire irhegeko); Endêko ya bene Yakôbo yajà omu mwîmo gwâyo.

⁵ Hali omwâmi omu Yeshuruni, erhi abarhambo b'olubaga babugânana, erhi amashanja ga Bene Israheli galungana goshi.

⁶ Rubeni alame arhafâga. Ciru akabà abalwî bâge barhali banji.

⁷ Alaga ebi adesire kuli Yûda: Nyamubâho, oyumvîrhize izù lya Yûda, onamushubize aha lubaga lwâge.

Amaboko gâge gafungire ehyâge, oyîshe omurhabâle oku bashombanyi bâge;

⁸ Kuli Levi, aderha, erhi: Ohè Levi e «Urimu» zâwe, n'e «Tumimu» zâwe, ozihe olya muntu wababali-raga,

wamanamurhangula aha Masa, erhi wamarhangimujîsa kadali aha burhambi bw'amîshi ga Meriba.

⁹ Aderha kuli nina nakuli îshe, erhi: «Nta-mubonaga».

Bene wâbo, arhabamanyiri.

Nêci akanwa kêwe bakalonzize, n'endagâno yâwe babà bayibîkirîre.

¹⁰ Banayigîrize Yakôbo engeso zâwe, na Israheli Olushika lwâwe.

Banasôkeze omugî emund'oli, badêkereze n'enterekêro oku luhêrero lwâwe.

¹¹ Nyamuzinda, ogishe emisî yâge, onayêmêre omukolo gw'amaboko gâge. Oshangule ensiko z'abashombanyi bâge, n'ez'abanzi bâge kuhika barhibuke.

¹² Kuli Benyamini, aderha, erhi: Benyamini ali murhonyi wa Nyamubâho,

Ye anayegemîre burhahuligana.

Ow'enyanya ye mulanga ensiku zoshi, ho anabêra aha karhî k'amalango gâge.

¹³ Kuli Yozefu aderha, erhi: Ecihugo câge Nyamubâho acigishire.

Co cirimwo ebinja by'emalunga enyanya.

Co cigwêrhe n'ebindi binja by'ekuzimu.

14 Cirimwo ebinja izûba liyêza hano igulu
n'ebinja omwêzi gumeza,

15 enfula y'entondo za mîra, olubere
lw'orhurhondo rhwa mango-mîra,

16 ehinja hy'omu budaka n'ebinja by'omu myâka
y'amashwa,

oburhonyi bw'olyâla oyûbaka omu ishaka:

budêke oku irhwe lya Yozefu,

oku irhwe lya nyakwîshogwa omu karhî ka bene
wâbo.

17 Acûke nka nfizi ya lubere. Amahembe gâge nka
mahemhe ga mbogo,

go gatumirha amashanja gagakwâme gagahise
aha kafende k'igulu.

Gwo mwandu gw'engabo ya Efrayimu, byo bi-
humbi by'engabo ya Menashè.

18 Kuli Zabuloni, aderha, erhi: Obâbwe, Zabuloni,
omu majira gâwe,

na nâwe Isakari, omu bihando byâwe.

19 Amashanja gakaziyishigashaniriza oku
ntondo,

ganarherekêre enterekêro y'obushinganyanya,
bulya gâyunjula obugale bw'omu nyanja n'ebinja
bifulisirwe omu mushenyi.

20 Kuli Gadi, aderha, erhi: Ayâgirwe Mugalihya
ogalihya Gadi!

Agwîshîre nka ntale-nkazi; amashanshanyula
okuboko, obusù n'irhwe.

21 Omu kucîshoga, acîshoga ebirhangiriza,
gwo gwâli mwanya babikiraga omurhambo.

Oku bundi ayisha ali murhambo wa ngabo

erhi amanayumanyanya obushinganyanya bwa
Nyamubâho,

amanayunjuza ebinwa byâge kuli Israheli.

²² Kuli Dani, aderha, erhi: Dani eri ntale nto,
ecirhunisire kurhenga e Bashani.

²³ Kuli Nefutali, aderha, erhi: Nefutali ayunjwîre
ngalo z'oburhonyi,

ayunjwîre migisho ya Nyamubâho:

enyanja n'emukondwè liri ishwa lyâge.

²⁴ Kuli Azeri aderha erhi: Azeri agwêrhe
omugisho omu karhî ka bene îshe.

Ayôrhe arhonyire ekarhî ka bene wâbo, okugulu
kwâge kuyorhe kuli omu mavurha!

²⁵ Orhuhamiko rhwâwe rhukaziyôrha rhuli rhwa
cûma n'omulinga,

n'amagala gâwe mazibu gayunjule nsiku
z'akalamo kâwe zoshi!

²⁶ Ntâye oli aka Nyamuzinda wa Yeshuruni,
ye olya ojà wagera e malunga mpu akurhabâle
ntyô,

n'obuhashe bwâge alambagire oku bitù.

²⁷ Ayôrha abà lwâkiro, Nyamuzinda, omu nsiku za
mîra, na hano shishi,

anacikazikushumbiriza amaboko gâge g'ensiku
n'amango;

akugishe embere zâwe omushombanyi
amubwîre erhi: «Okayurha»!

²⁸ Israheli ayûbaka ahantu h'omurhûla.

Liri hâgo hâgo iriba lya Yakôbo,

linadomêrere ecihugo c'engano n'idivayi,

n'amalunga gâge ganakazirhoza olumè.

²⁹ Wamajira iragi wâni Israheli!

Ndi oli akâwe, we lubaga lwayôkolagwa na Nyamubâho
ye mpenzi y'oburhabâle bwâwe, ye na ngôrho
y'irenge lyâwe
Abashombanyi bâwe bakushishashisha
na nâwe wêne okazigera enyanya zâbo.

34

Okufà kwa Mûsa

¹ Mûsa anacisôka kurhenga omu rhubanda rhwa Mowabu asôkera oku ntondo Nebo, oku irhwêrhwê lya Pisga abà ishiriza lya Yeriko. Nyamubâho anacimulangûla ecihugo coshi: Gilgadi kuhika aha Dani.

² Amulangûla Nefutali yêshi n'ecihugo ca Efrayimu na Menashè, ecihugo ca Yûda coshi kuhika oku nyanya y'e buzika-zûba,

³ amulangûla Nêgebu n'akabanda ka Yeriko koshi, amulangûla olugo lwa emibo kuhika aha Sowari.

⁴ Nyamubâho anacimubwîra erhi: «Olâbâge ecihugo nalaganyagya Abrahamu, Izaki na Yakôbo nababwîra nti: Nayishiciha iburha linyu. Nkuyeresire co nti ocibone n'amasù gâwe ci konene orhacihikemwo».

⁵ Mûsa, omurhumisi wa Nyamubâho anacifîra ahôla omu cihugo ca Mowabu nk'oku Nyamubâho anarhegekaga.

⁶ Amubisha omu kabanda, omu cihugo ca Mowabu, aha ishiriza lya Beti-Peori. Ntâye oyishi aha ecûsho câge cibà kuhika ene.

⁷ Mûsa ali akola agwêrhe myâka igana na makumi abirhi erhi afâ: amasù gâge gacikazi-gibona bwinjà bwenêne n'emisî yâge erhal-isâginyiha.

⁸ Bene Israheli balaka, bashîba Mûsa omu Kabanda ka Mowabu, nsiku makumi asharhu, n'ensiku z'okulaka omu kushîba Mûsa zanaci-hika

⁹ Yozwè, mugala wa Nuni ali ayunjwire murhima gwa bugula, Mûsa ali erhi amuhizirekwo amaboko. Bene Israheli bakazimuyumva, banakazijîra nk'oku Nyamubâho anarhegekaga Mûsa.

¹⁰ Omu Israheli murhacibonekaga owundi mulêbi wali aka Mûsa, oyu Nyamubâho ayishigi, balolane naye omu masù.

¹¹ Ciru na kandi omu Israheli murhacibonekaga omulêbi wankajira ebimanyîso n'ebirhangâzo biri nka bîrya Nyamuzinda amurhumaga mpu ajire omu cihugo c'e Mîsiri, kuli Faraoni mwâmi w'e Mîsiri, oku barhumisi bâge boshi n'oku cihugo câge coshi.

¹² Ntâ wundi mulêbi wacibire n'obuhashe huli nk'obuhashe bw'okuboko kwâge omu kujira ebintu binji na bya kujugumya ebiri nk'ebi Mûsa akazâgjira embere za Bene Israheli boshi.

BIBLIYA NTAGATIFU OMU MASHI
The Holy Bible in the Shi language of the Democratic
Republic of the Congo: Bibliya Ntagatifu omu mashi
(Bible with Deuterocanon)
La Sainte Bible en langue shi de la République
démocratique du Congo

copyright © 2024 BUKAVU Mashi and other Kivu Languages Bible

Language: Mashi (Shi)

Contributor: BUKAVU Mashi and other Kivu Languages Bible

Bibliya aha nfune ajage n'emurhima n'omu bijiro

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Jul 2025 from source files dated 2 Jul 2025

32d7d8c6-4f1f-556c-bf3d-9ed771bbfd1e